

Årsredovisning 2023

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är myndigheten för frågor om berg, jord och grundvatten i Sverige. I uppdraget ingår att tillhandahålla geologisk information för samhällets behov på kort och lång sikt.

VERKSAMHETSSTRATEGI

I verksamhetsstrategin är SGU:s uppdrag konkretiserat i form av en vision, strategiska mål och strategier för att nå målen. Den hålls aktuell genom en årlig översyn och belyser de utmaningar som Sverige står inför och beskriver hur SGU ska bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Vision

Geologi för ett hållbart samhälle

Sverige har en hållbar samhällsutveckling. Mark- och vattenområden används och utvecklas för de ändamål de är bäst lämpade. Mineralnäringen och andra naturresursbranscher är livskraftiga och ansvarstagande.

Strategiska mål

- SGU visar vägen till hållbar användning av jord, berg och grundvatten i en föränderlig värld.
- SGU är ledande för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser, samt främjar hållbar tillväxt och företagande.
- SGU är en attraktiv, utåtriktad, effektiv och betydelsefull myndighet.

Strategier

- Vi samverkar med viktiga aktörer.
- Vi använder digitala och innovativa lösningar.
- Vi fokuserar på samhällsnytta.
- Vi integrerar arbetet med hållbar utveckling.
- Vi ökar vår synlighet.
- Vi bidrar till lagstiftning och styrmedel.
- Vi deltar i forsknings- och innovationsprojekt.
- Vi utvecklar vårt ledarskap och medarbetarskap.

Innehåll

Generaldirektören har ordet	4
Resultatredovisning	6
Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov	12
Hållbart nyttjande av landets mineralresurser	22
Handläggning av ärenden	28
Bergsstaten	34
Stöd till geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten	40
Miljöansvar	48
Uppdragsverksamhet och tjänsteexport	56
Regeringsuppdrag	62
Kommunikation och bilden av SGU	64
Intern styrning och kontroll	67
Kompetensförsörjning och arbetsmiljö	69
Insynsråd och ledande befattningshavare	71
Resultaträkning (tkr)	73
Balansräkning (tkr)	74
Anslagsredovisning (tkr)	75
Tilläggsupplysningar	77
Noter	79
Sammanställning väsentliga uppgifter	88

2023 har varit ett innehållsrikt år för SGU. Vi har använt våra anslag till fullo och levererat med gott resultat i våra uppdrag. Parallellt med detta har vi också bedrivit viktigt utvecklingsarbete. Det skriver generaldirektör Anneli Wirtén.

Generaldirektören har ordet

Året inleddes med att Sverige tog över EU-ordförandeskapet från Tjeckien, och till följd av det förändrade geopolitiska läget låg totalförsvar och självförsörjning högt på EU-agendan. En central fråga under ordförandeskapet var en tryggad mineralförsörjning.

För att säkra tillgången till kritiska och strategiska råvaror i form av metaller och mineral lade EU-kommissionen i mars fram ett förslag till EU-lagstiftning med arbetsnamnet Critical Raw Materials Act (Europeiska kritiska råmaterialakten).

SGU bidrog med flera medarbetare som viktigt stöd till Regeringskansliet i arbetet. Förhandlingarna var framgångsrika och EU-kommissionen och medlemsstaterna enades på mycket kort tid om ett förslag inför förhandling med EU-parlamentet.

Förslaget, som kommer att träda i kraft under 2024, innehåller tydliga målsättningar för ökad utvinning av metaller och mineral i EU:s medlemsländer och därmed även behov av utökad kartläggning och prospektering.

Intresset för prospektering i Sverige har ökat stort och antalet ansökningar om undersökningstillstånd har mer än fördubblats jämfört med förra året. Bergsstaten har svarat upp mot ökningen och håller sina målsatta handläggningstider för dessa ärenden.

För att säkra en rättssäker och effektiv handläggning har flera utvecklingsprojekt påbörjats parallellt med handläggningen, med allt från klarspråk till digitalisering på agendan.

Minskade koldioxidutsläpp är avgörande för klimatomställningen. En viktig åtgärd är att avskilja koldioxiden och sedan lagra den. Geologisk lagring av koldioxid är en teknik med stor potential för näringsliv och samhälle. Det finns en betydande efterfrågan på lagringsplatser för koldioxid inom Sverige och EU.

Inom ramen för ett treårigt regeringsuppdrag kartlägger vi platser under havsbotten som är lämpliga för geologisk koldioxidlagring. Årets undersökningar omfattar bland annat borrhning och provtagning på södra Gotland och maringeologiska mätningar i havsområdet utanför södra Skåne.

Även tillgången till fossilfri el är nödvändig för näringslivets konkurrenskraft och mål om låga eller noll koldioxidutsläpp. Vi ser att antalet ärenden om undersökningstillstånd enligt Kontinentalsockellagen fortsatt ligger på en historiskt hög nivå, vilket speglar ett stort intresse för havsbaserad vindkraft.

Inom klimatanpassningsområdet deltar SGU i en kustzonssamverkan med länsstyrelserna i Kalmar, Gotland och Blekinge samt Statens geotekniska institut (SGI), där man kartlagt jordarter runt Ölands kust, från strandlinjen och cirka 500 meter upp på land. Undersökningarna visar att ungefär tio procent av Ölands stränder idag har aktiv erosion. Det nya underlaget är viktigt vid planering av nybyggnation och riskreducerande åtgärder.

Under EU-ordförandeskapet var SGU värd för ett möte med EU:s Working Group Groundwater där en av de stora frågorna på agendan var PFAS i grundvatten. Under 2023 har SGU bistått såväl Naturvårdsverket som SGI i ett pågående regeringsuppdrag som syftar till att stärka nationell samordning och vägledning om PFAS-förorenade områden.

SGU undersöker PFAS i områden utan kända lokala föroreningskällor och genomför tre pilotförsök för sanering av förorenade områden för att minska spridningen till grund- och ytvatten. Arbetet kommer att utökas under kommande år, för en fördjupad förståelse för hur pass spridda PFAS är i mark och grundvatten och hur vi som samhälle på bästa sätt ska kunna bedöma, hantera och förebygga uppkomna och förestående risker.

Vi jobbar alltmer proaktivt med att lyfta fram SGU:s arbete i olika sammanhang. I kombination med det ökade politiska intresset har kommunikations-

satsningarna bidragit till kraftigt ökad synlighet i media för SGU:s frågor och medarbetare. Det är strategiskt viktigt att nå beslutsfattare på olika nivåer, men även allmänheten, med korrekt och oberoende information om Sveriges geologiska förutsättningar, samt

få en bättre förståelse för geologins betydelse i olika samhällsbyggnadsprocesser, i miljöfrågor och för den gröna omställningen.

De proaktiva satsningarna för att öka synligheten för SGU och myndighetens arbete kommer därför att fortsätta kommande år.

2023 har varit ett händelserikt år för hela myndigheten. Vi har använt våra anslag till fullo, levererat med gott resultat i våra uppdrag och parallellt bedrivit viktigt utvecklingsarbete. Vi ligger fortfarande högt i Kantar Sifos årliga anseendemätning bland Sveriges myndigheter, vilket sporrar.

Efterfrågan på vår data och kunskap fortsätter att öka, och under 2024 kommer den Europeiska kritiska råmaterialakten att träda i kraft där vår förstärkta kartläggning av malmpotentiella områden blir en viktig förutsättning. Vidare aviserar regeringen att man kommer att ta fram en ny Mineralstrategi.

Vi kan alltså se fram emot ett intressant och innehållsrikt 2024.

Anneli Wirtén
Uppsala, februari 2024

”Efterfrågan på vår data och kunskap fortsätter att öka”

Resultat- redovisning

UPPDRAG OCH MÅL

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är den myndighet som ansvarar för frågor rörande berg, jord och grundvatten i Sverige. Uppdraget omfattar att tillhandahålla geologisk information för samhällets behov både på kort och lång sikt.

SGU:s verksamhetsstrategi beskriver hur myndigheten ska genomföra det uppdrag som regeringen har gett. Verksamhetsstrategin inkluderar en vision som klargör SGU:s bidrag till samhället samt tre övergripande strategiska mål för SGU:s långsiktiga verksamhet. För att effektivt följa upp dessa strategiska mål jobbar SGU med en metod för verksamhetsplanering där strategin omvandlas till treåriga mål som i sin tur omsätts i konkreta aktiviteter.

Resultatredovisningen är utformad så att den tydligt presenterar SGU:s prestationer i förhållande till de specifika uppgifter som myndigheten ansvarar för. Den följer strukturen i myndighetens instruktion och delas upp i olika verksamhetsområden. Dessa områden är:

1. Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov.
2. Hållbart nyttjande av landets mineralresurser.
3. Handläggning av ärenden.
4. Bergsstaten.
5. Stöd till geovetenskaplig forskning samt internationella samarbeten.
6. Miljöansvar.
7. Uppdragsverksamhet och tjänsteexport.

Resultatredovisningen innehåller en noggrann analys och bedömning av SGU:s verksamhetsresultat och dess

utveckling. Denna utvärdering görs i förhållande till de riktlinjer och uppgifter som myndigheten har fått genom sin instruktion, samt de mål och krav som regeringen har specificerat i regleringsbrev eller andra officiella beslut.

I detta sammanhang syftar termen ”resultat” på de konkreta prestationer i form av varor och tjänster som genereras av SGU:s verksamhet eller på annat sätt blir tillgängliga eller synliga för omvärlden. Dessa prestationer representerar de inledande stegen mot att uppnå de övergripande, långsiktiga strategiska målen och de önskade samhällseffekter som SGU strävar efter att åstadkomma.

Resultaten av SGU:s arbete, enligt de specificerade uppgifterna i instruktionen, presenteras i form av texter och tabeller. Redovisningen belyser även ett urval av de effekter, eller indikationer på effekter, som uppnåtts inom varje verksamhetsområde. Så långt det är möjligt innehåller den också detaljerade analyser och bedömningar av resultaten.

Därigenom skapas en redovisning av SGU:s insatser och deras påverkan på samhället och dess långsiktiga målsättningar.

För varje verksamhetsområde har myndigheten gjort en samlad bedömning av årets resultat utifrån en fyragradig skala: fullgott, tillfredsställande, godtagbart och ej godtagbart

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

I SGU:s regleringsbrev för 2023 finns mål och återrapporteringskrav som ska avrapporteras på olika sätt. Tabell 1 sammanfattar dessa mål och återrapporteringskrav och innehåller hänvisningar till var i årsredovisningen rapporteringen finns att läsa.

Tabell 1. Återrapportering enligt regleringsbrev 2023.

Område	Mål och återrapporteringskrav	Se avsnitt/sida
Informationsförsörjning och främjande verksamhet	<ul style="list-style-type: none"> Informationsförsörjningen ska vara av god kvalitet, rikstäckande, långsiktig, stabil och säker. Informationsförsörjningen ska effektiviseras bland annat genom nyttjande av digitaliseringens möjligheter och därigenom ska användningen av den grundläggande geologiska information som SGU tillhandahåller på kort och lång sikt öka och komma till nytta hos fler användare inom fler användningsområden. De regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över ska bli mer kostnadseffektiva och enklare för medborgare och företag. SGU ska redovisa hur målet för informationsförsörjning har uppfyllts och vilka insatser som har genomförts för att målet ska uppfyllas. SGU ska även redovisa vilka insatser som har genomförts enligt den plan för den kartläggande verksamheten som myndigheten har tagit fram enligt uppdrag från regeringen (N2020/02908). SGU ska redovisa hur målet för kostnadseffektiva och enkla regelverk och rutiner har uppfyllts. 	<p>Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov Sid 12</p> <p>Hållbart nyttjande av landets mineralresurser Sid 22</p> <p>Regelverk och rutiner Sid 26</p>
Handläggningsverksamhet	<ul style="list-style-type: none"> En aktiv tillstånd-, tillsyns- och informationsverksamhet ska möjliggöra effektiv prövning enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. SGU ska redovisa genomsnittliga handläggningstider för myndighetens ärenden enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. Därutöver ska SGU redovisa den geografiska omfattningen av de gällande tillstånden till utforskning enligt lagen. SGU ska även redovisa de insatser som myndigheten har genomfört för att minska handläggningstiderna och i övrigt hantera det ökande antal förvaltningsärenden som myndigheten ansvarar för. 	<p>Handläggning av ärenden Sid 28</p>
Bergsstaten	<ul style="list-style-type: none"> En aktiv och effektiv tillstånds-, tillsyns- och informationsverksamhet ska möjliggöra undersökning och utvinning av de mineraliska ämnen som omfattas av minerallagen (1991:45). Bergsstaten ska redovisa genomsnittliga handläggningstider för nya och förlängda tillstånd, inkomna ansökningar, meddelade tillstånd och deras geografiska belägenhet samt antal inspektioner av aktiva gruvor och inspektionernas omfattning. Även genomförd informationsverksamhet ska redovisas. 	<p>Bergsstaten Sid 34</p>
Användning av resurser	<p>SGU ska redovisa hur förvaltningsanslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning inom utgiftsområde 24 Näringsliv, respektive övrig finansiering, disponeras mellan myndighetens avdelningar i syfte att ge en tydlig översiktlig bild av de huvudsakliga geologiska ämnesområdena. SGU ska även redovisa medel till Bergsstaten.</p> <p>SGU ska vidare analysera hur fördelningen av förvaltningsmedel har utvecklats de två senaste åren i förhållande till regeringens prioriteringar enligt myndighetens regleringsbrev.</p>	<p>Resultatredovisning Sid 6</p>
EU och internationell samverkan	<p>SGU ska redovisa de viktigaste initiativen inom EU-arbetet inom myndighetens verksamhetsområden. SGU ska också redovisa sitt deltagande i detta arbete och i övrigt internationellt samarbete.</p> <p>SGU ska även redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit i syfte att stärka sitt arbete med EU-processer.</p>	<p>Stöd till geovetenskaplig forskning samt internationella samarbeten Sid 40</p>
Geovetenskaplig forskning	<p>SGU ska redovisa vilka forskningsprojekt som har fått stöd av myndigheten från anslaget 1:9 Geovetenskaplig forskning inom utgiftsområde 24 Näringsliv, dess effekter samt i vilken utsträckning forskningsresultaten kommer till användning i myndighetens verksamhet.</p>	<p>Stöd till geovetenskaplig forskning samt internationella samarbeten Sid 40</p>
Genomförande av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken	<p>SGU ska redovisa hur myndigheten har bidragit till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken med särskilt fokus på främjande och samhällsplanering. Utgångspunkten för rapporteringen ska vara skrivelse (2020/21:133) <i>Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030</i> samt proposition (prop.2017/18:179) <i>En sammanhållen politik för Sveriges landsbygger</i>. Redovisningen ska ske enligt anvisningar från Tillväxtverket.</p>	<p>Genomförande av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken Sid 18</p>

Plan för kartläggning och tillhandahållande av geologisk information

För att nå målen inom verksamhetsområdena *Tillhandahållande av geologisk information* och *Hållbart nyttjande av landets mineralresurser* är SGU:s arbete med kartläggning en viktig del. Myndigheten har en detaljerad plan för kartläggning för åren 2023–2024 som visar vad, var och när olika kartläggningsinsatser ska genomföras. Figur 1 visar en karta över de planerade kartläggningsinsatserna.

Prioriteringen utgår ifrån vilka samhällsnyttor som kartläggningen ska bidra till inom respektive verksamhetsområde samt de geologiska förutsättningarna och samhällsbehoven i olika delar av landet. Samhällsnyttorna är indelade i följande fem områden: Klimatanpassning, Klimatomställning, Samhällsbyggande, Försörjningstrygghet och råvarubehov samt Miljöstatus.

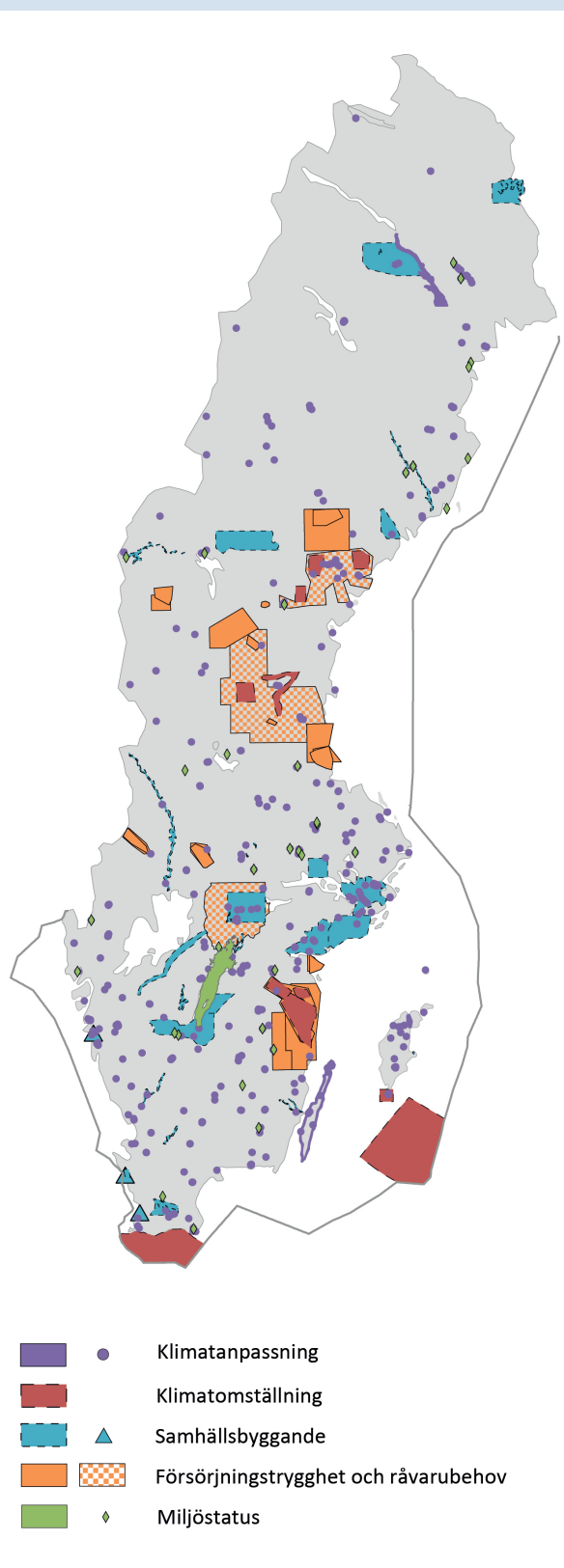
Under 2023 har SGU bidragit till alla fem samhällsnyttorna, men fokus har legat på kartläggning som bidrar till samhällets klimatomställning (röd färg i figur 1) samt försörjningstrygghet och råvarubehov (orange färg). Under året har SGU även utvecklat kartläggningen inom samhällsnyttan samhällsbyggande. Där har myndigheten arbetat mer proaktivt med att komplettera den geologiska informationen i områden där det riskerar att uppstå intressekonflikter i framtiden. Exempel på sådana områden är norra och mellersta Sverige kring Pajala, Jokkmokk och Gränna.

Den samlade bedömningen är att SGU uppnått en tillfredställande nivå på genomförandet av kartplanen under 2023. Myndigheten har genomfört cirka 80 procent av den planerade kartläggningen. I avsnitten *Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov* och *Hållbart nyttjande av landets mineralresurser* finns mer detaljerade beskrivningar av måluppfyllelsen per verksamhetsområde med tillhörande discipliner samt samhällsnyttor.

Verksamhetens intäkter och kostnader 2023

Det ekonomiska utfall som redovisas för varje verksamhetsområde har i vissa fall flera olika finansieringskällor, vilket beror på att resultaten inom verksamhetsområdet ibland producerats med delad finansiering. Intäkter och kostnader för respektive verksamhetsområde framgår av tabell 2.

Figur 1. Karta över planerade kartläggningsinsatser 2023–2024.

Tabell 2. Verksamhetens intäkter och kostnader (tkr).

Intäkter och kostnader 2023	Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov	Hållbart nyttjande av landets mineralresurser	Handläggning av ärenden	Bergsstaten	Geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten	Miljöansvar	Uppdragsverksamhet och tjänsteexport	Summa
Intäkter av anslag 24 1:8	153 295	62 534	12 764	21 516	20 933	32 160	0	303 202
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0	0	0	15 269	0	15 269
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0	0	0	47 396	0	47 396
Intäkter av anslag 18 1:6	0	4 039	0	0	0	0	0	4 039
Intäkter av avgifter	2 335	1 521	252	613	403	4 927	27 635	37 686
Intäkter av bidrag	24 777	129	39	104	9 892	137 426	0	172 367
Finansiella intäkter	868	339	94	-132	151	302	17	1 639
Verksamhetens intäkter	181 275	68 562	13 149	22 101	31 379	237 480	27 652	581 598
Verksamhetens kostnader	-181 275	-68 562	-13 149	-22 101	-31 379	-240 093	-27 250	-583 809
Intäkter av avgifter som inte disponeras	0	0	0	26 302	0	0	0	26 302
Medel som tillförts statens budget	0	0	0	-26 302	0	0	0	-26 302
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	0	0	0	6 006	41 505	0	47 511
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	891	0	0	0	1 505	20 440	0	22 836
Lämnade bidrag	-891	0	0	0	-7 511	-61 945	0	-70 347
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	0	-2 613	402	-2 211

Skillnaden mellan intäkter och kostnader består i huvudsak av en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader, se avsnitt *Tilläggsupplysningar*.

SGU har under året arbetat med att implementera en ny ekonomimodell och process för ekonomisk planering och uppföljning. SGU har även implementerat ett systemstöd som skapar förutsättningar för en mer ändamålsenlig styrning under kommande år. En konsekvens av detta genomförande är att jämförelsesiffrorna för kostnader och intäkter i resultatredovisningen inte är jämförbara med tidigare år. För 2023 och framåt kommer det att bidra till en mer rättvisande redovisning av myndighetens resultat.

Åtterrapporering avseende användning av resurser

SGU:s åiterrapporering avseende användning av resurser redovisas samlat här i avsnitt *Resultatredovisning*.

visning. I syfte att ge en tydlig översiktlig bild av de huvudsakliga verksamhetsgrenarna ska SGU redovisa hur myndighetens förvaltningsanslag disponeras mellan myndighetens avdelningar och per geologisk undersökningstyp.

Regeringsuppdrag

Myndighetens regleringsbrev innehåller också uppdrag och under året har det även tillkommit ytterligare uppdrag utanför regleringsbrevet. Därutöver finns uppdrag givna i regleringsbrev från tidigare år som avrapporterats under året samt uppdrag om hur SGU ska bistå andra myndigheter. Under året avrapporterade uppdrag redovisas i avsnitt *Regeringsuppdrag*.

Tabell 3. Fördelning av förvaltningsanslag per avdelning och geologisk undersökningstyp (tkr).

Total andel av förvaltningsanslaget	GD	M	S	MoG	IoD	LoV	OH	B
Total andel av förvaltningsanslaget	5 043	65 000	80 319	32 242	86 786	72 378	-50 440	11 875
Varav Berggrundsinformation för samhällsplanering			22 271					
Varav Jordartsinformation (inklusive uppdatering av tidigare insamlingar)			4 784					
Varav Grundvatteninformation				11 268				
Varav Maringeologisk information			23 244					
Varav Berggrundsinformation för mineralindustri		11 073						
Varav Geokemisk information (markgeokemi) för mineralindustri		1 715						
Varav Tyngdkraftsinformation		769						
Varav Flyggeofysisk information		9 248						

Avdelningarna förkortas av utrymmesskäl och ska förstås som Mineralresurser, Samhällsplanering, Mark och grundvatten, IT och digitalisering, Lednings- och verksamhetsstöd, centralt kostnadsställe för OH-reduktion från annan finansiering samt Bergsstaten.

Borrkärna med fossil. Under 2023 har SGU genomfört borrhningar på Sudret på Gotland. Arbetet var en del i regeringsuppdraget att utreda lämpliga platser för geologisk lagring av koldioxid. Foto: Åsa Funes

Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Sveriges geologiska undersökning ska tillhandahålla geologisk information för samhällets behov på kort och lång sikt.

Myndigheten ska i detta syfte

1. bedriva en behovsstyrd insamling av grundläggande geologisk information, och
2. förvalta och utveckla insamlad information i syfte att göra den tillgänglig och lätt att använda.

(2 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR ATT TILLHANDAHÅLLA GEOLOGISK INFORMATION FÖR SAMHÄLLETS BEHOV (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	153 295	121 517	133 120
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av anslag 18 1:6	0	3 922	-
Intäkter av avgifter	2 335	7 353	2 976
Intäkter av bidrag	24 777	20 629	13 973
Finansiella intäkter	868	102	32
Verksamhetens intäkter	181 275	153 523	150 104
Verksamhetens kostnader	-181 275	-153 523	-150 104
Intäkter av avgifter som inte disponeras	0	0	0
Medel som tillförts statens budget	0	0	0
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	1 875	3 500
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	891	0	30
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	-891	-1 875	-3 530
Årets kapitalförändring	0	0	0

Verksamhetsområdet omfattar flera olika delar i myndighetens uppdrag att tillhandahålla geologisk information för samhällets behov på kort och lång sikt. SGU samlar in insikter om samhällets behov via användarråd, dialoger med intressenter och industrin samt genom löpande omvärldsanalys, och tar sedan fram en kartläggningsplan. Den nuvarande sträcker sig fram till 2027. I den framgår hur insamlandet av geologisk information som rör jord, berg, grundvatten och maringeologi ska prioriteras och genomföras.

I prioriteringarna och avvägningarna av vad som ska kartläggas var och när har SGU utgått från vilken samhällsnytta som kartläggningen ska bidra till. Eftersom det krävs olika typer av geologisk information för olika typer av användningsområden behöver syftet med insamlingen av geologiska data också prioriteras mellan olika samhällsbehov. Den prioriteringen görs innan kartläggningsplanen slås fast, när också kännedom finns om tillgång på resurser och rätt kompetens. När de data som insamlingen genererat finns inrapporterade i myndighetens databaser går arbetet över till att förvalta och utveckla insamlad information i syfte att göra den tillgänglig och lätt att använda. Även i arbetet med att fram produkter och tjänster utgår SGU från samhällets behov och hur myndigheten bäst kan serva intressenter, industrin, andra myndigheter och samhället i stort med geologisk information.

Rapporteringen av verksamhetsområdet omfattar geologisk informationsförsörjning för samhällsplanering, verksamhetsutveckling genom digitalisering, underlag för samhällets klimatomställning och energiförsörjning, klimatanpassning, genomförande av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken, och SGU:s arbete inom den svenska vattenförvaltningen.

SAMLAD BEDÖMNING AV SGU:s RESULTAT

SGU bedömer att myndigheten har bidragit till att skapa bättre förutsättningar för en hållbar och robust samhällsplanering på ett tillfredsställande sätt genom den information och kunskap som myndigheten tagit fram. Verksamhetsområdet har fokus på informationsförsörjning och på att nå ut mer, och till fler användare. Under 2023 återspeglar sig detta fokus i SGU:s arbete med planen för kartläggning, som är anpassad för att ta fram geologisk information för en hållbar samhällsplanering inom samhällsnyttorna klimatomställning, klimatanpassning, samhällsbyggande, för-

sörjningstrygghet och råvarubehov, samt miljöstatus. Det återspeglar sig också i myndighetens arbete med att samarbeta med andra myndigheter och viktiga samhällsaktörer i syfte att nå fler användare och inom fler användningsområden.

SGU gör bedömningen att insamlingen och tillhandahållandet av grundläggande geologisk information under 2023 var tillfredsställande utifrån de resurser myndigheten har. Men samhällets behov av geologisk information ökar och är större än vad myndigheten kan tillgodose. SGU bedömer därför att det finns en risk att myndigheten får svårt att tillgodose samhällets behov av geologisk information framöver. I dag finns stora områden som inte är kartlagda eller där informationen har blivit föråldrad. I många områden kommer det inte att vara effektivt att försöka uppdatera gammal information, utan SGU behöver samla in och utföra kartläggning på nytt. Samtidigt ställs det höga krav på att geologiska data ska vara säkra, öppna och tillförlitliga samt kunna kombineras med annan data, så kallad interoperabilitet. Kvalitet och interoperabilitet är nödvändigt för innovation och utveckling inom AI och maskininläsning, och för samhällsutvecklingen i stort.

För 2023 bedömer SGU att måluppfyllelsen mot den detaljerade kartplanen är 90 procent för berggrundsinformation för samhällsplanering, 90 procent för jordartsinformation, 90 procent för grundvatteninformation och 80 procent för maringeologisk information.

GEOLOGISK INFORMATIONSFÖRSÖRJNING FÖR SAMHÄLLSPLANERING

Berggrundsinformation

Inom arbetet med bergkvalitet har SGU drivit två projekt. Ett som syftar till att ta fram en bergkvalitetskarta och uppdatera berggrundskartan inom ett område längs Europaväg 20 mellan Hova och Vårgårda. Och ett som avser att ta fram information om berggrundens användbarhet som ballast- och byggmaterial i en viktig infrastrukturkorridor mellan Norrköping och Vagnhärad. Under 2023 har cirka 14 arbetsveckor i fält utförts, vilket har gett 283 nya berggrundsobservationer och cirka 54 nya observationslokaler med strålmätningar. Sammanställningsarbete av fältdata, mikroskopering med modala analyser och petrografiska beskrivningar samt rapportskrivning har också utförts.

I ett område norr om Nyköping har reguljär berggrundskarterming genomförts. Dessutom har SGU

samverkat med Trafikverket i planeringen för ny järnväg (Ostlänken). Projektet har pågått sedan 2020 och avslutades under vintern 2023. De olika bergarternas ballastegenskaper har identifierats och rekommendationer för sämre och bättre kvaliteter redovisats i rapport- och kartform. Dessa innehåller också radiometrisk data och bergmaterialets innehåll av svavel, arsenik och tungmetaller.

Inom området undermarksplanering har SGU fortsatt arbetet med att samla in bergteknisk och geoteknisk information framtagen av andra i samband med planering och genomförande av infrastrukturprojekt. Myndigheten har under året publicerat en rapport, *Beskrivning till geologisk 3D-modell över Malmö–Lundområdet* (SGU-rapport 2023:09), baserad på en kombinerad tolkning av SGU:s och andras geologiska data. Rapporten syftar till att förstå uppbyggnaden av 3D-modellen, som presenteras på SGU:s webbplats och i SGU:s 3D-visare, vilket gör modellen mer tillgänglig och lätt att använda. Myndigheten har även gjort tillhörande datamängder tillgängliga som öppna data i 3D-visaren.

Jordartsinformation

Under året har SGU påbörjat tre nya undersökningsprojekt för att ta fram planeringsunderlag för samhällsbyggnad i områden med riksintresse för värdefulla ämnen och mineral, och där myndigheten tror att det kan bli intressekonflikter i framtiden. Det gäller områden kring Pajala, Jokkmokk och Gränna där SGU jobbar proaktivt för att se till att det finns planeringsunderlag om mark och grundvatten för infrastrukturetablering, den kommunala planeringen och miljöbedömningar.

Under året har en jordartskarta över Örnsköldsviks kommun, i Västernorrlands län, blivit klar vilket innebär att det nu finns modern information om jordarter utmed den expansiva Östersjö-kusten.

Under året har kartvisningstjänsten om sura sulfatjordar uppdaterats och modellområdet har utvidgats söderut. Förutom Norrbotten och Västerbotten identifierar modellen även sura sulfatjordar i Västernorrland samt i Nordanstigs kommun i Gävleborg. SGU har en åtgärd från Vattenmyndigheterna att tillhandahålla kunskapsunderlag om sura sulfatjordar även för södra Sverige. I det syftet har SGU under året genomfört undersökningar i trakten kring Hjälmarens i samarbete med Linnéuniversitetet.

SGU:s arbete med våtmarker syftar till att öka förståelsen för restaurerings effekt på grundvattnet och

Tabell 4. Kostnader för insamlingsverksamhet för tillhandahållande av geologisk information för samhällets behov (tkr).

	2023	2022	2021
Berggrundsinformation för samhällsplanering	25 327	4 957	5 532
Jordartsinformation (inklusive uppdatering av tidigare insamlingar)	5 482	7 113	7 938
Grundvatteninformation (inklusive TEM-mätningar)	11 152	8 295	7 544
Maringeologisk information	24 390	1 439	594
Flyggeofysisk information	63	-	3 050
Summa	66 414	21 804	24 658

i omgivande mark. Under 2023 har SGU utökat och förbättrat kunskapsstödet om våtmarker på webbplatsen. Bland annat har tre informationsfilmer inspelade ute i fält lagts till. Tillsammans med SMHI, Formas och Naturvårdsverket har SGU arrangerat ett digitalt halvdagsseminarium om möjligheter och utmaningar vid våtmarksåtgärder. Seminariet besöktes av cirka 300 deltagare, främst från länsstyrelser och kommuner. Inom samma projekt har 25 grundvattenrör installerats intill sex våtmarkslokaler. Syftet är att studera kvantitativ påverkan på grundvattnet i genomsläppliga mineraljordar i anslutning till utdikad torv som ska återvåtas. Resultaten från mätningarna redovisas löpande i SGU:s grundvattenkartvisare. Kemiska analyser görs parallellt i ungefär hälften av rören för att samtidigt utvärdera eventuell påverkan på grundvattenvattenkvaliteten.

När databasen med grundläggande jordartsinformation har kompletterats under året har också flera av de tematiska produkter som SGU tillhandahåller uppdaterats. Det gäller bland annat SGU:s jorrdjupsmodell som är ett viktigt underlag för både bostads- och infrastrukturplanering och klimatanpassning.

Maringeologisk information

SGU har deltagit i ett gränsöverskridande samarbete mellan svenska och finska myndigheter för att identifiera och kartlägga grunda marina miljöer i Bottenhavet. Arbetet är pionjärt och bedrivs med en kombination av moderna metoder baserade på marin kartläggning, fjärranalys av satellitdata och modellering.

Tabell 5. Produktion av geologisk information för tillhandahållande av geologisk information för samhällets behov år 2023.

	Antal	Yta (km ²)	Linjekilometer	Mätpunkter
Grundvattenmagasin	26			
Grundvattennätet, nivåmätning				617
Grundvattennätet, kemimätning				32
Bergartskemiska analyser				
Hällobservationer	517			
Karterad yta till kartdatabaser		550		
Bergkvalitetsanalyser	15			
Strålningsmätningar m. spektrometer	127			
Karterad yta till kartdatabas Jordarter 1:25 000- 1:100 000		5 247		
Publicerade rapporter/beskrivningar	3			
Jordartsobservationer	3 183			
Kornstorleksanalyser	253			
Karaktärisering sur sulfatjord	30			
Marin kartering		679	3 914	222
Akvatiska miljögiftsanalyser	657			105

Projektet undersöker även olika sätt att effektivt övervaka de grunda bottarna med hjälp av flygande och flytande drönare, satelliter och fartygsburna undersökningar. Syftet är att använda dessa innovativa tekniker för övervakning av livsmiljöer på havsbotten för att uppnå en god havsförvaltning.

SGU arbetar fortgående med kartläggning och åtgärder kring förorenade sediment i sjöar och hav. Under året slutfördes kartläggning av förorenade sediment i Vättern som i dagsläget är dricksvattenreservoar för nästan en halv miljon människor. Arbetet har skett i samarbete med Naturvårdsverket samt berörda länsstyrelser och syftat till att identifiera områden med höga halter av föroreningar i sedimenten. De föroreningar som undersökts i Vättern är organiska föroreningar som till exempel dioxiner, PFAS, TBT och PAH, och metaller som till exempel kvicksilver, koppar och krom. Resultaten utgör avgörande bedömningsgrund för planering och genomförande av saneringsåtgärder i syfte att genomföra kostnadseffektiva miljöåtgärder för en renare och säkrare vattenmiljö.

Grundvatteninformation

Under 2023 har SGU fortsatt arbetet med grundvattenkartläggning för att tillhandahålla geologiskt

underlag för samhällets behov. Grundvattenkartläggning har påbörjats inom malmpotentiella områden vid Jokkmokk och Pajala i nära samverkan med SGU:s jordartskartering. Kartläggning av grundvattenmagasin på norra Gotland ska utgöra planeringsunderlag för den ansträngda vattenförsörjningen där och samtidigt ge bedömningsunderlag för fortsatta förhandlingar om tillstånd för kalktakter. Kring Jumkilsåns dalgång norr om Uppsala har kartläggning utförts av grundvattenmagasinet som angränsar till Ärna flygflottilj, där en domstolsprocess pågår kring föroreningar av PFAS i Uppsalas dricksvatten. En 3D-modell över jordlagren i Jumkilsåns dalgång har tagits fram, som en komplettering till den 3D-modell över Uppsalaåsens geologi som finns sedan tidigare.

Sammanlagt har information om 26 grundvattenmagasin i Norrbottens, Jämtlands, Jönköpings, Kalmar och Skåne län levererats in till SGU:s databaser och gjorts tillgängliga. Informationen i databaserna för grundvattenförekomster och grundvattenmagasin har harmoniserats i syfte att underlätta för användarna. Under året har 17 beskrivningar över 22 grundvattenmagasin i Norrbottens, Gävleborgs, Jönköpings, Kalmar och Skåne län publicerats. Syftet med beskriv-

ningarna är att text och kartor ska kunna ligga till grund för planering när det rör enskild och kommunal vattenförsörjning och skydd av grundvatten, men även vid undermarksarbeten och planering av bostäder, industriområden, grustäkter m.m. Den insamlade informationen kan användas som hydrogeologiskt bedömningsunderlag för handläggare på kommuner, länsstyrelser, vattenmyndigheter, konsulter och mark- och miljödomstolar samt av enskilda fastighetsägare och näringsidkare. Underlagen kan användas när olika intressen gör att det kan uppstå såväl möjligheter till samordning som konfliktsituationer gällande grundvattenfrågorna. Till exempel har Gnosjö kommun varit i kontakt med SGU och använt underlag från kartan över grundvattenmagasin inför framtagande av en ny grundvattentäkt.

SGU lanserade 2023 den efterfrågade visningstjänsten Grundvattenmagasin och en uppdatering av kartvisaren med samma namn. Tjänsten är enkel att använda, gratis och gör det möjligt för våra användare att titta på grundvattenmagasinen tillsammans med sina egna och andras dataskikt i en GIS-klient.

SGU mäter sedan 1960-talet systematiskt grundvattennivåer och grundvattenkemi över hela landet. Det övergripande syftet med att mäta och tillhandahålla data för grundvattennivåer och grundvattenkemi är att möjliggöra analyser av rumsliga och tidsmässiga variationer i grundvattennivå och grundvattenkemi över längre tid, för till exempel referensändamål och uppföljning och prediktion av storskaliga miljöförändringar.

Grundvattennivåövervakningen omfattar för närvarande totalt 617 aktiva stationer. Av dessa är drygt 520 utrustade med instrument som automatiskt mäter och överför data dagligen via 2G- och 3G-nätet. De flesta av de andra stationerna har utrustning som mäter automatiskt men utan daglig dataöverföring. SGU ansvarar för driften av cirka 546 av stationerna och tillhandahåller data via SGU:s webbplats. Länsstyrelser ansvarar för mätning i övriga stationer inom ramen för den regionala miljöövervakningen vars data lagras och tillhandahålls via det nationella datavärdskapet för grundvatten, som SGU utför på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten.

Utöver mätning av grundvattennivåer utförs också kontinuerligt rikstäckande modellberäkningar baserade på tidigare uppmätta nivåer, vars primära syfte är att få ett nationellt heltäckande underlag och att kunna ta fram olika scenarier för framtida grundvattennivåer

Tabell 6. Förutsättningar för insamlingsverksamhet för tillhandahållande av geologisk information för samhällets behov (tkr).

	2023	2022	2021
Geofysisk utrustning	6	0	583
Maringeologisk utrustning	27 907	22 512	18 676
Summa	27 913	22 512	19 259

på både kort och lång sikt, från veckor till decennier. Modellberäkningarna ligger till grund för olika typer av automatiska redovisningar i form av historiska, aktuella och framtida grundvattennivåer. Både mätningar och modellberäkningar kan användas för riskanalys, beslutsunderlag, prognoser, miljökontroller, resursberäkningar och klimatsimuleringar. Till exempel utfärdar SGU meddelanden om risk för vattenbrist på grund av låga grundvattennivåer baserat på mätningar och modellering.

Speciellt under sommaren är intresset stort för information om grundvattennivåer. Periodvis utgör därför externa kontakter med till exempel media en stor del av arbetet. Resultat från mätningar och beräkningar är möjliga att ladda ned från SGU:s webbplats. Under 2023 har arbetet inom grundvattennivåövervakningen, förutom kontinuerlig drift av insamling och tillhandahållande, fokuserat på tre aktiviteter. En del har varit att tillhandahålla grundvattennivådata för fler stationer där mätningar sker inom ramen för andra SGU-projekt, vilket har resulterat i tillhandahållande för nästan 30 nya nivåstationer. Med stor sannolikhet kommer 2G- och 3G-nätet släckas i Sverige i slutet av 2025. Det kommer att innebära att inga av SGU:s nuvarande nivåmätninginstrument kommer att kunna skicka data per automatik. Med anledning av detta har SGU inlett en konsekvens- och åtgärdsutredning i syfte att fortsätta kunna tillhandahålla information om grundvattennivåer för samhällets behov. Den tredje större aktiviteten under 2023 har varit att genomföra och analysera en större klimatmodellering med avseende på relativa grundvattennivåer och potentiell grundvattenbildning i ett framtida klimat. En första delrapportering av detta arbete förväntas publiceras under vintern 2023/2024.

Den kemiska grundvattenövervakning som SGU utför på eget anslag omfattar 32 stationer, som provtas två eller fyra gånger per år med avseende på baskemi,

metaller och i vissa fall också organiska miljögifter. Provtagningen kompletterar den nationella miljöövervakningen av grundvattenkemi som SGU utför på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Utöver egna mätningar, samlar SGU också in grundvattenkemiska data från andra aktörer. Till dessa data hör bland annat över 90 000 grundvattenanalyser från privata fastighetsägare.

UNDERLAG FÖR SAMHÄLLETS KLIMAT- OMSTÄLLNING OCH ENERGIFÖRSÖRJNING

Samhället behöver ställa om till förnybar energi i en allt snabbare takt och minska nettoutsläppen av växthusgaser. SGU har en viktig roll i att bidra med kunskapsunderlag om innovationskritiska mineral, geoenergi, havsbaserad energi samt geologisk lagring av koldioxid för att kunna möta dessa behov. Vad gäller frågan om utsläppsminskning så ser SGU att geologiska kunskapsunderlag som kopplar till geologisk lagring av koldioxid samt till förnyelsebar energi kan bidra till frågeställningen i stor skala.

Geologisk lagring av koldioxid

SGU har fått ett regeringsuppdrag att utreda lämpliga platser för geologisk lagring av koldioxid i Sverige, samt analysera förutsättningarna för driften av lagringsplatser. Regeringsuppdraget ska genomföras i dialog med Energimyndigheten. I februari 2023 hölls ett uppstartsmöte där SGU informerade Energimyndigheten om uppdraget och arbetet fortsatte sedan med de myndighetsdialoger som Energimyndigheten genomfört som en del av det löpande arbetet inom nationellt centrum för avskiljning och lagring av koldioxid (CCS). I slutet av 2023 har djupare diskussioner förts om det kommande arbetet, och en första planering av det har genomförts, så att respektive myndighets expertkompetens utnyttjas på bästa sätt. SGU och Energimyndigheten har även jobbat tillsammans med att ta fram en referensgrupp som kommer att stödja myndigheterna i uppdraget.

SGU har sedan tidigare identifierat potentiella lagringsenheter inom två geografiska områden: sydöstra Östersjön och sydvästra Skåne. Under 2023 har SGU inom ramen för uppdraget genomfört borrhning av två 800 meter djupa borrhål på Sudret på Gotland, samt markseismiska mätningar i området där borrhningarna genomfördes. SGU har även utfört marinseismiska mätningar till havs utanför södra Skåne. Denna kun-

skap är av stor vikt vid planeringen av den marina infrastruktur som behövs för transport och injektering av koldioxid. Under året koncentrerades insatsen till området söder om Skåne inom svensk ekonomisk zon samt svenskt territorialvatten. Totalt mättes cirka 1 750 kilometer profiler. Borrhärnor analyserades och data framtagna vid marin kartering processerades och förberedes för tolkning. För att genomföra dessa aktiviteter har SGU samarbetat med Lunds Tekniska Högskola (LTH), Geologiska undersökningar i Danmark (GEUS), samt Uppsala universitet (UU). Samverkan är av vikt för att bevaka CCS-aktiviteter nationellt och internationellt och för att bibehålla och utveckla svensk förmåga avseende geologisk lagring av koldioxid.

Geoenergi och havsbaserad energi

En ökad användning av förnybara energikällor är en förutsättning för att kunna minska Sveriges klimatpåverkan och klara klimatmålen. Geoenergi är en av dessa resurser som bedöms ha en stor tillväxtpotential. EU-kommissionen har bland annat i sin REPowerEU-plan påtalat att geoenergin har en viktig roll i omställningen till fossilfri energianvändning i Europa. Nya systemlösningar för bland annat djupgeotermi och energilagring ställer dock krav på relevant geologisk information som stöd till beslutsfattare.

SGU arbetar därför kontinuerligt med att utveckla kunskap och tillhandahålla information som främjar ett hållbart och tillämpbart användande av geoenergin i samhället utifrån de geologiska förutsättningarna. Under året har SGU:s arbete bland annat resulterat i en ny informationssida om temperaturförhållandena i marken. Detta har betydelse för förutsättningarna för geoenergi, inte minst för djupare systemlösningar.

Vidare har berggrundens värmeledningsförmåga stor betydelse, exempelvis är uttagbar effekt hos en bergvärmeanläggning proportionell mot värmeledningsförmågan. Stora jorddjup kan medföra ökade kostnader för foderrör i samband med borrhning. Hög hydraulisk konduktivitet kan vara en fördel vid utvinning av energi eftersom vattenflöden i berggrunden kan bidra till att höja den uttagbara effekten. I Sverige finns det idag över en halv miljon geoenergianläggningar och antalet växer stadigt. Varje år rapporteras det in cirka 20 000 nya borrhål som nyttjas för geoenergi. Statistiskt sett ger denna samlade data värdefull information som underlag till nationella utvärderingar av geoenergins utveckling.

SGU har under året även medverkat i en referensgrupp i projektet FutureHeat (Energiforsk) om energilagring i berggrum och som partner i RECOIN-projektet (Energimyndigheten) som handlar om optimering av större geoenergissystem. Sedan förra året pågår även ett femårigt samarbetsprojekt mellan de europeiska undersökningarna rörande samverkan och informationsutbyte om bland annat geoenergi (Geological Service for Europe).

För energiomställningen är havsbaserad vindkraft en viktig energikälla. SGU är den expertmyndighet som har kunskap om havsbotten och kan peka ut områden som har störst förutsättningar för havsbaserad energiutvinning samt säkerställa att havsbaserad vindkraft utvecklas på ett hållbart sätt. I oktober 2023 levererade SGU data till Havs- och vattenmyndigheten i form av GIS-modeller för geofysiska förutsättningar för förnyelsebar energi i havet inom ramen för regeringsuppdrag om nya områden för vindkraft i havet och uppdatering av de nationella havsplanerna. De levererade GIS-modellerna är heltäckande ut till gränsen för ekonomisk zon och har använts av Havs- och vattenmyndigheten för att peka ut nya energiområden i havsplanerna. Regeringsuppdraget befinner sig för tillfället i slutet av samrådsfasen av förslaget till uppdatering av de nationella havsplanerna.

SGU deltar även i samarbetsprojekt mellan de europeiska undersökningarna (Geological Service for Europe) kring optimering av geologiska underlag för lokalisering, etablering och drift av havsbaserad vindkraft. Målet är att skapa gemensamma tjänster som kan stödja en snabbare energi- och klimatomställning. En röd tråd i detta projekt är att på olika sätt visualisera, leverera och anpassa den maringeologiska informationen efter olika målgruppers behov.

SGU fortsätter att identifiera och prioritera möjliga insatser att arbeta med inom geoenergiområdet.

Geomagnetiska observationer

Inom geomagnetisk dokumentation registreras varje sekund, dygnet runt hur jordens magnetfält varierar i tid och rum. SGU driver tre geomagnetiska observatorier, i Uppsala, Lycksele och Abisko. Från dessa observatordata kan kompassens missvisning beräknas vilket är en information som efterfrågas av bland annat Luftfartsverket, Försvarmakten och Lantmäteriet. Obrutna tidsserier (100 procent) med geomagnetiska observationsdata från samtliga observatorier har under året levererats till SGU:s databaser och internationella datacenter.

KLIMATANPASSNING

Under året har SGU jobbat vidare enligt myndighetens handlingsplan för klimatanpassning. Den togs fram 2021 för att bättre kunna tillgodose samhällets behov och prioritera de områden där SGU:s insatser bedömts göra störst samhällsnytta. En av SGU:s viktigaste uppgifter inom klimatanpassning är att tillhandahålla modernt geologiskt underlag.

Under 2023 har klimatanpassningsarbetet därför fokuserat på framtagande av jordartsgeologiska underlag, vilka behövs för bedömning av risk för ras, skred och erosion. Här ingår bland annat kartläggning av jordarter och erosionsbedömning för Öland. Ett arbete SGU genomfört i samverkan med Statens geotekniska institut och Myndighetsnätverk för klimatanpassning. SGU har också arbetat med undersökningar och utredningar som visar på klimatförändringarnas effekt på grundvattnet. I ett pågående arbete studeras potentiell grundvattenbildning och grundvattennivåernas relativa förändringar i ett framtida klimat med hjälp av den nationella grundvattenmodellen SGU-HYPE. Denna modell tar in tidsserier för nederbörd och temperatur och genererar därefter tidsserier för grundvattennivåer och grundvattenbildning. SMHI har tillhandahållit drivdata till grundvattenmodellen för 17 olika klimatmodeller som redovisas i en beräkningsgrid med cellstorlek 4 × 4 kilometer. SGU har också deltagit i nationella och internationella samverkansmöten kring klimatanpassning, ofta med fokus på klimateffekter med anslutning till vattenförvaltningen. I Skåne har ett projekt genomförts i samverkan med Länsstyrelsen och MNKA för att öka kunskapen om grundvattennivåer vid kusten i ett förändrat klimat. SGU har arbetat med kvantitativa bedömningsgrunder för grundvatten och deltagit vid tillsynsvägledning vad gäller grundvattenuttag.

GENOMFÖRANDE AV DEN REGIONALA UTVECKLINGSPOLITIKEN OCH DEN SAMMANHÅLLNA LANDSBYGDSPOLITIKEN

SGU kartlägger och tar fram data där SGU bedömer att undersökningarna ger mest nytta för samhället. Inte enbart utifrån ett landsbygdsperspektiv men det geografiska perspektivet finns i planeringsprocessen. SGU:s kartläggning följer i allmänhet geologiska avgränsningar vilket medför att samma kartläggning kan ske i olika typer av landsbygder och därmed även flera kommuner och regioner samtidigt.

Vid en analys av de ytor där SGU bedrivit kartläggning under 2023 och en jämförelse mot Tillväxtverkets indelning i sex kommuntyper så framkommer att majoriteten av SGU:s kartläggning (58 procent) sker i områden som Tillväxtverket klassar som landsbygdskommuner och endast 2 procent sker i storstadskommuner (fig. 2).

Genom investeringar i kartläggning, hållbar utvinning och förädling av naturresurser kan såväl företagssamhet som sysselsättning öka på lokal och regional nivå. På nationell nivå kan Sveriges konkurrenskraft stärkas genom en ökad export av både råvaror och förädlade industriella produkter. En utmaning är, och kommer att fortsätta vara, kompetensförsörjning med välutbildad arbetskraft inom bland annat geovetenskap. SGU:s arbete med att beakta territoriella perspektiv har ej förändrats under det gångna året.

Dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser

SGU har regelbunden kontakt och avstämningar samt delar information med Sveriges Regioner och Länsstyrelser genom exempelvis:

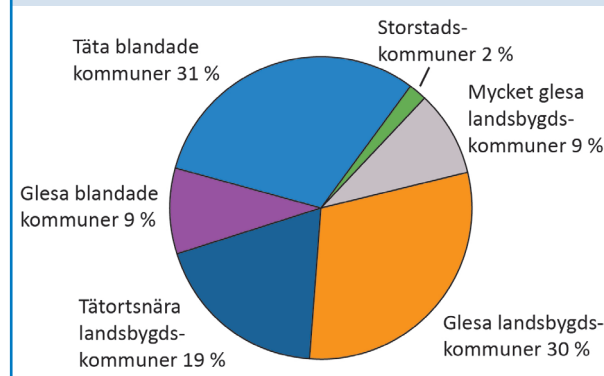
- den kontaktyta som SGU:s regionansvarigas arbete erbjuder
- gemensamma projekt inom EU-Interreg programmen
- myndighetssamverkan som till exempel SESAM – SEDimentSAMverkan mellan myndigheter. Myndighetssamverkan Föreningade sediment HaV, NV, länsstyrelserna, SGU och SGI
- genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen
- workshops inom en rad projekt inom Horizon Europe
- SGU:s arbete med att utpeka Rikssintressen för värdefulla ämnen eller material
- Tillväxtverkets myndighetsnätverk för regional utveckling och landsbygdsolitik
- Ramverket för nationell planering

SGU:s arbete med rutiner för dialog eller samverkan regioner och länsstyrelser har ej förändrats under det gångna året.

VATTENFÖRVALTNING

SGU har inom den svenska vattenförvaltningen ett föreskrivande och vägledande ansvar i grundvatten-

Figur 2. Del av SGU:s kartläggning i procent per kommuntyp.

frågor. Därutöver står myndigheten för expertstöd samt samverkar med vattenmyndigheter, länsstyrelser, andra statliga myndigheter och Regeringskansliet. SGU tillhandahåller data till vattenmyndigheterna, både vad gäller relevant geologi och grundvattnets kvalitet och kvantitet. Detta innebär insamling av data, genomförande av stora dataleveranser samt drift av databaser. Under året har SGU haft stort fokus på föreskrifter, uppdatering och genomförande av flera EU-direktiv, samt arrangemanget av ett EU-möte inom ramen för det svenska ordförandeskapet.

Föreskriftsarbete

Två nya föreskrifter trädde i kraft 1 mars 2023 – SGU:s föreskrifter om kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten (SGU-FS 2023:1) och SGU:s föreskrifter om miljökvalitetsnormer för grundvatten (SGU-FS 2023:2). Den tillhörande webbaserade vägledningen har uppdaterats löpande under året med anledning av de nya föreskrifterna. En ny översyn av samtliga SGU:s föreskrifter om vattenförvaltning har startats under året för att anpassa dem till kraven i det nya dricksvattendirektivet om riskbedömning i tillrinningsområde till uttagpunkt (artikel 8).

Insamling av råvattendata

Under året har SGU tillsammans med Livsmedelsverket också påbörjat ett regeringsuppdrag om utredning av databas för råvattenkontroll, vilken behövs för att genomföra riskbedömningen och rapporteringen enligt dricksvattendirektivet. SGU:s databas Vattentäcksarkivet som innehåller analyser från råvattenkontroll-

len är utdaterad och kan inte tas i bruk för direktivets syften. Under året har flera leveranser ur Vattentäktsarkivet ändå genomförts efter att analysdata från 2021–2022 inlagrats i databasen.

Kunskapspridning

Myndigheten har varit en aktiv part i flera tillståndprocesser där tolkningen och tillämpningen av miljökvalitetsnormer för grundvatten haft en central roll för besluten. SGU har lyft och informerat om dricksvattenarbete och miljökvalitetsnormer för grundvatten i olika sammanhang, såsom på universitetskurs, på VA-mässor med kommuner, hos vattenråd, samt för länsstyrelserna på det årliga grundvattenseminariet som anordnas på SGU i Uppsala. Det är tydligt att de nya tillämpningarna, som beror på ändringar i miljöbalken och vägledande EU-domar, nu fått genomslag i Sverige. Det gäller till exempel förtydligande av det så kallade försämringsförbudet och lokal påverkan på grundvattenförekomster som också tillämpats i flera svenska miljödomar. Detta har lett till ett starkare skydd och mer hållbart nyttjande av grundvattenförekomster. SGU har bidragit till detta genom uppdatering av sina föreskrifter.

EU-arbete

SGU representerar Sverige i grundvattenfrågor inom ramen för EU-kommissionens CIS-arbete (Common Implementation Strategy), framför allt i Working Group Groundwater och dess arbetsgrupp Water scarcity and droughts. Den senare har under året arbetat fram ett reviderat vägledningdokument om "River basin management in a changing climate" som är tänkt att tillämpas inom vattenförvaltningen för effektivare klimatanpassningsåtgärder.

Under året har SGU inom ramen för detta arbete bland annat varit med och tagit fram en kandidatlista för kemiska ämnen i grundvatten som bör lyftas in i grundvattendirektivets bilagor. SGU anordnade i april ett möte i Uppsala för Working Group Groundwater, med representanter från EU:s medlemsländer, EU-kommissionen samt flera intresse- och branschorganisationer. SGU har lämnat underlag till Regeringskansliet i flera omgångar i den pågående revideringen av grundvattendirektivet och vattendirektivet samt deltagit på tekniskt möte med EU-kommissionen i samma fråga. SGU har även deltagit i arbete med förordningen om återanvändning av avloppsvatten på jordbruksmark.

Tabell 7. Kostnader för SGU:s arbete med vattenförvaltning (tkr).

	2023	2022	2021
Föreskrifter, vägledning och expertstöd m.m.	8 848*	8 540	6 611
Drift och leveranser till och från Vattentäktsarkivet	-	466	1 140
Totalt	8 848	9 006	7 751

*Inkluderar kostnader med vattentäktsarkivet.

Tillgängliggörande av information och data

Ett långsiktigt arbete med att uppdatera och öka informationsmängden för grundvattenförekomster har pågått även under 2023. Data och tillgänglighet om grundvattenförekomsterna på SGU:s webb har också förbättrats under året.

Revideringen av bedömningsgrunder för grundvatten har fortsatt under året där en webbanpassning pågår med nya ämnesspecifika kartor baserade på aktuella miljöövervakningsresultat samt analyser från enskilda brunnar.

Ökade krav och förväntningar

SGU finansierar sitt arbete med vattenförvaltning via ett årligt bidrag från Havs- och vattenmyndigheten. Kraven och förväntningarna på SGU från omvärlden har ökat i takt med en skarpare lagstiftning kopplad till miljökvalitetsnormer för vatten samt med införandet av riskbedömning i tillrinningsområde enligt det uppdaterade dricksvattendirektivet. Det innebär att SGU behöver lägga alltmer tid på den juridiska tillämpningen av normerna och att föreskrifter och vägledningar behöver uppdateras mer löpande. Även arbetet med insamling och lagring av data från vattentäkter kräver alltmer resurser, inte minst kopplat till informationssäkerhet och sekretess. Bidraget för vattenförvaltning behöver en långsiktighet på nuvarande nivå. För att SGU fullt ut ska kunna leva upp till sin viktiga roll i svensk vattenförvaltning och hålla föreskrifter, vägledningar och databaser uppdaterade samt bistå myndigheter, kommuner, verksamhetsutövare och andra aktörer med relevant expertkunskap behövs resurser. Det är viktigt att nå ut med information och kunskap om hur en fortsatt samhällsutveckling, inte minst den gröna omställningen, kan förenas med ett hållbart nyttjande av naturresurserna och uppfyllnad av miljökvalitetsnormer för vatten.

Torvmark vid Jordmossen i Uppland. Området kommer att restaureras i syfte att återväta torven och minska utsläppen av växthusgaser. SGU installerar grundvattenrör och mäter hur grundvattennivåerna i omgivande mark påverkas. Foto: Elin Norström

Hållbart nyttjande av landets mineralresurser

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Sveriges geologiska undersökning ska verka för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser och för att främja hållbar tillväxt och företagande inom sektorn. I uppgiften ingår bland annat att marknadsföra Sverige som prospekteringsland och tillhandahålla vägledning och prospekteringsinformation till företag som planerar att prospektera i Sverige.

Myndigheten ska se till att de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag.

(3 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR HÅLLBART NYTTJANDE AV LANDETS MINERALRESURSER (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	62 534	78 402	53 655
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av anslag 18 1:6	4 039	0	-
Intäkter av avgifter	1 521	1 880	1 438
Intäkter av bidrag	129	136	255
Finansiella intäkter	339	46	9
Verksamhetens intäkter	68 562	80 465	55 357
Verksamhetens kostnader	-68 562	-80 465	-55 357
Intäkter av avgifter som inte disponeras	0	0	0
Medel som tillförts statens budget	0	0	0
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	4 000	4 000
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	0	-4 000	-4 000
Årets kapitalförändring	0	0	0

Verksamhetsområdet omfattar SGU:s uppdrag att verka för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser och för att främja hållbar tillväxt och företagande inom sektorn. Det innebär myndigheten ska förse metall- och mineralnäringen med de geologiska data och den information den behöver för att kunna bedriva sin verksamhet på ett ekonomisk, socialt och miljömässigt hållbart sätt. För att göra det behöver SGU förstå branschens behov, men också vilka förutsättningar den har att agera inom, inte minst när det gäller vilka attityder som finns till gruvnäringen.

I uppdraget ingår också att marknadsföra Sverige som prospekteringsland och tillhandahålla vägledning och prospekteringsinformation till företag som planerar att prospektera i Sverige. Med det menas att förse prospekteringsbranschen med relevant information om hur Sveriges geologiska beskaffenhet ser ut på olika platser, berätta om hur processen inför, under och efter prospektering ser ut, vilka lagkrav och regelverk som finns samt att förmedla en saklig bild av vilka möjligheter det finns att genomföra prospektering i Sverige. För att åstadkomma denna marknadsföring och möta prospekteringsbranschens behov har SGU en direkt dialog med branschen via medlemmarna i myndighetens två användarråd för prospekteringsfrågor respektive gruvnäringens frågor. En viktig del i att göra SGU:s information tillgänglig för branschen är tillgången till det borrkärnarkiv myndigheten har vid mineralinformationskontoret i Malå.

SGU har även till uppgift att se till att de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag. Myndigheten deltar därför i olika utredningar i syfte att driva på arbetet med förenklingar, antingen i egenskap av expert i själva utredningen eller genom att vi svarar som remissinstans på en utredning. SGU ser till att hålla all relevant information om regelverk och rutiner uppdaterad på svenska och engelska på vår webbplats.

Rapporteringen för verksamhetsområdet omfattar geologisk informationsförsörjning för metall- och mineralindustrin, stöd till prospekteringsbranschen, arbete med riksintressen, uppdraget att vidareutveckla arbetssätt för att systematiskt samla in och fördjupa myndighetens kunskap avseende hinder för etablering och hållbar tillväxt av företag inom myndighetens ansvarsområde med fokus på det institutionella ramverket som påverkar sektorn samt regelverk och rutiner på mineralresursområdet.

SAMLAD BEDÖMNING AV SGU:s RESULTAT

SGU bedömer att myndigheten har bidragit till att skapa goda förutsättningar för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser på ett tillfredsställande sätt med den information som myndigheten har tagit fram.

SGU har under 2023 aktivt deltagit i arbetet med EU-kommissionens förslag till förordning rörande kritiska och strategiska råmaterial – European Critical Raw Materials Act (CRMA), myndighetens bedömning är att detta har tagit två till tre årsarbetskrafter i anspråk.

CRMA är en följd av det utsatta läge EU har inom råvaruförsörjning, och de stora strategiska risker EU och Sverige löper som en följd av brist på tillgång till metaller och mineral. Denna risk har tydligt belysts av de handelsrestriktioner som under sommaren tillkommit avseende några av de kritiska råvaror som finns på den så kallade kritiska listan. Den exakta ordalydelsen av råvaruakten kommer att vara klar i början av 2024, men det stod redan under 2023 klart att medlemsländerna inom EU skyndsamt kommer att behöva arbeta med att få ökade investeringar i viktiga råvaruprojekt, samt kraftigt minska ledtiderna i tillståndsfrågor för sådana projekt. Allt detta kommer att påverka SGU i betydande omfattning, och förberedande arbete har därför satts igång under hösten.

SGU bidrog till att Sverige under sitt ordförandeskap i EU under mycket kort tid lyckades få till stånd en överenskommelse mellan EU-kommissionen och EU:s ministerråd, för att det spanska ordförandeskapet skulle kunna fokusera på triloger med EU-parlamentet under hösten. De slutgiltiga förhandlingarna, där SGU också bistod Regeringskansliet med stöd, stängdes 12 december 2023 i och med att Europaparlamentet röstade igenom förslaget om förordningen.

Det har inneburit att endast visst arbete har genomförts inom uppdraget att arbeta för att främja en hållbar tillväxt och företagande inom sektorn, eftersom området har fått stå tillbaka till förmån för arbetet med förordningen och att tillhandahålla data och information.

SGU bedömer också att arbetet med att marknadsföra Sverige som prospekteringsland och förse prospekteringsbranschen med adekvat information är tillfredsställande. Myndigheten har i arbetet med regelverk och rutiner genomfört uppgiften på ett godtagbart sätt. Arbetet med riksintressen resulterade i att Olserum beslutats som riksintresse.

Föregående års bedömning, att behovet av nya data och ny information till gruv- och prospekteringsbranschen kommer att fortsätta öka under överskådlig tid, kvarstår varför området är fortsatt prioriterat inom SGU:s verksamhet. Detta behov bottnar i såväl en volymökning av information producerad med existerande metoder, som en utveckling och införande av metoder som myndigheten hittills inte haft resurser till. Den extra satsning om 10 Mkr som SGU fick i vårändringsbudgeten har använts för att påbörja förstärkning med personella resurser för att kunna leverera uppdraget, förstärkning på insamlingsverksamheten flyggeofysik, samt bekosta flytten av samlingar från Uppsala till Malå. SGU har även påbörjat livscykelhantering och upprustning av instrument och anläggningar.

GEOLOGISK INFORMATIONSFÖRSÖRJNING FÖR METALL- OCH MINERALINDUSTRIN

Under 2023 genomförde SGU kartläggning av berggrunden där potential för metaller och mineral finns, länsvis inventering av befintliga fyndigheter, kartläggning av markens kemiska sammansättning och kemiska analyser, dessutom förvaltades databaser.

Kartläggningen bedrevs huvudsakligen enligt de planer som lagts i regeringsuppdraget *Plan för geologisk kartläggning 2021–2027* (dnr. 21–2488/2020). Avvikelse eller förseningar mot kartplanen härstammar från de två tidigare åren då omfördelning av resurser till regeringsuppdraget *Hållbar utvinning och återvinning av metaller och mineral från sekundära resurser* (Dnr. 311-781/2021, N2021/01038) var nödvändigt.

SGU kartlade under året berggrunden i Bergslagen, Västerviksområdet och delar av södra Norrland för att om möjligt dokumentera innovationskritiska råvaror. Vidare reviderade myndigheten informationen om berggrunden i Eskilstunatrakten för harmonisering av befintlig kartdatabas. Inventering av fyndigheter gjordes i Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner i Örebro län. Prover för bestämning av moränens kemiska sammansättning togs i ett område från norra Bergslagen och upp i södra Norrland. De databaser som SGU förvaltade (fyllde på och uppdaterade) är de för hällobservationer, bergartsanalyser, jordartsanalyser, Sveriges mineralfyndigheter, malmer, berggrundskartdatabasen och bergets ålder. Regeringsuppdraget *Hållbar utvinning och återvinning av metaller och mineral från sekundära resurser* (Dnr. 311-781/2021, N2021/01038) slutrapporterades i februari.

Tabell 8. Kostnader för insamlingsverksamhet för hållbart nyttjande av landets mineralresurser (tkr).

	2023	2022	2021
Berggrundsinformation för mineralindustri	10 750	23 199	15 427
Geokemisk information (markgeokemi) för mineralindustri	1 655	355	695
Tyngdkraftsinformation	674	2 648	3 007
Flyggeofysisk information	9 185	11 640	6 711
Summa	22 264	37 842	25 840

Markburna tyngdkraftsmätningar har utförts enligt gällande kartplan i fyra huvudsakliga områden: mellersta Västernorrland, i trakterna kring Ljusdal, mellan Gävle och Söderhamn samt i omgivningarna vid Nordmark–Persberg i Bergslagen. Syftet med mätningarna har varit att dels förtäta det regionala nätet av tyngdkraftsinformation, dels att bedriva betydligt tätare, objektsorienterade mätningar över exempelvis bergartled i relation till mineraliseringar. Totalt har 1 646 mätpunkter samlats in av SGU under 2023. I tillägg till det har 18 810 äldre mätpunkter från tidigare prospekteringsverksamheter granskats och gjorts tillgängliga digitalt.

SGU har utfört geofysiska mätningar från flygplan enligt gällande kartplan i ett mindre område mellan Söderhamn och Gävle, Kalmar län norr om Oskarshamn, de östligaste delarna av Jönköpings län samt sydöstra delen av Östergötlands län. De områden som undersökts saknar tidigare modern flyggeofysisk information. Utöver det flögs fyra mät-linjer (så kallade tie-lines) från fastlandet till Gotland för att knyta tidigare mätningar till den nationella referensnivån i det jordmagnetiska fältet. Totalt har 42 258 linjekilometer (motsvarande 8 400 kvadratkilometer) ny geofysisk information (magnetfält, gammastrålning och elektromagnetiska fält) samlats in.

SGU:s arbete med att förtäta tyngdkraftsinformationen och samla in modern geofysisk information förbättrar förutsättningarna för prospektörer och gruvbolag att avgöra om det är värt att investera egna, mer detaljerade undersökningar, inom ett visst område.

Kartläggningen av berggrund, fysikaliska egenskaper och markens geokemi görs i områden med potential för både basmetaller, järn och kritiska råvaror

Tabell 9. Produktion av geologisk information för hållbart nyttjande av landets mineralresurser år 2023.

	Antal	Yta (km ²)	Linjekilometer	Mätpunkter
Bergartskemiska analyser	475			
Nya poster i mineralresursdatabasen	564			
Hällobservationer	1 491			
Karterad yta till kartdatabaser		70*		
Publicerade rapporter	13			
Layoutade kartor	0			
Markgeokemiska prover	592			
Flyggeofysika mätningar			42 258	
Tyngdkraftsmätningar				1 646

*Linjekartering

för att samla in den mest relevanta information som prospektörer efterfrågar. Tidigare analyser visar att publicering av resultat från kartläggningen i form av rapporter och information bidrar till ökade prospekteringsinsatser i berörda områden. Dock har ingen analys gjorts för 2023, eftersom effekten av förlängningarna av undersökningstillstånden på grund av pandemin fortfarande är svårt att analysera. Dock har ett antal nya undersökningstillstånd beviljats 2023 i Västernorrland där SGU bedriver kartläggning med temat litium samt söder om Eskilstuna där SGU har avslutat en yttäckande kartläggning.

Under 2023 har kostnaderna för hållbart nyttjande av landets mineralresurser uppgått till 22 264 tkr. Vilken är en minskning med ca 15 mkr jämfört med tidigare år. Detta förklaras av att regeringsuppdraget för sekundära resurser om 25 mkr upphörde under 2022. Under 2023 gjordes en satsning om 10 mkr på att förstärka arbetet för en trygg och hållbar mineralförsörjning genom att främja investeringar i prospektering i Sverige.

STÖD TILL PROSPEKTERINGSBRANSCHEN

Eftersom prospektering är en förutsättning för att lokalisera och utvinna nödvändiga metaller och mineral i Sverige bedriver SGU rådgivning till prospektörer. Detta för att de lättare ska kunna finna den information myndigheten producerar och tillhandahåller i områden av intresse. Det mesta av rådgivningen är knuten till SGU:s mineralinformationskontor i Malå, där myndigheten även förvaltar ett stort arkiv, både digitalt och analogt med borrhärdor och stuffer samt

kartor och rapporter. Under året tog SGU emot 12 200 meter donerade borrhärdor, vilket är att jämföra med ungefär 4 900 meter år 2022. För att öka tillgängligheten till all SGU:s information har material som förvärats i Uppsala flyttats till Mineralinformationskontoret under 2023. På så sätt kan prospekteringsbranschen få tillgång till informationen på ett samlat ställe. Totalt har 1 500 pallar med borrhärdor och stuffer från olika projekt flyttats till Malå från ett lager i Eggebyholm. Även resterande referensstuffer från huvudkontoret i Uppsala kommer att flyttas till Malå framgent.

Besöksfrekvensen vid Mineralinformationskontoret är i normalfallet en temperaturmätare på prospekteringsinsatserna i Sverige, och återspeglar framför allt tillgången till kapital för prospektörer. Besöksfrekvensen vid Mineralinformationskontoret har återgått till en nivå motsvarande innan pandemin men sjönk något jämfört med 2022. Genom deltagande i ett urval av lämpliga mässor bedriver SGU marknadsföring av Sverige som mineralland. Under 2023 deltog SGU med monter och som medarrangör av Nordic Mining Day i samband med Prospectors and Developers Association Canada (PDAC), världens största mässa för prospekterings- och gruvbolag. En tydlig signal från branschen var att framför allt de små prospekteringsföretagen upplevde problem med finansiering, något som även Mineralinformationskontoret har signalerat under året. Multinationella bolag börjar återigen se över Sveriges potential, och återkopplingen från besökare är övervägande positiv rörande Mineralinformationskontorets service och tillgänglighet. SGU deltog också på Fenoscandian Exploration and Mining (FEM) i Levi,

Finland med monter och föredrag. Antalet besökare var rekordstor vilket visar att intresset för prospektering är stort och antagligen kommer att öka.

NÄRINGSLIVSFRÄMJANDEUPPDRAGET

Under året delrapporterade SGU uppdraget att vidareutveckla arbetssätt för att systematiskt samla in och fördjupa myndighetens kunskap avseende hinder för etablering och hållbar tillväxt av företag inom myndighetens ansvarsområde. Även de planerade insatserna för 2024 redovisades (N2022/02413, Dnr. 21-3102/2022).

SGU har startat planeringen för att intensifiera arbetet med riksintressen, att arbeta med klassificering av dessa fyndigheter enligt UNFC samt att genomföra insiktsarbeten och analyser för att förstå och möta de specifika utmaningar som gruv- och prospekteringsbranschen har.

SGU arbetar fortlöpande med analys av vilka problem befintlig lagstiftning kan utgöra för sektorn och i möjligaste mån ge förslag på åtgärder. Först ut i det arbetet är minerallagen och tillhörande förordningar samt hur dessa samspelar med gällande EU-lagstiftning och det lagstiftningsarbete som pågår på EU-nivå. SGU har också svarat på Riksgäldens utredning kring Regeringsuppdrag om säkerheter för utvinningsavfall. Därför har SGU stärkt upp med specifik juristkompetens. Av denna anledning har även arbete med planering av anpassade kommunikationsinsatser och förbättrat tillhandahållande av geologisk information utförts.

UPPDRAG ATT UTVECKLA SAMVERKAN FÖR SVERIGES DELAR AV EN HÅLLBAR EUROPEISK BATTERIVÄRDEKEDJA

I arbetet med uppdraget har SGU, Energimyndigheten och Naturvårdsverket utgått från den gemensamma målbild, utgångspunkter och identifierade möjligheter,

Tabell 10. Förutsättningar för informationsför-sörjning för hållbart nyttjande av landets mineral-resurser (tkr).

	2023	2022	2021
Geofysisk utrustning	1 370	1 937	1 256
Analysverksamhet geokemi	1 305	1 941	1 637
Borrkärnekivet, lokal-kostnad	8 715	6 420	6 354
Summa	11 390	10 298	9 247

utmaningsområden och insatser som togs fram i myndigheternas förra batterisamordningsuppdrag. Ett särskilt fokus har varit att ta fram utgångspunkter samt möjliga och ändamålsenliga indikatorer för att följa utvecklingen av en hållbar batterivärdekedja. Med hjälp av en styrkorts metod har myndigheterna identifierat ett antal perspektiv och en tillhörande uppsättning möjliga indikatorer för uppföljning och utvärdering av Sveriges del av batterivärdekedjan. Indikatorerna kommer att behöva justeras och kompletteras vartefter batterivärdekedjan utvecklas och olika förutsättningar förändras. Framöver ser myndigheterna fortsatt behov av samverkan för att bättre kunna följa utvecklingen på batteriområdet och kring pågående och kommande arbeten med batterirelaterade insatser och styrmedel.

Norden – framför allt Sverige, Norge och Finland – är en av få regioner i Europa där en batterivärdekedja som spänner över hela värdekedjan kan utvecklas, från produktion av nödvändiga råmaterial till utveckling, tillverkning och återvinning. SGU deltog under året på inbjudan av Nordic Innovation i ett seminarium i Norge för att belysa läge och möjligheter till produktion av råmaterial i nämnda länder.

REGELVERK OCH RUTINER

Under året har SGU bidragit med flera förordnade experter till arbetet med EU-kommissionens förslag till förordning rörande kritiska och strategiska råmaterial – European Critical Raw Materials Act. Två chefer bistod till klimat- och näringslivsdepartementet för att bidra med expertis i arbetet. SGU var senare även remissinstans för förordningen, KN2023_02645. Förordning kommer troligen att påverka SGU framöver och utifrån detta arbete har SGU påbörjat en översyn av minerallagstiftningen, då justeringar kan vara nödvändiga för att möjliggöra framtida implementering

Utifrån myndighetens främjandeuppdrag kan ytterligare remissvar som gavs 2023 lyftas fram:

- Föreskrifter om anmälan av utländska direktinvesteringar i vissa samhällsviktiga verksamheter, MSB 2022-07200.
- Konsekvensutredning med fördjupad redovisning av EU-kommissionens förslag till direktiv om markövervakning, KN2023/03487.
- EU-kommissionens förslag till direktiv avseende markövervakning och markresiliens (KN2023/03652, Dnr.33-1713/2023).

Syftet med det av EU-kommissionen föreslagna direktivet avseende markövervakning och markresiliens är att uppnå en förbättrad markhälsa inom EU. På grund av otydligheter i förslaget avstyrkte SGU att direktivet antas och implementeras i sin nuvarande form. Det finns även en risk att förslaget leder till att markexploatering som är viktigt för samhället försvåras och att utfört arbete rörande förorenad mark måste göras om. SGU bedömer dessutom att förslaget innebär onödigt omfattande analyser och administration.

SGU har lämnat yttrande angående regeringens forskningspolitik (U2023/01464, dnr. 33–1592/2023). SGU ställer sig bakom en centraliserad forskningsfinansieringsmodell enligt SOU 2023:19 och lyfter fram behovet av långsiktig forskning för att möta behovet av klimatomställning, råvarubehov och klimatanpassning.

Under året har både den svenskspråkiga och den engelskspråkiga informationen om minerallagstiftningen på myndighetens webbplats språk- och faktagranskats.

Totalt har 1 646 mätpunkter med tyngdkraftsdata samlats in av SGU under 2023. En del av dem i trakterna av Söderhamn där tyngdkraftsbilen också fattade eld längs E4:an.
Foto: Robert Berggren

Handläggning av ärenden

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Sveriges geologiska undersökning handlägger ärenden enligt minerallagstiftningen, kontinentalsockellagstiftningen och rennäringslagen (1971:437) samt tar emot uppgifter enligt lagen (1975:424) om uppgiftsskyldighet vid grundvattentäktsundersökning och brunnsborrning.

Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde tillhandahålla underlag för tillämpningen av 3–5 kap. miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900).

(4 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning fullgör de uppgifter som myndigheten har enligt förordningen (2020:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s konfliktmineralförordning.

(7a § Förordning (2020:1188))

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	12 764	12 641	10 125
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av anslag 18 1:6	0	0	0
Intäkter av avgifter	252	230	200
Intäkter av bidrag	39	16	11
Finansiella intäkter	94	9	2
Verksamhetens intäkter	13 149	12 896	10 338
Verksamhetens kostnader	-13 149	-12 896	-10 338
Intäkter av avgifter som inte disponeras	0	73	0
Medel som tillförts statens budget	0	-73	0
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	0	0	0
Årets kapitalförändring	0	0	0

Verksamhetsområdet omfattar att handlägga ärenden om behörighet att utföra gruvmätning, ärenden enligt rennäringslagen och ärenden som är kopplade till lagstiftningen om kontinentalsockeln samt att svara på remisser. Det omfattar också arbetet att ta emot uppgifter om brunnborrning och undersökningar som rör grundvattentäkter samt att bedriva tillsyn av företag som importerar mineral som finns upptagna i EU:s konfliktmineralförordning. Myndigheten har även en skyldighet att peka ut områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse.

Rapporteringen av verksamhetsområdet omfattar utpekandet av riksintressen för värdefulla ämnen eller mineral, ansökningar om gruvmätarbehörighet, ärenden enligt kontinentalsockellagen, ärenden enligt rennäringslagen, hantering av uppgiftsinlämning vid grundvattentäktundersökning och brunnborrning samt remissyttranden

SAMLAD BEDÖMNING AV SGU:s RESULTAT

SGU:s bedömning är att myndighetens uppdrag att handlägga ärenden som rör gruvmätarbehörighet, rennäringslagen samt konfliktmineral är genomfört på ett fullgott sätt.

Handläggningen av ärenden som rör kontinentalsockellagen är tillfredsställande utifrån hanteringen av ärendena, men mängden inkomna ärenden i kombination med deras komplexitet gör att handläggningstiderna på totalen fortsatt är längre än önskvärt. Uppgiften är prioriterad och myndigheten utvecklar och utökar verksamheten dels genom tekniska stöd, dels resursmässigt. I och med vårändringsbudgeten fick SGU ett utökat anslag för hantering av ärenden enligt kontinentalsockellagen. Det utökade anslaget uppgår till minst 5 miljoner kronor. Under 2023 har SGU inte

uppnått det målet fullt ut, men räknar med att både resurs och tempomässigt vara i fas under 2024.

Hanteringen av uppgiftsskyldighet vid grundvattentäktundersökning och brunnborrning är på en tillfredsställande nivå. Hanteringen och besvarandet av inkomna remisser ligger på en godtagbar nivå.

RIKSINTRESSEN FÖR VÄRDEFULLA ÄMNEN ELLER MATERIAL

SGU är ansvarig myndighet för att peka ut riksintressen för värdefulla ämnen eller material. Bestämmelserna om riksintressen är till för att främja en godushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön utifrån miljö, social och samhällsekonomisk synvinkel. Syftet med riksintressen för värdefulla ämnen eller material är att peka ut fyndigheter som har särskilt värdefulla egenskaper och är viktiga för samhällets behov. Ett område som innehar riksintressestatus ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinning av områdets värdefulla ämnen eller material. Totalt finns 150 fyndigheter som är utpekade som riksintressen enligt 3 kap. 7 § miljöbalken och av dessa är 94 riksintressen detaljavsgränsade. Under 2023 har SGU pekat ut ett nytt Riksintresse med fyndighet av sällsynta jordartsmetaller i Olserum, och arbetet med en sektorsbeskrivning har fortgått. Arbetet med pågående riksintresseärenden (tabell 11) kommer att vara högt prioriterat 2024.

BEHÖRIG MYNDIGHET FÖR KONFLIKTMINERAL

Enligt EU:s konfliktmineralförordning (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2017/821) är SGU behörig myndighet för konfliktmineral. SGU:s roll regleras i en svensk förordning med kompletterande bestämmelser (SFS 2020-12-11). SGU ska i

Tabell 11. Pågående riksintresseärenden.

Fyndighet	Kommun(er)	Ämne/Material	Orsak	Skede
Handöl	Åre	Täljsten/talk	Detaljavsgränsning	Utredning
Masugnsbyn	Kiruna	Grafit	Detaljavsgränsning	Utredning
Grängesberg	Ludvika	Järnmalm	Detaljavsgränsning	Utredning
Kittelfjäll	Vilhelmina	Olivin	Detaljavsgränsning	Utredning
Stollbergsfältet	Smedjebacken/Ludvika	Sulfidmalm/järnmalm	Nytt ärende	Utredning
Strömfors	Boliden	Sulfidmalm	Nytt ärende	Utredning
Ahmavuoma	Kiruna	Koppar, kobolt, guld	Nytt ärende	Utredning

efterhand bedriva kontroller av de företag som importerar de mineral som omfattas av förordningen. De första kontrollerna började genomföras 2022. SGU ska årligen rapportera resultat från kontrollerna till Utrikesdepartementet.

De mineral som omfattas av EU:s konfliktmineralförordning är tenn, volfram (tungsten), tantal och guld (3TG-mineral). Dessa mineral utvinns till viss del i konfliktdrabbade områden med politisk instabilitet, inbördeskrig eller annan väpnad konflikt. Pengar från utvinningen riskerar att användas som inkomstkälla för väpnade grupper och lokala krigsherrar. Utvinningen kan även involvera tvångsarbete, barnarbete, brott mot mänskliga rättigheter och korruption.

Den kontroll som SGU:s genomförde under 2023 visade att det var tolv företag i Sverige som under 2022 importerade 3TG-mineral i volymer som överstiger tröskelvärdena. Kontroll utifrån ett riskbaserat urval pekade på vissa brister i efterlevnad av konfliktmineralförordningen, i form av avsaknad av oberoende externa granskningsrapporter. SGU utfärdade därför meddelande om korrigerande åtgärder.

GRUVMÄTARBEHÖRIGHET

Enligt mineralförordningen (1992:285) krävs att den som upprättar gruv-, borrhäls- eller slutkartor är behörig att utföra gruvmätning. Det är SGU som efter ansökan beslutar om behörighet att utföra självständig gruvmätning. Under 2023 har inga ansökningar om behörighet att utföra gruvmätning inkommit (tabell 12). Sammanlagt finns det idag 39 behöriga gruvmätnare i Sverige. Av dessa är cirka 20–25 aktiva. Behovet av gruvmätnare är fortsatt högt, dock saknas det idag utbildningsmöjligheter som svarar upp mot detta behov. Frågan har aktualiserats vid SGU:s användarråd och är under beredning.

Sett till de senaste tio åren utfärdas i genomsnitt omkring två behörigheter per år.

	2023	2022	2021
Inkomna ansökningar	0	1	4
Beviljade behörigheter	0	1	4
Total kostnad för handläggning (tkr)	1	13	53

ÄRENDEN ENLIGT KONTINENTALSOCKELLAGEN

SGU handlägger ärenden enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och kontinentalsockelförordningen (1966:315) och är prövningsinstans, med vissa undantag, för ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln. Utöver detta är SGU sedan tidigare prövningsinstans för ansökningar om tillstånd till sand-, grus- och stentäkt inom allmänt vattenområde i havet. SGU handlägger anmälningsärenden och utövar tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter och villkor för tillstånd enligt kontinentalsockellagen. Efter särskilt uppdrag från regeringen bereder myndigheten ibland de ärenden som regeringen beslutar i rörande ansökningar om tillstånd till utläggande av undervattenskablar och rörledningar.

Under 2023 har 39 ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln inkommit. Sammanlagt har 34 ansökningsärenden avslutats (tabell 13). Majoriteten av ansökningarna avser undersökning inför etablering av havsbaserade vindkraftsparker.

Försvarmakten har, tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket, möjlighet att begära att en ansökan om undersökningstillstånd överlämnas till regeringen för prövning med ett yttrande från SGU. För merparten av de under året inkomna ansökningarna har Försvarmakten begärt ett sådant överlämnande. Därför har SGU analyserat hur

Tabell 13. Antal avslutade ärenden enligt kontinentalsockellagstiftningen samt kostnader.

	2023	2022	2021
Ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln	34	19	0
Beredningsuppdrag från regeringen	0	14	7
Övriga beredningsärenden	0	0	0
Anmälningsärenden	23	30	22
Tillsynsärenden (exklusive anmälningsärenden)	27	22	8
Total kostnad för uppdrag och ärenden (tkr)*	3 667	2 488	753
Total kostnad för tillsynsärenden (tkr)*	183	65	300

*Kostnaden omfattar även ärenden och uppdrag som inte avslutats under året.

regeringens beslut i dessa ärenden har förhållit sig till SGU:s yttranden och tidigare förslag till beslut.

Analysen visar att SGU alltid har tillstyrkt att tillstånd ska beviljas, men haft synpunkter på villkor och tillståndstid. Regeringen har alltid beviljat tillstånd och i majoriteten av ärendena följt SGU:s föreslagna villkor och tillståndstid. Regeringen har, ofta efter förslag från Försvarsmakten, föreskrivit villkor om att samråd ska ske med Försvarsmakten innan arbetena påbörjas för att minimera påverkan på Försvarsmaktens insats- och övningsverksamhet och för att minska risker för undersökningsverksamheten. Regeringen har också i majoriteten av ärendena föreskrivit villkor till skydd för marina däggdjur och fisk i enlighet med SGU:s förslag som oftast följer Havs- och vattenmyndighetens förslag. Undantag har gjorts i enstaka beslut. Regeringen har även föreskrivit villkor som syftar till att minimera negativ kumulativ påverkan genom samråd med SGU och med andra tillståndshavare enligt kontinentalsockellagen och lagen om svensk ekonomisk zon, samt föreskrivit villkor om att uppgifter om havsdjup ska rapporteras till Sjöfartsverket efter avslutade arbeten, utan särskild motivering (jämfört med vad SGU lyft om tillämpligheten av 9 § KSL).

För att kunna redovisa den geografiska omfattningen av gällande undersökningstillstånd har SGU under året arbetat med att ta fram ett kartstöd som beräknas vara klart vid årsskiftet 2023/24.

Inga ansökningar om tillstånd till sand-, grus- och stentäkt har inkommit under året och det finns inte heller några sådana gällande tillstånd.

Under året har 21 ärenden avseende anmälan om undersökning av kontinentalsockeln inkommit. 27 tillsynsärenden enligt kontinentalsockellagen har avslutats, samtliga inkomna under år 2023. SGU:s bedömning är att kostnaden för handläggningen väntas ligga kvar på en hög nivå framgent då antal ärenden inte förväntas minska.

ÄRENDEN ENLIGT RENNÄRINGSLAGEN)

I rennäringslagen (1971:437) stadgas den så kallade renskötselrätten som ger samerna rätt att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Det innebär bland annat att nyttjanderätt på statlig mark ovanför odlingsgränsen samt på renbetesfjällen får upplåtas endast om det kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln. Inom dessa områden är det SGU som prövar om nyttjanderätt kan upplåtas för

täktverksamhet avseende uttag av mineraliska ämnen som inte omfattas av minerallagen (1991:45), se 32 § rennäringslagen och 4 § rennäringsförordningen (1993:384).

Under 2023 inkom inga nya ansökningar om upplåtelse av nyttjanderätt enligt rennäringslagen.

UPPGIFTSSKYLDIGHET VID GRUNDVATTEN-TÄKTSUNDERSÖKNING OCH BRUNNSBORRNING

SGU tar enligt lagen (1975:424) om uppgiftsskyldighet vid grundvattentäktundersökning och brunnborrning emot uppgifter om brunnborrning och undersökningar avseende grundvattentäkter. Arbetet med att samla in, lagra och tillgängliggöra uppgifter om vatten- och energiborrning i landet är prioriterat och efterfrågat. Det totala antalet brunnsuppgifter är cirka 792 000 och informationen finns tillgänglig via tjänster på SGU:s webbplats. 2023 är det första hela kalenderåret som den nya applikationen för brunnborrare varit i drift, och det har medfört snabbare och effektivare handläggning på SGU, men också bättre kvalitet på den inkommande informationen. Andelen digitalt inlagrade poster landade 2023 på drygt 76 procent vilket är en ökning av den digitala andelen jämfört med föregående år.

REMISSYTTRANDEN

Under 2023 har SGU fortsatt processen att effektivisera remisshanteringen med fokus på de remisser som bidrar till mest samhällsnytta. Under året har myndigheten därför endast svarat på remisser från departement och förelägganden från domstolar, samt vid behov på remisser från nationella myndigheter. I övrigt har SGU avstått från att svara. Undantag kan gälla för remisser som rör mineralfrågor, som till exempel tillstånds-

Tabell 14. Ärenden om nyttjanderätt enligt rennäringslagen.

	2023	2022	2021
Antal avgjorda ärenden	0	1	2
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	-	262	894
Kostnad för handläggning (tkr)*	-	51	73

* Kostnaden omfattar även ärenden som inte avslutats under året.

ansökningar för gruvor och kalkstensbrytning, samt ärenden som påverkas av eller påverkar riksintressen för värdefulla ämnen eller mineralfrågor.

Under året har antalet remisser som kommit in till SGU ökat. I och med det nya målet för effektivare remisshantering har samtidigt andelen specifika yttranden inom olika sakområden minskat med drygt 50 procent jämfört med föregående år. Antalet remisser som SGU avstår från att svara på har då ökat, inklusive de som myndigheten avstår med hänvisning till checklista. Minskningen av platsspecifika yttranden är alltså ett resultat av myndighetens arbete med att effektivisera remisshanteringen med fokus på de remisser som bidrar till mest samhällsnytta.

Från 2023 har SGU fått en tydligare roll i att bistå Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i dess arbete enligt förordning (2022:1395) om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Vid årets två ansökningstillfällen har SGU granskat ansökningar, deltagit i möten med MSB samt lämnat yttranden. En grupp som består av jordartsgeologer och hydrogeologer har arbetat fram arbetsformer och rutiner som implementerats i arbetet.

Tabell 15. Antal inkomna remisser per remisskategori samt kostnader.

	2023	2022	2021
Naturskydd och reservat	182	185	142
Översikts- och detaljplaner	57	61	93
Infrastruktur (vägar, järnvägar, ledningar och rör m.m.)	201	130	133
Torvtäkter	7	14	11
Sand- grus- och bergtäkter	175	203	209
Grundvattenfrågor	196	177	187
Vindkraft	59	50	51
Marina frågor	119	97	90
Miljöfrågor	77	104	54
Forskningsfartyg	40	38	43
Departementsärenden	28	35	26
Gruvverksamhet	23	37	29
Övriga	27	27	37
Totalt inkomna remisser	1 191	1 158	1 105
varav besvarade specifikt yttrande inom sakområde	15 %	32 %	33 %
varav hänvisning till checklista	42 %	33 %	39 %
varav avstår yttrande	43 %	35 %	28 %
Kostnader remisshantering (tkr) *	2 823	5 787	5 729

* Inklusive produktion och uppdatering av checklistor.

Medlemmar i SGU:s samhällsbyggnadsråd ute på däck på myndighetens undersökningsfartyg Ocean Surveyor under rådets höstmöte i november.
Foto: Charlotte Nilsson Kylesten.

Bergsstaten

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Inom Sveriges geologiska undersökning finns en organisatorisk enhet som benämns Bergsstaten och som har till uppgift att handlägga ärenden som rör prospektering och utvinning av mineral. Bergsstaten leds av bergmästaren, som beslutar i frågor enligt minerallagen (1991:45). Förordning (2012:805). Bergsstaten ansvarar för sina beslut och ansvarar för sin verksamhet inför myndighetens ledning.

(13–14 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR BERGSSTATEN (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	21 516	20 102	15 865
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av anslag 18 1:6	0	0	-
Intäkter av avgifter	613	259	276
Intäkter av bidrag	104	68	31
Finansiella intäkter	-132	11	3
Verksamhetens intäkter	22 101	20 441	16 175
Verksamhetens kostnader	-22 101	-20 441	-16 175
Intäkter av avgifter som inte disponeras	26 302	11 857	17 226
Medel som tillförts statens budget	-26 302	-11 857	-17 226
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	0	0	0
Årets kapitalförändring	0	0	0

Verksamhetsområdet omfattar det särskilda beslutsorganet Bergsstatens uppdrag att handlägga ärenden som rör prospektering och utvinning av mineral.

Rapporteringen för verksamhetsområdet omfattar handläggning av ärenden enligt minerallagstiftningen, ansökningar om undersökningstillstånd, handläggnings- och ärendetider för undersökningstillstånd, ansökningar om bearbetningskoncession, handläggnings- och ärendetider för bearbetningskoncessioner, överklagade beslut, tillsyn över gruvdrift och prospektering, kontakt- och informationsverksamhet, Stiftelsen Höganäs-Billesholms Aktiebolags donationsmedel samt inkomst.

SAMLAD BEDÖMNING AV BERGSSTATENS RESULTAT

Bergsstatens handläggning av ärenden enligt minerallagstiftningen bedöms vara på en godtagbar nivå. Tillströmningen av ansökningar om undersökningstillstånd har ökat kraftigt jämfört med föregående år utan att handläggningstiderna ökat nämnvärt. Den början till återhämtning vad gäller eftersläpning i handläggningen som noterades 2022 har fortsatt under 2023. Men det finns fortfarande flera mycket gamla ärenden som fortsatt kommer att påverka den genomsnittliga handläggningstiden allteftersom de avgörs. Tillsynen av gruvdrift är tillfredsställande. Ingen tillsyn har initierats genom anmälan till Bergsstaten under året.

HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN ENLIGT MINERALLAGSTIFTNINGEN

Målet för Bergsstaten är en aktiv och effektiv tillstånds-, tillsyns- och informationsverksamhet som ska möjliggöra undersökning och utvinning av de mineraliska ämnen som omfattas av minerallagen. En ny ordinarie bergmästare tillträdde sin tjänst 1 oktober 2023. De förändringar i arbetssätt som initierades

2022 har i många delar satt sig även om visst arbete kvarstår. Bland annat har telefon- och besökstider införts vilket bedöms ha förbättrat tillgängligheten för såväl sakägare som sökande bolag.

UNDERSÖKNINGSTILLSTÅND

Antalet ansökningar om undersökningstillstånd ökade kraftigt under året från en bottennotering 2022. Under 2023 inkom 242 ansökningar (tabell 16). Ett undersökningstillstånd gäller i mellan 3 och 15 år. Antalet gällande undersökningstillstånd har ökat något sedan förra året och ligger nu på 751 stycken. Detta kan fortfarande till viss del bero på de lagändringar som genomförts med automatiska förlängningar av gällande undersökningstillstånd med anledning av pandemin, men bedöms också tyda på ett ökat intresse för prospektering i Sverige vilket korrelerar med den stora ökningen av ansökningar om undersökningstillstånd. Ytan för gällande undersökningstillstånd ökar i takt med att antalet gällande undersökningstillstånd ökar och uppgår nu till nästan 17 000 km² (tabell 17). Denna yta är fortfarande något mindre än den samlade ytan år 2010 som då uppgick till drygt 20 000 km².

Koppar är det mineral som oftast förekommer i ansökningar. Av årets beviljade undersökningstillstånd avser de flesta koppar och därefter följer guld och silver. Med början år 2016 har intresset varit stort för mineraliska ämnen förknippade med batteritillverkning och ny teknik. Under perioden 2010–2015 angavs vanadin, litium eller kobolt endast i 0–13 beviljade tillstånd per år. Under perioden 2016–2020 uppgick antalet till i genomsnitt 39 per år. För år 2023 var siffran 83 (kobolt 45, vanadin 14 och litium 24). Över hälften av alla beviljade undersökningstillstånd under 2023 är belägna i norra Sverige med fördelningen 29 procent i Norrbottens län, 16 procent i Västerbottens län, 10 procent i Västernorrlands län och 10 procent i Jämtlands län.

Tabell 16. Undersökningstillstånd, antal ansökningar och beslut att bevilja.

	2023		2022		2021	
	Ansökningar	Beslut att bevilja	Ansökningar	Beslut att bevilja	Ansökningar	Beslut att bevilja
Undersökningstillstånd	242	186	104	88	109	85
Förlängd giltighetstid	88	47	32	21	36	61
Undantag från förbudsår	13	13	4	1	14	6

Tabell 17. Undersökningstillstånd vid årets utgång.

	2023	2022	2021
Areal för gällande undersökningstillstånd (km ²)	16 801	12 124	11 206
Antal gällande undersökningstillstånd	751	640	587
Antal företag med undersökningstillstånd	117	98	86
Antal privatpersoner med undersökningstillstånd	14	20	14

HANDLÄGGNINGS- OCH ÄRENDETIDER FÖR UNDERSÖKNINGSTILLSTÅND

Bergsstaten har som mål att den genomsnittliga handläggningstiden för ansökan om undersökningstillstånd och ansökan om förlängd giltighetstid avseende undersökningstillstånd ska vara högst tre månader (90 dagar). Med handläggningstid avses tiden från komplett ansökan och inkomna yttranden fram till beslut. Målen för ärendetiden är fyra månader (120 dagar) för båda de nämnda ärendeslagen. Med ärendetid avses tiden från inkommen ansökan fram till beslut. Korta handläggnings- och ärendetider bidrar till en effektiv verksamhet hos sökandena.

Målen för såväl ansökan om undersökningstillstånd som förlängning av undersökningstillstånd nås både vad gäller handläggningstid och ärendetid. Nedlagd effektiv tid per ärende för de två ärendetyperna ligger betydligt lägre än de två föregående åren, vilket bedöms bero på mer kompletta ansökningar och därmed färre behov av kompletteringar och skriftväxling (tabell 19).

BEARBETNINGSKONCESSION

Under 2023 har en ny ansökan om bearbetningskoncession inkommit: Loussavaara K nr 2 där sökanden är LKAB. Totalt åtta ärenden om bearbetningskoncession var under handläggning hos Bergsstaten vid årets utgång. Vid årsskiftet 2023/2024 fanns 12 gruvor med koncession och brytning i Sverige. Samtliga är metallgruvor.

HANDLÄGGNINGS- OCH ÄRENDETIDER FÖR BEARBETNINGSKONCESSIONER

Under 2023 har beslut i fem ärenden om bearbetningskoncession fattats. Detta innebär att flera äldre

Tabell 18. Ärende- och handläggningstider för undersökningstillstånd, antal dagar.

	2023	2022	2021
Total ärendetid för undersökningstillstånd *	88	121	118
Handläggningstid för undersökningstillstånd **	44	26	25
Total ärendetid för förlängd giltighetstid *	101	178	126
Handläggningstid för förlängd giltighetstid **	35	79	50

* Med total ärendetid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att ärendet inkom fram till beslutsdag.

** Med handläggningstid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att sista komplettering i ärendet inkom till fram till beslutsdag.

Tabell 19. Nedlagd effektiv tid för beslut om undersökningstillstånd och förlängning av undersökningstillstånd.

	2023	2022	2021
Effektiv tid i timmar per beslut	12	30	21
Kostnad i kronor per beslut	11 778	26 408	17 411

ärenden har avgjorts. Ärendetiderna påverkas av det faktum att ärenden samlats på hög under lång tid, men också av det faktum att flera ärenden återförvisats och att ärendetiden då räknas från det att ansökan först kom in till Bergsstaten. Då det fortfarande återstår några äldre ärenden kommer den genomsnittliga handläggningstiden att vara lång ytterligare en tid. Bergsstaten arbetar aktivt för att förkorta handläggningstiderna. Utöver det interna arbetet så bedöms den föreslagna lagändring som innebär att ett Natura 2000-tillstånd i tillämpliga fall inte krävs innan en bearbetningskoncession meddelas, också på sikt bidra till att förkorta handläggningstiderna.

ÖVERKLAGADE BESLUT

Av tabell 22 framgår hur många beslut avseende undersökningstillstånd, förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som har överklagats 2021–2023. Under 2023 överklagades 70 beslut om undersökningstillstånd, vilket

Tabell 20. Bearbetningskoncessioner, antal ansökningar och beslut.

	2023			2022			2021		
	Ansökningar	Beslut	Återförvisade	Ansökningar	Beslut	Återförvisade	Ansökningar	Beslut	Återförvisade
Bearbetningskoncession	1	5	1	4	0	1	3	1	0

Tabell 21. Ärende- och handläggningstider för bearbetningskoncessioner, antal dagar.

	2023	2022	2021
Total ärendetid för bearbetningskoncession avseende nya eller utvidgade gruvor *	1319	-	1 049
Handläggningstid för bearbetningskoncession avseende nya eller utvidgade gruvor **	135	-	152

* Med total ärendetid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att ärendet inkom fram till beslutsdag.

** Med handläggningstid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att sista komplettering i ärendet inkom till fram till beslutsdag.

Tabell 22. Överklagade beslut, antal.

	2023	2022	2021
Överklagade beslut om undersökningstillstånd	70	30	18
Överklagade beslut om förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd	3	2	4
Överklagade beslut om bearbetningskoncession	1	0	2

är betydligt högre än både 2021 och 2022. Ökningen i antalet överklaganden speglar den ökade mängden beslut om undersökningstillstånd.

TILLSYN ÖVER GRUVDRIFT OCH PROSPEKTERING

Under 2023 har samtliga gruvor i drift inspekterats genom fysiska platsbesök. Inspektionerna har innefattat sedvanlig genomgång av verksamhet och tillstånd med särskilt fokus detta år på tillståndens och verksamhetens geografiska gränser. Från varje gruva i drift insamlas dessutom vartannat år säkringsmaterial i form av aktuella gruvkartor i digital form. Inga tillsynsärenden rörande prospektering har initierats genom anmälan till Bergsstaten.

KONTAKT- OCH INFORMATIONSVERSAMHET

För att redan i ett tidigt skede av tillståndsprocessen underlätta för parterna att förstå lagstiftningen och dess praktiska tillämpning har Bergsstaten en omfattande kontakt- och informationsverksamhet. I det

löpande arbetet innebär det kommunikation med sökande, sakägare och andra via telefon, e-post och personliga möten. På det sättet skapas förutsättningar för att få in ansökningar med färre kompletteringsbehov samt en ökad förståelse för vad ett tillstånd innebär från sakägarnas sida. Dessutom kan Bergsstaten fånga upp synpunkter som kan förbättra och förenkla handläggningen.

En stor del av kontakterna och informationen sker således inom ramen för tillstånden. Under 2023 har behovet av information till såväl kommuner, länsstyrelser, privatpersoner och intresseorganisationer varit särskilt stort i vissa geografiska områden. Här kan Jämtland, Dalsland och området kring Västervik särskilt nämnas. I dessa områden har Bergsstaten deltagit i informationsinsatser gentemot både myndigheter och civilsamhället. Därutöver har Bergsstaten under året deltagit vid möten för SGU:s användarråd för prospekteringsfrågor samt de internationella konferenserna PDAC i Kanada och FEM i Finland och den svenska branchorganisationen Svemins höstmöte.

STIFTELSEN HÖGANÄS-BILLES HOLMS AKTIEBOLAGS DONATIONSMEDEL

SGU är förvaltare av stiftelsen Höganäs-Billesholm, vars syfte är att lämna bidrag till bergmästaren och övrig personal vid Bergsstaten för utveckling av arbetet. Stiftelsens tillgångar vid utgången av året uppgick till drygt 0,4 miljoner kronor och under 2023 delades 53 487 kronor ut från stiftelsen för kompetensutveckling med mera.

INTÄKTER AV AVGIFTER

Under året har Bergsstaten tagit emot avgifter för tillståndsgivningen enligt minerallagen. Dessutom har Bergsstaten återbetalat avgifter för tillstånd som frånträts i förtid. Nettot på 20,2 miljoner kronor tillförs statskassan direkt. Nettot för 2023 är drygt 13 miljoner högre än för 2022. Ökningen är en följd av

det ökade antalet tillstånd. Antalet ansökningar om undersökningstillstånd har mer än fördubblats 2023 jämfört med 2022. Den totala ytan för dessa är också stor vilket innebär högre avgifter. Den totala ytan för gällande undersökningstillstånd vid årets utgång 2023 var 16 801 km² jämfört med 12 124 km² vid utgången av 2022.

Under 2023 beslutade Bergmästaren om mineralersättningar för den gruvbrytning som skedde under år 2022. Reglerna om mineralersättning till staten och markägarna var för brytningsåret 2022 tillämpliga på sammanlagt 23 bearbetningskoncessioner. Den totala beslutade mineralersättningen uppgick 2023 till drygt 24,2 miljoner kronor med fördelningen 6 miljoner kronor till staten och 18,2 miljoner kronor till markägarna. Det är totalt en ökning med ca 3,5 miljoner kronor jämfört med året innan.

Tabell 23. Avgifter, uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr).

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras – uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr)

Regleringsbrev – beräknat belopp			
	Avgifter enligt minerallagen	Mineralersättning	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	0	0	0
Intäkter år 2023	21 000	5 700	26 700
Kostnader år 2023	0	0	0
Årets överskott (+) / underskott (-)	21 000	5 700	26 700
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	21 000	5 700	26 700
Utfall år 2023			
	Avgifter enligt minerallagen	Mineralersättning	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	0	0	0
Intäkter år 2023	20 226	6 076	26 302
Kostnader år 2023	0	0	0
Årets överskott (+) / underskott (-)	20 226	6 076	26 302
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	20 226	6 076	26 302

Antalet ansökningar om undersökningstillstånd har mer än fördubblats år 2023 jämfört med 2022. Den totala ytan för dessa är också stor vilket innebär högre avgifter.

Den totala ytan för gällande undersökningstillstånd vid årets utgång 2023 var 16 801 km² jämfört med 12 124 km² vid utgången av 2022.

Dagen gryr i området kring Åre.
Foto: Robert Berggren

Stöd till geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Sveriges geologiska undersökning ska främja och stödja riktad grundforskning och tillämpad forskning inom det geovetenskapliga området.

(6 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning ska, i den omfattning som bedöms lämplig utifrån mål och uppgifter i övrigt, medverka i internationellt samarbete och internationella utvecklingsprojekt. Myndigheten ska sträva efter att arbetet medfinansieras av övriga deltagande parter.

Sveriges geologiska undersökning ska även delta i EU-samarbete inom ramen för sitt verksamhetsområde och därvid samverka med myndigheter och organisationer i andra länder.

(7 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR STÖD TILL GEOVETENSKAPLIG FORSKNING OCH INTERNATIONELLA SAMARBETEN (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	20 933	11 136	12 040
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av anslag 18 1:6	0	0	-
Intäkter av avgifter	403	544	443
Intäkter av bidrag	9 892	7 157	4 818
Finansiella intäkter	151	12	4
Verksamhetens intäkter	31 379	18 848	17 305
Verksamhetens kostnader	-31 379	-18 848	-17 305
Intäkter av avgifter som inte disponeras	0	0	0
Medel som tillförts statens budget	0	0	0
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	6 006	5 923	5 923
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	1 505	0	142
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	-7 511	-5 923	-6 065
Årets kapitalförändring	0	0	0

Verksamhetsområdet omfattar två olika delar. Den första delen är SGU:s uppdrag att främja och stödja riktad grundforskning och tillämpad forskning inom det geovetenskapliga området. Det gör myndigheten genom att via utlysning fördela forskningsstöd i form av projektbidrag till tillämpad och riktad grundforskning vid universitet och högskolor. För att säkra en oberoende bedömning har SGU ett forsknings- och utvecklingsråd bestående av externa specialister och experter som hjälper myndigheten med bedömningar och prioriteringar av forskningsansökningar. Syftet med forskningsbidraget är att få fram ny kunskap och nya metoder inom det geovetenskapliga ämnesområdet som kan komma samhället till nytta och bidra till ett hållbart nyttjande av naturresurser. För att bättre kunna ta tillvara och implementera resultaten av forskningen i SGU:s verksamhet görs utlysningarna inom tematiska områden kopplat till större uppdrag och satsningar.

Den andra delen av verksamhetsområdet rör SGU:s medverkan i internationellt samarbete och internationella utvecklingsprojekt samt deltagande i EU-samarbeten inom ramen för myndighetens verksamhetsområde.

Rapporteringen för verksamhetsområdet omfattar stöd till geovetenskaplig forskning samt EU och internationell samverkan.

SAMLAD BEDÖMNING AV SGU:s RESULTAT

SGU bedömer att fördelningen av forskningsmedel samt genväret på tematiska utlysningar som fullgod. Internationell samverkan och medverkan i olika EU-projekt, plattformar och andra EU-initiativ har varit på en tillfredsställande nivå under 2023.

STÖD TILL GEOVETENSKAPLIG FORSKNING

Genom en årlig utlysning stöder SGU tillämpad geovetenskaplig forskning och riktad geovetenskaplig grundforskning vid universitet och högskolor, företrädesvis till forskningsprojekt där annan finansier saknas. Forskningsstödet som SGU fördelar som projektbidrag uppgår till nära 6 miljoner kronor per år. Majoriteten av projekten som drivs är 1–3 år långa, varför ungefär 2 miljoner kronor årligen är tillgängliga för stöd till nya projekt. För att säkra en oberoende bedömning och för att stödja myndigheten med bedömningar och prioriteringar av forskningsansökningar så använder sig SGU av interna och externa experter.

Temat för utlysningen beslutas genom behovsidentifikation inom myndigheten. Syftet med förfarandet är att myndigheten ska få stöd i att ta fram ny kunskap och nya metoder inom områden med ett stort långsiktigt utvecklingsbehov då projekten bidrar med kontinuerlig kompetensutveckling för SGU:s personal via samverkan samt kvalitetsutveckling för SGU:s data och metodik.

Temat för 2023 års bidragsansökningar, som publicerades 2022, var ”Mineralresurser i Sverige”. Metaller och mineral är grunden för den nya teknik som behövs för omställning till ett fossilfritt samhälle, och ett flertal av dessa klassas som kritiska av EU. Behovet av dessa råvaror har ökat markant de senaste åren och kommer att öka ytterligare. Samtidigt kan tillgången på metaller utgöra ett hinder för grön omställning och elektrifiering. Under SGU:s genomförande av regeringsuppdrag såsom ”Kartläggning av innovationskritiska metaller och mineral” samt ”Innovationskritiska metaller och mineral i Bergslagen” har flertalet utmaningar framkommit relaterade till förekomster av dessa mineral.

Totalt elva ansökningar kom in som svar på utlysningen för 2023, varav fem kunde beviljas projektmedel och startade under sommaren (tabell 24). Under uppstarten av respektive projekt har projektledarna haft en tät dialog med SGU. Detta för att främja en god förståelse av vid SGU befintligt data, provtagningsmetodik och urval av platser för provtagning för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för projektet. Det har lett till en god dialog mellan forskare och myndighetens personal redan från start. Pågående projekt som beviljats finansiering föregående år har avrapporterat delresultat samt på förfrågan presenterat sina resultat vid seminarier, vilket har underlättat kunskapsöverföringen mellan myndighetsanställda och forskare. Detta är ett nyckelmoment, både för forskare och personal, då det gett en chans att utbyta erfarenheter. Det har även uppmuntrat till fortsatt kontakt och bättre förståelse för behov relaterade till utveckling av verksamhet samt inom området.

Temat för 2024 års bidragsansökningar, vilket publicerades 2023, var ”Lagring av organiskt kol i jord och sjösediment: Geo-datadrivna metoder för planering av markanvändning och prognostisering av klimatåtgärders effekter”. Ämnet valdes eftersom inlagring av växthusgaser i mark, biota och vatten minskar gasernas förekomst i atmosfären och kan bidra till att

Tabell 24. SGU:s stöd till geovetenskaplig forskning.			
	2023	2022	2021
Tema	Mineralresurser i Sverige	Grundvatten för framtiden	Öppen utlysning
Antal mottagna ansökningar för året	11	22	28
Fördelning, kvinnor/män	5/6	7/15	7/21
Ansökningsbelopp för året (Mkr)	7,7	20,7	17,8
Tillgängligt belopp för året (Mkr)	2,9	3,0	1,8
Totalt ansökningsbelopp, hela projektiden (Mkr)	18,5	67,9	39,7
Antal beviljade ansökningar för start	6	3	4
Fördelning, kvinnor/män	3/3	1/2	2/2
Beviljningsgrad	50 %	14 %	14 %
Totalt antal projekt med bidrag	11	10	13
Antal kvinnliga/manliga bidragstagare	6/5	5/5	8/5
Totalt utbetalt belopp (tkr)	5 923	5 923	5 923

balansera och motverka pågående klimatförändringar. Genom bland annat dikning (vanligen för att bedriva skogs- och jordbruk) och ändrad markanvändning har denna process störts, vilket lett till att det organiska materialet bryts ner och därför utgör en källa till växthusgaser i stället för en sänka. Enligt Naturvårdsverket bedöms läckage från organiska jordar utgöra ungefär 20 procent av Sveriges klimatpåverkande utsläpp, ungefär lika mycket som transportsektorn. Totalt inkom 11 nya ansökningar om bidrag till forskning inom denna utlysning, och beslut om dessa kommer att fattas under våren 2024.

Samtliga projekt som under 2023 bedrevs med SGU:s bidrag till geovetenskaplig forskning redovisas i tabell 25 tillsammans med deras bäring på SGU:s verksamhet.

Efter två omgångar med tematiskt inriktade utlysningar kan SGU konstatera att antalet inkomna ansökningar har sjunkit i bägge omgångarna. Däremot är personal vid flertalet av de inom temat verksamma

forskargrupperna/lärosätena representerade nu. Innan omläggningen till tematiska utlysningar år 2021 var endast enstaka verksamma från varje område representerade. SGU kan också konstatera att de totala ansökningsbeloppen fortsätter att överskrida den totala tillgängliga summan för utlysningen, och att enbart ett fåtal av projekten kan finansieras. Arbetet med utformningen av utlysningstexten har gjort att flera projekt föreslår användning av SGU:s data, vilket anses positivt då myndighetens data således når fler användare samt kvalitetssäkras. Den tätare dialogen mellan projekt och myndighet har dessutom exempelvis lett till djupare förståelse och snabbare implementering av ny metodik vid

- provtagning i sekundära resurser såsom historiskt gruvavfall
- provtagning av geologiskt material för infrastruktur
- spårning och förekomst av litium i vatten
- förutsägelse av förekomst av problematiska jordar.

Tabell 25. Projekt med bidrag från SGU.

Titel	Medelsförvaltare	Projektid och budget (tkr)	Förväntad samhällsnytta
Textural and chemical characterization of sulphide minerals for improved beneficiation and exploration, Skellefte district, Sweden. Fas 2*	Luleå tekniska universitet	2021–2023 1 159 tkr	Test och utvärdering av kombination av tekniker för bättre och säkrare mineralogisk analys av sulfidmineral för förbättrad anrikning.
The geochemical cycle of lithium and lithium isotopes in Swedish catchments: Can Li isotopes in river waters be used as a tool for Li exploration?	Uppsala universitet	2021–2023 2 194 tkr	Utökad förståelse av litiumisotopsystemet och dess potentiella användningsområden inom prospektering samt grundvatten-spårning.
Swedish loess: a unique past dust-climate record and natural resource	Uppsala universitet	2021–2023 1 781 tkr	Utökad kunskap om sand skapad genom vindavlagring som en potentiell resurs och/eller problemjord för näringen.
Occurrence and mobility of critical metals in groundwater in Sweden	Luleå tekniska universitet	2022–2024 2 815 tkr	Kunskap om s.k. kritiska metallers mobilitet i grundvatten för förbättrade vattenstatus och riskbedömningar.
The role of groundwater in the carbon cycle: long-term sink or overlooked legacy?	Sveriges lantbruksuniversitet	2022–2024 2 750 tkr	Grundvattnets roll i kolets kretslopp och som bärare av koldioxid i olika miljöer.
Direct dating of the formation and modification of ore deposits in Sweden	Göteborgs universitet	2023–2025 3 474 tkr	Datering av mineralfyndigheter av strategisk relevans
The geology of the Bergby LCT-pegmatite field in the Ljusdal lithotectonic unit	Uppsala universitet	2023–2025 1 277 tkr	Studera Bergby LCT-fältet med avseende på pegmatitmineralogi och förekomst av andra kritiska metaller förutom Li.
Mineraliseringar och miljöer i den svenska alunskiffern – betydelsen av hydrotermalt bildade polymetalliska avlagringar och associerade glendonitförekomster	Uppsala universitet	2023–2025 414 tkr	Undersöka geografiska och kronologiska omfattningar av hydrotermiska polymetallhaltiga malmfyndigheter i alunskiffer
Rare Earth Elements phosphate carriers in the Alum Shale Formation – characterization and potential for beneficiation	Uppsala universitet	2023 130 tkr	Bedömning av termiska och flytande förhållanden under vilka fosfater bildades i alunskiffer och anrikade på REE och potentiell som REE-resurser.
Rare Earth Elements phosphate carriers in the Alum Shale Formation – characterization and potential for beneficiation	Uppsala universitet	2023 149 tkr	Tillämpa omgivande brus horisontellt-tillvertikalt spektralförhållande (HSVR) för att avgränsa geometrin och uppskatta djupet av gruvavfall
Mapping of polymetallic-sulfide-TOC associations in Swedish alum shales	Uppsala universitet	2023–2024 400 tkr	Identifiering av ekonomiskt viktiga fyndigheter av metaller och deras koppling till malmfyndigheter.

* Fas 1 anger att projektet har en indikerad förlängning efter utvärdering och nytt beslut. Fas 2 anger att detta är projektets andra och sista del. Enbart den berörda delens budget och tidsperiod redovisas i tabellen.

EU OCH INTERNATIONELL SAMVERKAN

Under året har både SGU:s bevakning av EU-initiativ inom myndighetens verksamhetsområden och SGU:s bidrag med expertstöd till Regeringskansliet ökat, framför allt för de områden som kan påverka mineralresurssektorn. SGU har löpande delgett Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) rapporter och även genomfört flera insatser för att stödja

Regeringskansliets initiativ och ambitioner. Den största insatsen har varit som stöd till Regeringskansliet på EU-nivå i arbete med EU-kommissionens lagförslag om kritiska råvaror (CRMA). Tre heltidstjänster har avsatts till arbete med lagförslaget. Målet med lagen är att säkerställa EU:s tillgång till säker och hållbar försörjning av kritiska och strategiska råvaror. Effekten kommer att vara förändrad lagstiftning för EU:s

medlemsländer, vilket även med största sannolikhet kommer att få betydelse för SGU:s framtida verksamhet. Hur SGU kommer att påverkas blir mer tydligt när förordningens slutgiltiga utformning är klar i början av 2024.

SGU har också bistått Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) med information och analyser kopplat till EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens. SGU:s remissvar och en djupare konsekvensanalys påpekar brister i förslaget och avstyrker att direktivet i sin nuvarande form antas och implementeras i svensk rätt.

Eftersom SGU deltar i Internationella energibyråns (IEA:s) arbetsgrupp Critical Minerals Working Party (CMWP) så medverkade myndigheten under hösten i ett så kallat högnivåmöte i Paris. Nästan 50 länder från hela världen, inklusive stora och framväxande kritiska mineralproducenter och -konsumenter, möttes med ministrar och ledare från industri, investeringsbanker och civilsamhälle vid det första IEA Critical Minerals and Clean Energy Summit. Syftet med mötet var att dela erfarenheter och diskutera effektiva handlingsätt rörande kritiska mineral, för att säkerställa snabba och säkra energiovergångar. Arbetet inom CMWP syftar till att förse länder med en mekanism för att samordna politiska åtgärder i syfte att enklare säkra tillgången till kritiska mineral, vilket inkluderar till exempel lagerhållning och marknadsövervakning. Högnivåmötet belyste vikten av arbetsgruppens arbete för att säkra tillgången till kritiska mineral.

Intergovernmental Forum on Mining, Minerals, Metals and Sustainable Development (IGF) är en internationell, opolitisk samarbetsplattform för länder och sakägare inom gruvnäringen. Sverige blev medlem år 2017 och SGU fick då rollen att representera landet. Under årsmötet i Genève i år valdes Sverige in i IGF:s verkställande kommitté för Europas räkning. Det innebär att SGU kommer att ha möjlighet att påverka IGF:s fokusområden och arbetssätt. IGF stödjer sina mer än 80 medlemsländer i att främja deras hållbara utvecklingsmål genom effektiva lagar, policyer och förordningar för gruvsektorn.

Av tradition hålls arbetsmötena i Working Group Groundwater, där Sverige representeras av SGU, i det land som för tillfället innehar ordförandeskapet inom EU. Under våren arrangerades därför arbetsgruppsmötet i Uppsala med SGU som värd. I det europeiska

samarbetet om vatten, som styrs av flera EU-direktiv, arbetar medlemsländerna för att kvaliteten på vatten ska vara god och för att vatten ska finnas i tillräcklig mängd för att tillgodose behovet av dricksvatten och skyddet av ekosystem. För att samordna arbetet och jämföra hur medlemsländerna tolkar och genomför direktiven finns det arbetsgrupper som träffas regelbundet under ledning av EU-kommissionen. Under mötet i Uppsala diskuterades bland annat den pågående revideringen av grundvattendirektivet, nya forskningsresultat, nya övervakningsmetoder, riskanalyser och klimatpåverkan på grundvatten.

IUGS Commission on Global Geochemical Baselines, där SGU medverkar med en ordförande, har publicerat en manual för standardmetoder för att etablera det globala geokemiska referensnätverket. Manualen har marknadsförts aktivt på konferenser och workshoppar under året.

I övrigt har SGU haft samarbete och kunskapsutbyte med de danska och tyska geologiska undersökningarna (GEUS och BGR) inom regeringsuppdraget Koldioxidlagring.

Internationella samarbeten

Att medverka i olika internationella utvecklings- och forskningssamarbeten är nödvändigt för SGU. Dels för att upprätthålla kompetens och maximera nyttan av geologisk information och kunskap, dels för att bidra till och förstå utvecklingen i Europa. Utöver detta tillkommer arbete i olika internationella expertgrupper, plattformar och nätverk. I huvudsak äger den internationella samverkan rum inom EU. För deltagande i samverkansprojekt eftersträvas alltid full kostnadsäckning, men majoriteten av projekten kräver även egna resurser i olika grad. Värdet av ett projekts förväntade resultat, dess potential för samhällsnytta, samt på vilket sätt projektet bidrar till eller kompletterar löpande verksamhet och uppdrag vägs alltid in innan myndigheten beslutar om deltagande. Projekt och plattformar med internationell samverkan som SGU har deltagit i under året visas i tabell 26 och 27.

EuroGeoSurveys

Som medlem i samarbetsorganisationen EuroGeoSurveys (EGS), som består av nationella och regionala geologiska undersökningar i Europa, bidrar SGU med geovetenskaplig kunskap för att stödja EU:s konkurrenskraft, sociala välmående, miljöfrågehantering och

Tabell 26. SGU:s medverkan i internationella plattformar, nätverk och samverkansgrupper, utan extern finansiering.

Plattform/nätverk/samverkansgrupp	Syfte
Nordic Ore Deposit/ Industrial Minerals Database NODD/NIDD	Sammanställning av information om Sveriges, Norges, Finlands, Danmark/Grönlands mineralförekomster. Innehåller information om fyndighetens belägenhet, eventuell gruvhistorik, tonnage och gradering med kommentarer om datakvalitet, geologisk miljö och ålder för fyndigheten, malmmineralogi, mineraliseringstyp, bildningsmodell och källhänvisningar till primära data.
Network of CCS expertise in the Baltic Sea Region BASRECCS	Nätverk bestående av experter och intressenter kring CCS från Östersjöländerna samt Norge och Island. En plattform för kunskapsdelning och regionala samarbeten med särskild fokus på transport och lagring av koldioxid.
Common Implementation Strategy – Working Group Groundwater CIS- WG GW *	SGU representerar Sverige i EU-kommissionens arbetsgrupp WG Groundwater som arbetar med genomförandet av ramdirektivet för vatten och grundvattendirektivet. Gruppens mandat omfattar t.ex. framtagande av vägledningsdokument och utbyte av "best practise" av direktivgenomförande mellan medlemsländer.
EIT RawMaterials	Ett konsortium som via medlemsavgifter och ramprogrammen delfinansierar innovationsfrämjande insatser inom råmaterialektorn. SGU är en så kallad associerad partner i konsortiet.
CCS Information Exchange Group*	EU-kommissionens informella informationsutbytesgrupp rörande CCS-frågor. SGU representerar Sverige.
Helsinki Commission Expert Group on hazardous substances HELCOM EG-HZ	Nätverket fungerar som en diskussionsplattform som ger expertråd till HELCOM:s arbetsgrupper, t.ex. vad gäller miljöövervakning, statusbedömning och att minska inflödet av farliga ämnen till Östersjön.
European Raw Materials Alliance ERMA	Alliansen under EIT-RM syftar till att arbeta tillsammans – företag, politik, akademi och finanssektorn – för att identifiera och hitta områden för investering och forskning kring råmaterial. Allt i syfte att öka EU:s motståndskraft för störningar i sin råmaterialförsörjning.
EuroGeoSurveys EGS	Samarbetsorganisation för 38 nationella och regionala geologiska undersökningar i Europa. EGS grundläggande syfte är att bidra med geovetenskaplig kunskap för att stödja EU:s konkurrenskraft, sociala välmående, miljöfrågehantering och internationella åtaganden. SGU deltar i 10 olika expertgrupper och två arbetsgrupper inom EGS.
European Technology Platform for Sustainable Mineral Resources ETP-SMR	Plattformen arbetar för att säkra tillgången på europeiska mineralresurser och stödja prospekteringen, utvecklingen av innovativa och hållbara produktionsteknologier, implementera "best practices", resurseffektivare återanvändning och utbyte samt nya produkt-applikationer. Kopplad till EU-kommissionen.
Geoscience Information Consortium GIC	Syftar till att utbyta information kring användning och hantering av geovetenskapliga informationssystem. 30 geologiska undersökningar från hela världen deltar. SGU ingår också i ett tätare samarbete med nordiska geologiska undersökningarna inom informationssystem, Nordic GIC.
IEA Critical Minerals Working Party CMWP*	Syftar till att förse länder med en mekanism för att samordna politiska åtgärder i syfte att enklare säkra tillgången till kritiska mineraler, detta inkluderar till exempel lagring och marknadsövervakning.
Internationella metallstudiegrupperna* International Lead and Zinc Study Group ILZSG, International Nickel Study Group INSG, International Copper Study Group ICSG	Sammanställer statistik och genomför studier kring världsmarknadsläget för resp. metall. Grupperna gör prognoser och informerar kring för metallerna relevanta frågor (gruvproduktion, tillgång och efterfrågan, användning, miljö, ekonomi, internationella överenskommelser etc.) Syftet med metallstudiegrupperna är att öka marknadstransparensten för de aktuella metallerna samt att utgöra en mötesplats för regeringar och företag att träffas och diskutera.
IUGS Commission on Global Geochemical Baselines CGGB	Syftar till att etablera globala geokemiska "baslinjer" för att kunna monitorera framtida geokemiska förändringar. Representant från SGU delar ordförandeskapet för gruppen.

*SGU representerar Sverige

Tabellen fortsätter på nästa sida

Tabell 26. Fortsättning.

Projektnamn	Syfte
Member State Expert Group on Responsible sourcing of tin, tantalum, tungsten and gold 3TG*	Ger och samlar in information kring implementeringen av EU:s konfliktmineral-förordning. Ordförande är DG-Trade, en del av EU-kommissionen. SGU deltar som ansvarig svensk myndighet.
Northeast Atlantic Geoscience NAG	Samarbetsplattform mellan de geologiska undersökningarna i länderna kring Nordostatlanten.
Protection of the Arctic Marine Environment PAME	En av sex arbetsgrupper i Arktiska rådet. SGU är rådgivande inom marina miljö- och offshorefrågor.
European Association for the Conservation of the Geological Heritage ProGEO	Aktiv medverkan i föreningen som verkar för bevarandet av vårt geologiska arv, d.v.s. värdefulla landskap, platser, bergarter, mineral och fossil.
Raw Materials Supply Group RMSG*	Består av representanter från EU:s medlemsstater som diskuterar och utbyter information rörande hållbar konkurrenskraft som påverkar EU:s utvinningsindustri för icke-energi-mineral.
United Nations Economic Commission for Europe Expert Group on Resource Classification UNECE EGRM*	Arbete med riktlinjer för hur FN:s klassificeringssystem för mineralresurser och energi, UNFC (United Nations Framework Classification), ska kunna tillämpas i Europa. SGU i sin roll som vice ordförande, representerar Sverige.
The Intergovernmental Forum on Mining, Minerals, Metals and Sustainable Development IGF*	Ett frivilligt initiativ mellan medlemsländer som syftar till att främja hållbar utveckling inom gruvindustrin.

*SGU representerar Sverige

internationella åtaganden. Genom att delta i tio av EuroGeoSurveys expertgrupper skapas möjligheter för samarbeten och samfinansiering inom bland annat EU:s ramprogram.

Under året har EGS lanserat en ny strategi för åren 2024–2027. Visionen är att skapa en geologisk service för Europa som EU:s vetenskapliga referenspartner, som levererar kunskap om jordens resurser och undermarksmiljö som grund för en hållbar framtid för Europa. Strategin trycker på att EGS genom det gemensamma projektet GSEU – a Geological Service for Europe, måste etablera en rättslig grund för etablerandet av en permanent service. GSEU-projektet startade 2022 och löper över fem år. Projektet har det övergripande syftet att skapa en plattform för spridning av kunskap och geologiska data för att omhänderta Europas framtida utmaningar såsom energi- och råvaruförsörjning.

Europeiska initiativ för stärkt konkurrenskraft och innovation

EIT RawMaterials är ett initiativ som drivs via det europeiska institutet för innovation och teknik, EIT. Dess syfte är att stärka konkurrenskraften i Europa rörande främst värdekedjan för metalliska råmaterial.

SGU är associerad partner i plattformen och har under året medverkat i ett projekt.

SGU deltar i European Technology Platform for Sustainable Mineral Resources (ETP-SMR) som under året har lanserat en ny strategisk forsknings- och innovationsagenda. Den pekar ut ett antal forskningsområden som är viktiga att inkludera både för europeiska och nationella forsknings- och innovationsprogram. Bland de utpekade områdena finns ökad medvetenhet om betydelsen av råvaror samt insatser inom skolundervisningen samt ökad attraktionskraft för jobb inom råmaterialektorn för att säkra kvalificerad arbetskraft.

SGU har under året haft i uppdrag av regeringen att bidra till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen. Myndigheternas arbete med strategin ska ske inom respektive myndighets verksamhetsområde och som en integrerad del av kärnverksamheten. Ett av de mål SGU bidrar till är stärkt konkurrenskraft för Östersjöregionen via samverkansprojekt inom mineralområdet. Insatserna som utförts 2022 och 2023 ska redovisas till Regeringskansliet (Statsrådsberedningen och Klimat- och näringslivsdepartementet) i slutet av januari 2024.

Tabell 27. SGU:s medverkan i internationella projekt som får bidrag av EU eller annan extern forskningsfinansier.

Projektnamn	Tidsintervall	Beskrivning och syfte
Enhancement of Magnetometer Network – MAG-SWE-DAN	2021–2023	Uppbyggnad av ett nätverk med variometerstationer för att studera hur jordens magnetfält varierar i tid och rum för att på sikt bättre kunna prognosticera rymdväder.
Solutions for CRITICAL Raw materials – A European Expert Network- SCRREEN 2	2020–2023	Ett antal nyckelaktörer ska stödja den europeiska kritiska råmaterialinsatsen, d.v.s. ge expertråd för att stödja beslutsfattande på EU-nivå.
Raw Matters Ambassadors at Schools 4.0 – RM@Schools4	2021–2023	Skapa och dela övningar samt samverka i aktiviteter som skapar intresse för råmaterialektorn samt träna upp unga "ambassadörer" för naturvetenskap med inriktning på råmaterial. Projekt inom EIT RawMaterials och utgör fortsättning på projektet RM@schools3.
European Marine Observation Network – EMODnet VI Geology	2021–2023	Harmonisera och göra maringeologiska data interoperabla. Fortsättning på EMODnet V
Nordic Sustainable Minerals	2022–2024	Nordiskt samarbete som adresserar två strategiskt viktiga områden: Spårbarheten hos metaller och mineral (REE) i primära mineralresurser och återvinning av sekundära mineralresurser.
Exploration Information System – EIS	2022–2025	Ska utveckla nya dataanalysmetoder genom att använda artificiell intelligens, maskininlärning m.m. till nya geomodeller och mineralsystemmodellering.
Future Availability of Secondary Raw Materials – FutuRaM	2022–2026	Syftar till att skapa en långsiktig geologisk service för Europa. Samarbete mellan nationella och regionala geologiska undersökningar ska presentera uppdaterade paneuropeiska data och underlag för att bl.a. kunna användas av europeiska institutioner.
A Geological Service for Europe – GSEU	2022–2027	Syftar till att skapa en långsiktig geologisk service för Europa. Samarbete mellan nationella och regionala geologiska undersökningar ska presentera uppdaterade paneuropeiska data och underlag för att bl.a. kunna användas av europeiska institutioner.
Critical RAW materials extraction in environmentally protected areas – CIRAN	2023–2025	Utvecklar processer för att balansera skyddandet av miljökänsliga områden och det växande behovet inhemsk produktion av CRM inom EU. Undersöker tillståndsförfaranden baserade på moderna policies och nya ramverk för sociala kontrakt.
Informative Mapping of Construction Aggregate Resources Through Statistical Data Analysis – INTEGRATE	2023–2025	Optimera metoder för att kartlägga sand, grus och sten så att resurserna kan hittas närmare de områden där de används.

*SGU representerar Sverige

Miljöansvar

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Sveriges geologiska undersökning ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten ska samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*.

Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Myndigheten ska samverka med Havs- och vattenmyndigheten i frågor som har betydelse för havs- och vattenmiljön. Förordning (2011:652).

(8 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning ska bidra till att delmålen om efterbehandling av förorenade områden inom miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* nås, genom att 1) inventera samt genomföra ansvarsutredningar, nödvändiga undersökningar, åtgärder och efterföljande miljökontroll på områden där staten har ett eget ansvar för avhjälpan och där ingen annan myndighet kan svara för avhjälpan, 2) på begäran av en kommun kunna vara huvudman för saneringsprojekt där efterbehandling sker helt eller delvis med statsbidrag, och 3) samverka med Naturvårdsverket.

(9 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning ska avveckla och miljösäkra statens anläggningar och annan egendom enligt 1 § andra stycket. Myndigheten ska vidare bedriva en miljö- och funktionskontroll av genomförda avvecklingsåtgärder vid dessa anläggningar och det statliga gruvfältet i Adak samt svara för förvaltning av egendomen.

(5 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR MILJÖANSVAR (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	32 160	18 437	11 619
Intäkter av anslag 24 1:10	15 269	12 345	10 979
Intäkter av anslag 20 1:4	47 396	70 939	58 400
Intäkter av anslag 18 1:6	0	0	-
Intäkter av avgifter	4 927	2 132	8 840
Intäkter av bidrag	137 426	102 578	154 967
Finansiella intäkter	302	29	9
Verksamhetens intäkter	237 480	206 461	244 814
Verksamhetens kostnader	-240 093	-176 355	-272 637
Intäkter av avgifter som inte disponeras		0	0
Medel som tillförts statens budget		0	0
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	41 505	0	167
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	20 440	0	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		0	0
Lämnade bidrag	-61 945	0	-167
Årets kapitalförändring	-2 613	30 106	-27 823

Skillnaden mellan intäkter och kostnader består i huvudsak av en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader, se avsnitt *Tilläggsupplysningar*.

Verksamhetsområdet omfattar SGU:s hållbarhetsarbete i olika dimensioner. Målsättningen är att bidra till en långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig samhällsutveckling för att nå målen i Agenda 2030. Miljömålsarbetet är grunden för den miljömässiga dimensionen av SGU:s hållbarhetsarbete. Myndigheten har dessutom några särskilt utpekade ansvarsområden: i miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* är SGU:s uppgift att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering och i miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* är SGU:s uppgift att i vissa fall vara huvudman för efterbehandling av förorenade områden. SGU har även till uppgift att miljösäkra statens tidigare civila beredskapslager för olja.

Rapporteringen för verksamhetsområdet omfattar åtgärder som ökar takten att nå Sveriges klimatmål, miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*, efterbehandling av statligt förorenade områden (SFO), efterbehandling av förorenade områden med statsbidrag (BFO), samverkan för ökad rationalitet i efterbehandlingsarbetet, utvecklingsarbete för hållbara efterbehandlingsåtgärder och ökad kunskap samt avveckling av beredskapslager av olja samt gruvfältet Adak.

SAMLAD BEDÖMNING AV SGU:s RESULTAT

SGU:s arbete med miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* har bedrivits på ett tillfredsställande sätt. Även arbetet med att nå målet om en *Giftfri miljö*, där SGU har ett särskilt ansvar för förorenade områden, är på en tillfredsställande nivå med de efterbehandlingsarbeten myndigheten arbetar med. Därtill är arbetet med miljösäkring av tidigare beredskapslager av olja samt gruvfältet Adak på en tillfredsställande nivå.

ÅTGÄRDER SOM ÖKAR TAKTEN ATT NÅ SVERIGES KLIMATMÅL

SGU deltar i Miljömålsrådet som ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*. Under 2023 drev rådet totalt fem programområden. SGU deltog i tre av dessa. Inom programområdet *Ramverk för nationell planering* medverkade SGU i utvecklandet av ramverkets arbetssätt och var aktiv i programmets samtliga arbetsgrupper. I programområdet *Cirkularitet i klimatomställningens materialflöden* genomfördes en nulägesanalys. Analysens syfte var att avgränsa och prioritera bland problemområden och hinder för cirkularitet av material som ingår i batterier, solceller och vindkraftverk. SGU bidrog med faktaunderlag kring

klimat- och energiomställningens resursbehov av metaller och mineral samt den primära utvinningens påverkan på social hållbarhet. I programområdet *Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling* driver SGU frågan kring enskilt dricksvatten.

MILJÖKVALITETSMÅLET GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

SGU har särskilt ansvar för uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* som lyder: ”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag”. I mars 2023 redovisades 2022 års resultat i den årliga uppföljningen (ÅU23) till Naturvårdsverket. SGU:s text ingår i Naturvårdsverkets rapport 7033. Uppföljning av miljökvalitetsmålet för 2023 ingår i den årliga uppföljningen (ÅU24) till Naturvårdsverket.

I den fördjupade utvärderingen för *Grundvatten av god kvalitet* som redovisades hösten 2022 (SGU rapport 2022:13) angav SGU att det behövs satsningar för grundvattnet inom några specifika inriktningar. Det gällde god kemisk och kvantitativ grundvattenstatus, vattenskyddsområden, vattenkvalitet i enskilda vattentäkter, planering och klimatanpassning för grundvattentillgångar samt uttagsminskning av naturgrus.

EFTERBEHANDLING AV STATLIGT FÖRORENADE OMRÅDEN (SFO)

SGU har ett särskilt ansvar för efterbehandling av statligt förorenade områden (SFO) där staten varit verksamhetsutövare och där myndigheten som bedrev verksamheten inte längre finns kvar. Arbetet med utredningar, åtgärdsförberedelser och efterbehandlingsåtgärder är en viktig del i miljömålsarbetet för att nå renare mark och vatten och minska påverkan på människors hälsa och på miljön från förorenade områden.

År 2023 uppgick anslagsbelastningen för arbetet med de statligt förorenade områdena (SFO) till 89 miljoner kronor, att jämföra med 70,9 miljoner kronor år 2022 och 58,6 miljoner kronor år 2021.

Under 2023 har SGU jobbat med 27 olika SFO-objekt. Exempel på genomfört arbete:

- Det omfattande åtgärdsarbetet vid den före detta kemtvätten Bodentvätten har tagit fart. Bland annat har en delåtgärd i form av schakt av perkloretylen-förorenad mark under väg 356 genomförts. För att

möjliggöra åtkomst av källföroreningen under den tidigare tvätteribyggnaden har även avtal tecknats för att kunna riva byggnaden.

- Vid det tidigare skjutfältet i Hugelsta har en del-åtgärd genomförts och blyförorenad jord har omhändertagits.
- SGU har delfinansierat en schaktåtgärd i samband med exploatering av brännplatsområdet vid Åkers krutbruk som färdigställts under 2023.
- Vattenrening i anslutning till det tidigare tvätteriet i Hagfors, för att rena utströmmande grundvatten från perkloretylen innan det når Örbäcken, har fortsatt och utökats.
- Åtgärdsförberedande utredningar har pågått vid de tidigare statliga tvätterierna i Hagfors, Långsele och Boden, samt vid Hugelsta skjutfält.
- Miljötekniska undersökningar har avslutats vid Televerkstaden i Nynäshamn med fokus på spridning av klorerade lösningsmedel till den så kallade Bensinviken.
- Vid två skogsplantskolor (Markalyckan och Sandvik) och ett bekämpningsmedelsförråd (Vidsele) har förstudier för att ta reda på om det finns behov av efterbehandlingsåtgärder genomförts.

I tabell 28 visas antal utredda och åtgärdade SFO-objekt samt antal områden där arbetsinsatser har pågått under året. I tabell 29 redovisas arbetsinsatser och status för var och ett av de 27 objekten som SGU jobbat med 2023. Under 2023 identifierades också två nya objekt som omfattas av SFO-ansvaret.

EFTERBEHANDLING AV FÖRORENADE OMRÅDEN MED STATS BIDRAG (BFO)

Under 2023 hanterade SGU 88 miljoner kronor för arbetet med de bidragsfinansierade förorenade områdena (BFO), vilket kan jämföras med 91 miljoner år 2022 och 132 miljoner år 2021. I tabell 30 redovisas antal utredda och åtgärdade BFO-objekt samt att arbetsinsatser har pågått vid totalt 46 objekt under året. I tabell 31 redovisas arbetsinsatser och status för respektive av de 46 objekten.

Efterbehandlingsåtgärder och förberedande insatser pågick vid flertalet bidragsfinansierade objekt under år 2023. Som exempel kan nämnas:

- På Fredriksbergs fabriksområde i Dalarnas län avslutades täckningen av fabriksområdet och saneringen av syraområdet startade.

Tabell 28. Antal utredda och åtgärdade objekt där det finns ett statligt verksamhetsutövaransvar, s.k. SFO-objekt, samt tillgängliggjord yta m.m.

	2023	2022	2021
Totalt antal identifierade objekt (ackumulerat antal)	227	226	260
Antal objekt i hög riskklass (klass 1 och 2, ackumulerat antal)	73	73	79
Antal objekt där arbetsinsatser pågått	27	29	37
Antal objekt där utredningar avslutats under året	4	8	1
Antal objekt där projektering av åtgärd slutförts under året	2	0	5
Antal objekt där åtgärd pågått under året	3	5	5
Antal åtgärdade objekt under året	0	4	0
Ytan av den mark som återställts eller tillgängliggjorts genom åtgärder (m ²)	0	557 670	0

- Vid Björkä glasbruk i Kronobergs län avslutades en sanering av mark och byggnader.
- Vid Färgarens före detta kemptvätt i Jönköpings län har åtgärder i form av rivning av privatbostäder startat.
- Efterbehandlingsåtgärderna på industriområdet i Järpen har pågått i flera säsonger och avslutades under 2023. Därmed har marken renats från 23 000 ton kisaska och förorenad jord. Av klimat- och hållbarhetsskäl har förorenade massor till stor del transporterats bort med tåg.
- Vid Blaiken- och Svärtråskgruvorna pågick fortsatt vattenrening i SGU:s regi som löper över flera år. En första fas av sluttäckningen av gråbergssupplet vid Blaikengruvan har genomförts under hösten.
- Vattenrening pågår vid Lacko tidigare metallackeri i Jönköpings län, parallellt med att åtgärdsförberedelser av klorerade kolväten i jord och grundvatten genomförs.
- Åtgärdsförberedelser har pågått vid flera objekt bland annat vid två tidigare impregneringsplatser i Hultsfred och Södra Vi i Kalmar län.

De avslutade efterbehandlingsåtgärderna vid Björkä glasbruk och Järpens industriområde har inneburit att 43 702 kvadratmeter mark tillgängliggjorts under 2023.

Tabell 29. Pågående projekt och aktuell projektstatus förorenade områden med statligt ansvar (SFO) år 2023.

Projekt-ID	Projekt/förorenat område	Aktuell projektstatus/insats
78008	Alingsåstvätten	Kontrollprogram
78012	Karlskronatvätten nya	Utredning
78017	Bodentvätten	Åtgärd/Åtgärdsförberedelse
78021	Härsbacka oljelager	Åtgärdsförberedelse
78025	Åkers krutbruk	Åtgärd/Kontrollprogram
78026	Zakrisdalsverken	Kontrollprogram/Utredning
78027	Hagfors tvätterier	Åtgärd/Åtgärdsförberedelser/Kontrollprogram
78028	Långsele tvätterier	Åtgärdsförberedelse
78029	Motala torpedverkstad	Kontrollprogram
78032	Nacksta Televerkstaden	Utredning
78033	Kårehogens skogsplantaskola	Åtgärdsförberedelse
78052	Rosersberg brandövningsplats	Åtgärdsförberedelse
78056	Hugelsta skjutfält	Åtgärdsförberedelse
78057	Åsbro impregnering	Åtgärd
78075	Getting skogsplantaskola	Åtgärdsförberedelse
78076	Furuby skogsplantaskola	Åtgärdsförberedelse
78077	Asarums skogsplantaskola	Utredning
78079	Älvan skogsplantaskola	Utredning/Åtgärdsförberedelse
78089	Televerkstaden Nynäshamn	Utredning
78090	Vanäsverken	Utredning
78091	Slagnäs bangård	Kontrollprogram
78092	Maltesholm skogsplantaskola	Åtgärdsförberedelse
78093	Laxå skogsplantaskola	Åtgärdsförberedelse
78098	Marklyckan skogsplantaskola	Utredning
78090	Sandvik skogsplantaskola	Utredning
78100	Vidsel bekämpningsmedelsförråd	Utredning
78101	Daimaan bekämpningsmedelsförråd	Utredning

Tabell 30. Antal förorenade områden där arbetsinsatser pågått, antal utredda och åtgärdade bidragsfinansierade objekt (BFO), samt tillgängliggjord yta efter åtgärd år 2023.

	2023	2022	2021
Totalt antal objekt där arbetsinsatser pågått under året	46	43	41
Antal objekt där utredning avslutats under året	4	1	0
Antal objekt där projektering av åtgärd slutförts under året	4	3	5
Antal objekt där åtgärd påbörjats under året	4	3	7
Antal objekt där åtgärder färdigställts under året	2	1	3
Ytan av den mark som återställts eller tillgängliggjorts genom åtgärder (m ²)	43 702	43 901	55 067

Tabell 31. Pågående projekt och aktuell projektstatus förorenade områden med statsbidrag (BFO-projekt).

Projekt-ID	Projekt/förorenat område	Aktuell projektstatus/insats
88052	Fredriksbergs fabriksområde	Åtgärd
88056	Köja sågverk	Åtgärdsförberedelse
88057	Stollbergs gruvområde	Åtgärdsförberedelse
88058	Hjortsberga impregnering	Åtgärdsförberedelse
88059	Surahammars kemiska tvätt	Kontrollprogram
88061	Stocka sågverk	Åtgärdsförberedelse
88064	Tölö fabriker	Kontrollprogram
88065	Torskbäcken sandmagasin	Åtgärdsförberedelse
88068	Järpens fabriksområde	Åtgärd
88073	Blekingegatan kemtvätt	Åtgärdsförberedelse
88082	Lidhult sågverk	Åtgärdsförberedelse
88084	Södervägs brädgård	Åtgärdsförberedelse
88087	Torsö sågverk	Åtgärd
88092	Nedre skärsjön gruvområde	Huvudstudie
88095	Hultsfreds impregneringsverk	Åtgärdsförberedelse/Kontrollprogram
88102	Nisses f.d. kemtvätt	Åtgärdsförberedelse
88103	Perstorp kemtvätt	Åtgärdsförberedelse
88104	Brandsnäs sediment	Åtgärdsförberedelse
88110	Malmen metallbearbetning	Åtgärdsförberedelse
88112	Blaikengruvan	Åtgärd
88113	Sunne kemiska tvätt och kostympress	Åtgärdsförberedelse
88116	Färgaren fd. kemtvätt	Åtgärd
88120	Kaveltorp smältverk	Stöttning huvudmann
88123	Stabsuecia, Södra Vi	Åtgärdsförberedelse
88124	Sannebo trä	Huvudstudie
88125	Alsterbro glasbruk	Åtgärd/slutredovisning
88126	Flerohopp glasbruk	Slutredovisning
88129	Alsterån	Huvudstudie
88130	Ronnebyån	Huvudstudie
88131	Björkå glasbruk	Åtgärd
88132	Flygfors glasbruk	Huvudstudie
88133	Bergdala glasbruk	Åtgärdsförberedelse
88134	Orrefors glasbruk	Huvudstudie/Slutredovisning
88135	Lacko metallbearbetning	Åtgärdsförberedelse/Åtgärd
88136	Stribergs såg	Åtgärdsförberedelse
88138	Gotthard aluminumsmältverk	Åtgärdsförberedelse
88139	Strömsbruk pappersbruk	Åtgärdsförberedelse
874713	Blaiken och Svärträskgruvan vattenrening	Åtgärd
88127	Strömbergshyttan	Ansökan om bidrag
88141	Lesjöfors bruk	Ansökan om bidrag

Tabellen fortsätter på nästa sida

Tabell 31. Fortsättning.

Projekt-ID	Projekt/förorenat område	Aktuell projektstatus/insats
88142	Grevie jaktstyttebana	Ansökan om bidrag
88001	Backaryd sågverk	Ansökan om bidrag
88001	Urshult Vida sågverk	Ansökan om bidrag
88001	Bolmen fd sågverk	Ansökan om bidrag
88001	Förstudie kopparvitriolplatser	Ansökan om bidrag
88001	Ljungbyån	Ansökan om bidrag

SAMVERKAN FÖR ÖKAD RATIONALITET I EFTERBEHANDLINGSARBETET

Under 2023 har SGU arbetat tematiskt med de SFO-objekt där klorerade kolväten är huvudsaklig förorening. Eftersom klorerade kolväten är en komplex förorening ser SGU ett stort värde i att erfarenheterna från de olika objekten samlas ihop och tas tillvara så att beslut fattas på likartade grunder. Satsningen syftar till att ta fram en arbetsmetodik som tydliggör prioriteringar mellan objekten och som effektiviserar framdriften av dessa objekt.

SGU har även jobbat vidare tematiskt kring före detta skogsplantaskolor. SGU har utvecklat ett arbets sätt och en metodik för provtagning och riskbedömning anpassad till skogsplantaskolor förorenade med bekämpningsmedlet DDT. Det har skapat förutsättningar att gå vidare med platsspecifika riskbedömningar av skogsplantaskolor på ett systematiskt sätt. Under hösten genomförde SGU ett seminarium med representanter från 14 tillsynsmyndigheter där resultat från den tematiska satsningen på skogsplantaskolor presenterades.

Naturvårdsverket samordnar det nationella efterbehandlingsarbetet och är en viktig samverkanspart för SGU, liksom Statens geotekniska institut (SGI) och länsstyrelserna. Under året har SGU medverkat i och genomfört samverkansworkshoppar både kring möjligheterna att öka takten i efterbehandlingsarbetet och för att öka tillämpningen av hållbara åtgärder.

SGU medverkade på länsstyrelsernas årliga regionala träffar inom förorenade områden med Mälarlän, Sydlän och Norrlän och diskuterade bland annat prioritering av projekt och tematiska satsningar. Under året har SGU sju satt ett nytt tematiskt arbete

med tre BFO-objekt, från tre olika län, där den huvudsakliga föroreningen är kopparvitriol.

SGU har varit ordförande i det myndighetsgemensamma nätverket SFO, där myndigheter med ansvar för förorenade områden ingår. Fokus under 2023 har varit att dela erfarenheter kring PFAS-förorenade områden samt upphandling.

SGU har också deltagit med presentationer på branschnätverket Renare marks vårmöte och delat erfarenheter från plantskoleprogrammet, kunskap om sekundär utvinning ur gruvavfall och anordnat en workshop om tematiskt arbete. SGU har även delat erfarenheter från projekt vid Naturvårdsverkets nationella efterbehandlingsträff.

UTVECKLINGSARBETE FÖR HÅLLBARA EFTERBEHANDLINGSÅTGÄRDER OCH ÖKAD KUNSKAP

För att bidra till teknik- och metodutveckling har SGU under året fortsatt samarbetet med en rad olika aktörer. I arbetet med PFAS, vilket regeringen satsar på, har SGU fortsatt under året arbetat med att stödja SGI:s regeringsuppdrag om PFAS-förorenade områden med fokus på metoder för sanering av PFAS. SGU har tillsammans med SGI genomfört två pilotåtgärder på två olika platser. Vid en brandövningsplats i anslutning till flygplatsen utanför Örnsköldsvik har en barriär med kolloidalt aktivt kol anlagts genom injektering i mättad zon. Vid Sundsvall-Timrå flygplats utanför Sundsvall har ett försök med mekanisk inblandning av pulveriserat aktivt kol genomförts som ett lysimeterförsök i omättad zon. Åtgärdsförsöken har genomförts i nära samarbete med Trafikverket och de två flygplatserna. Kunskaperna från genomförandet av pilotförsöken kommer att innebära viktig erfarenhetsåterföring för ökade

möjligheter att åtgärda föroreningssituationen vid många andra PFAS-förorenade områden.

SGU har under 2023, inom ramen för Naturvårdsverkets uppdrag att utveckla och stärka nationell samordning och vägledning kring PFAS i miljön, utrett eventuell förekomst av PFAS i mark och grundvatten på platser utan kända föroreningskällor. Provtagning av grundvatten har utförts inom stationsnätet för den nationella miljöövervakningen. Undersökningarna tillför ny och betydelsefull kunskap om förekomsten av PFAS i områden utan kända lokala föroreningskällor, det vill säga områden där atmosfärisk deposition eller diffus spridning bedöms utgöra möjliga källor till förorening. Detta är viktig kunskap i ljuset av den allt striktare regleringen av PFAS genom bland annat lägre riktvärden, gränsvärden och tröskelvärden.

Under 2023 har SGU medverkat i det myndighetsgemensamma arbetet SESAM, kring hantering av förorenade sediment. Inom ramen för samverkan har myndigheten bland annat arbetat med att ta fram kunskapsunderlag om förorenade sediment i Vättern, påbörjat ett arbete med att förbättra spridningen av erfarenheter från genomförda projekt och medverkat till förbättrad spridning av kunskap på plattformen renasediment.se.

Inom projektet GRO, som leds av Chalmers, avslutades under 2023 ett treårigt pilotförsök som undersökt hur bekämpningsmedlet DDT bryts ner, fastläggs eller tas upp med hjälp av biokol och växter. SGU bedömer att ökad fastläggning av DDT i jord genom inblandning av biokol har potential att minska risken för exponering och spridning av föroreningen på de stora areal av odlingsfält på statliga skogsplanteskolor som förorenats med DDT.

Det fyraåriga forskningsprojektet Myco-DDT med doktorand på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) löper vidare. Under året har fältförsök där svampar används för att stimulera nedbrytning av DDT genomförts. Målsättningen är att utveckla en ny bioremedieringsmetod för DDT-förorenade jordar.

I projektet ”POM för DDT”, som genomförs tillsammans med bland annat SGI, har en ny analysmetod för DDT och dess nedbrytningsprodukter i porvatten i jord tillämpats. Resultaten visar att DDT i plantskolejordar är mindre tillgänglig än vad man tidigare generellt antagit, vilket är viktiga indata i framtida riskbedömningar av skogsplanteskolor.

I projektet ”Hundar söker efter markföroreningar”, som leds av SLU, har hundarna under 2023 tränats för att hitta PFAS. Resultaten från försöket blev svårtolkat. Förhoppningen är att arbetet går vidare inom ramen för ett annat samarbete.

Projektet SafeSed, som har letts av Umeå universitet, avslutades under 2023. Omfattande utvärdering av data från både fält och laboratorietester av Spearmetoden har inte kunnat visa att tekniken har potential att efterbehandla förorenade sediment i Sverige.

AVVECKLING AV BEREDSKAPSLAGER AV OLJA SAMT GRUVFÄLTET ADAK

SGU ansvarar för att avveckla och miljösäkra 31 nedlagda beredskapslager för olja samt det nedlagda gruvfältet Adak i Malå kommun där malm med koppar, guld och silver tidigare bröts av Boliden på uppdrag av staten. Beredskapslagren, liksom gruvfältet Adak, är avvecklade och efterkontroll bedrivs löpande för att säkerställa att miljön inte påverkas negativt. Delar av verksamheten är tillståndspliktiga, vilket medför att SGU ska följa de villkor som meddelats i respektive tillstånd. SGU upprättar kontrollprogram efter samråd med tillsynsmyndighet. Vid behov genomförs kompletterande åtgärder.

Ett större ytsaneringsarbete, som påbörjades november 2022, avslutades under året vid beredskapslagret i Bålsta. Uppskattningsvis har 55 ton diesel pumpats bort från berggrummet. Vid anläggningen i Otterbäcken har en ny teknik för att påskynda nedbrytning av kolväten testats. Metodiken innebär att små mängder näringsämnen tillsätts i berggrummet för att forcera nedbrytningen. Metodiken minskar behovet av ytsanering i berggrummet, vilket är en resurskrävande åtgärd.

Utöver dessa särskilda insatser har den kontinuerliga miljökontrollen bedrivits aktivt vid ett flertal anläggningar för att säkerställa att föroreningar inte sprids ut i grundvatten och i andra recipienter. I enlighet med förordningen (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll har 28 årsrapporter redovisats till tillsynsmyndigheterna. Årsrapporterna avser beredskapslager av olja samt gruvfältet Adak, där avledning av vatten genomförs eller planeras att genomföras inom närtid. För de anläggningar som fortfarande är under uppfyllnad av inläckande grundvatten sker inte någon rapportering.

På Fredriksbergs fabriksområde i Ludvika kommun har delar av de gamla byggnaderna lämnats kvar efter saneringen för att förmedla områdets industrihistoria. Foto: Fredrik Karlsson

Uppdragsverksamhet och tjänsteexport

Uppdrag enligt SGU:s instruktion

Sveriges geologiska undersökning får mot avgift bedriva uppdragsverksamhet såsom att

1. tillhandahålla konsulttjänster inom sitt expertområde,
2. bedriva miljöövervakning,
3. tillhandahålla utrustning och data-lagring,
4. bedriva kurser och utbildningar, och
5. tillhandahålla tjänster avseende myndighetens dokumentation.

Myndigheten får bara åta sig uppdrag i den omfattning som myndighetens verksamhet tillåter. Uppdragsverk-

samheten får inte heller komma i konflikt med myndighetens verksamhet.

Uppdragsverksamheten ska ha nära samband med myndighetens uppgifter i övrigt och bidra till en ökad samverkan med andra myndigheter.

Myndigheten ska undvika att konkurrera med privata aktörer.

Myndigheten får besluta om avgifternas storlek och får disponera inkomsterna.

(10 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning får mot avgift bedriva tjänsteexport som är direkt kopplad till myndighetens verksamhetsområde och som ligger inom ramen för det uppdrag som anges i denna instruktion eller i annan förordning.

Myndigheten får besluta om avgifternas storlek och får disponera inkomsterna.

(10a § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR UPPDRAGSVERKSAMHET OCH TJÄNSTEEXPORT (TKR)

	2023	2022	2021
Intäkter av anslag 24 1:8	0	0	0
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av anslag 18 1:6	0	0	-
Intäkter av avgifter	27 635	33 087	29 453
Intäkter av bidrag	0	0	0
Finansiella intäkter	17	0	5
Verksamhetens intäkter	27 652	33 087	29 457
Verksamhetens kostnader	-27 250	-34 440	-28 777
Intäkter av avgifter som inte disponeras	0	0	0
Medel som tillförts statens budget	0	0	0
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Medel som erhållits från myndigheter budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	0	0	0
Årets kapitalförändring	402	-1 353	680

Skillnaden mellan intäkter och kostnader består i huvudsak av en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader, se avsnitt *Tilläggsupplysningar*.

Verksamhetsområdet omfattar den uppdragsverksamhet som SGU bedriver för att, i den omfattning verksamheten tillåter, tillgodose olika aktörers behov av produkter och tjänster som inte omfattas av den anslagsfinansierade verksamheten. Uppdragen är sakkunnighetsuppdrag inom myndighetens kompetensområden. Det kan röra sig om utredningar, undersökningar och inventeringar, konsulterande rådgivning, sammanställningar av geologisk information, utbildningar och analysverksamhet. I verksamhetsområdet ingår också den tjänsteexport SGU bedriver.

Rapporteringen för verksamhetsområdet omfattar SGU:s uppdragsverksamhet och myndighetens tjänsteexport.

SAMLAD BEDÖMNING AV SGU:s RESULTAT

SGU bedömer att uppdragsverksamheten och exporten av tjänster bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

UPPDRAGSVERKSAMHET

Som en del av myndighetens uppdragsverksamhet används SGU:s expertkunskap för att bidra till genomförandet av samhällsviktiga projekt och samtidigt stärka förmågan att genomföra myndighetens strategiska mål.

Uppdragsverksamheten omsatte ca 18 miljoner kronor under år 2023 (tabell 32) och det totala antalet arbetstimmar inom de olika projekten uppgick till 14 482 (21 670, 24 011).

Framtidens spårballast

På uppdrag av Trafikverket undersöker SGU, i ett projekt tillsammans med RISE, hur övriga länder i Europa har kravsatt den bärande spårballasten för järnvägar med mycket snabb tågtrafik. Projektet undersöker även hur man på bästa sätt ska kunna testa och optimera den framtida spårballasten.

På framtida banvallar i Sverige, som ska klara tågtrafik i mer än 250 kilometer i timmen, är det viktigt att spårballasten är av extra hög kvalitet. Sådana banvallar utsätts för högre tryck och belastningar än vid lägre hastigheter. Projektet utvärderar bland annat ett tiotal ballastmaterial längs den så kallade järnvägskorridoren Göteborg–Jönköping–Stockholm.

Internationell kapacitetsutveckling

SGU deltar i två uppdrag för att stärka kompetensen och förståelsen för havsplanering och genom det skapa förutsättningar för både ett långsiktigt och hållbart

användande av västra Indiska oceanen och för en ekonomisk utveckling i regionen.

Samarbetet omfattar Seychellerna, Sydafrika, Kenya, Tanzania, Moçambique, Madagaskar, Somalia, Mauritius och Komorerna. Arbetet sker dels inom ett av Sidas internationella kapacitetsutvecklingsprogram (ITP), dels inom Havs- och vattenmyndighetens program för internationellt utvecklingssamarbete (SwAM Ocean).

SGU:s arbete har gett de lokala aktörerna kunskap och förutsättningar för att själva arbeta vidare med havsplanering. SGU:s arbete har stärkt de deltagande ländernas förmåga att vidta åtgärder för att hållbart använda deras havsområden och stärka den blå ekonomin.

Nationalpark i Nämdö skärgård

Under året har SGU haft i uppdrag att tillhandahålla information om geologi, habitat och bottensubstrat i arbetet med bildandet av en nationalpark i Nämdö skärgård. I detta arbete har SGU utfört fältundersökningar som legat till grund för avancerade modelleringar. Resultatet används som beslutsunderlag för nationalparkens avgränsning samt vid upprättandet av nationalparkens förvaltningsplaner.

Arsenik i berggrunden – insamling av data

Delar av den svenska berggrunden innehåller naturligt höga bakgrundshalter av arsenik. Bygg- och anläggningsverksamhet och ballastproduktion i arsenikrik berggrund kan medföra en risk för kontamination av grundvatten. Bristen på kunskap om var, hur och i vilken form som arsenik uppträder i berggrunden medför idag stora kostnader för hantering av potentiellt förorenande bergmassor och skapar oro för spridning av föroreningar. Problemet pekas ut av Toxikologiska rådet som en potentiellt ny kemikalierisk och ett prioriterat område för fortsatt utredning.

För att förhindra skapandet och spridandet av föroreningar krävs kunskap om bergmaterialens

Tabell 32. Uppdragsverksamhet (tkr).

	2023	2022	2021
Verksamhetens intäkter	17 733	26 379	25 181
Verksamhetens kostnader	-17 715	-27 668	-24 587
Årets kapitalförändring	18	-1 289	594

naturliga arsenikhalter och arsenikmineralogi. Som ett led i denna kunskapsuppbyggnad har SGU under 2023 genomfört en riktad undersökning av arsenikanrikad berggrund i befolkningstäta områden av Mälardalen. Projektet har omfattat målinriktad provtagning och analysarbeten i fält och i laboratorium. Analysarbetet har omfattat över 200 geokemiska analyser av bergmaterial och studier av över 300 mikroskoppreparat.

Insatsen har finansierats av Naturvårdsverket som en kunskaphöjande åtgärd för att motverka skapandet av nya förorenade områden. Undersökningarna ska bidra till en bättre förståelse av berggrunden som en primär källa till arsenikföroreningar, underlätta riskbedömning, främja säker produktion och återvinning av bergmaterial och ge underlagsdata för tillsynsvägledning.

Uppdragsutveckling datavärdskap

Omvärlden efterfrågar alltmer lättillgängliga och automatiserade processer för delning och tillgång till data om nuläge och historisk utveckling av tillståndet i miljön. SGU driver på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Lantmäteriet så kallade datavärdskap med syftet att på lång sikt säkra tillgången till för samhället viktiga miljö- och geodata. Uppdragen innebär att ta emot, kontrollera, lagra och tillgängliggöra miljö- och geodata, samt att samverka med andra datavärdar för att tillsammans bygga ett stabilt och kvalitetssäkrat tillhandahållande av data.

Under 2023 har SGU utvecklat en första version av teknisk lösning för att via integration ta emot och tillhandahålla information om koordinater och rapporter för genomförda geotekniska markundersökningar. Tillgång till nationell samlad information om genomförda undersökningar ger stor samhällsnytta då tidigare genomförda och kostsamma undersökningar enkelt kan hittas och återanvändas.

Myndigheten har även utvecklat och produktions-satt en helt ny plattform för inrapportering av grundvattenkemiska data och miljögifter. I den nya plattformen sätter SGU omfattande kvalitetskrav på leveranser med hjälp av datavalideringsregler, vilket stärker kvaliteten på indata, förenklar inlagring i förvaltningsdatabaser och minskar den manuella datahanteringen. Plattformen är ett första steg mot visionen om en mer automatiserad hantering av miljödataleveranser till SGU (avseende både interna och externa leveranser). Grunden är satt för att kunna ta emot dataleveran-

ser via maskin-till-maskin-gränssnitt. Detta är något som SGU på sikt vill kunna erbjuda för leveranser av laboratorieanalyser.

Uppdrag att utföra den nationella miljöövervakningen av grundvatten

SGU har undersökt Sveriges grundvatten sedan 1960-talet i syfte att följa långsiktiga förändringar i grundvattnets kvantitet och kvalitet. Idag utförs huvuddelen av den kemiska grundvattenövervakningen på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten, inom ramen för den nationellt samordnade miljöövervakningen (programområde Sötvatten, delprogram Grundvatten – trendstationer och omdrevsstationer). Övervakningen bedrivs i sexårscykler, och omfattar totalt 650 stationer (källor, grundvattenrör, vattentäkter eller enskilda brunnar), som provtas och analyseras för baskemi och metaller antingen två eller fyra gånger per år (trendstationer), alternativt vart sjätte år (omdrevsstationer).

Det primära syftet med övervakningen är att följa utvecklingen av storskaliga miljöförändringar i opåverkade områden och därigenom generera referensunderlag till bedömningar av miljötillstånd. Vid stationer i avgränsade grundvattenförekomster sker i relevanta fall utökad analys av uttagna prover, för att uppfylla behov för kontrollerande övervakning inom vattenförvaltningen. Under 2023 har SGU, inom ramen för den nationella miljöövervakningen av grundvatten, provtagit 79 trendstationer och 88 omdrevsstationer, vid totalt 288 tillfällen. I relevanta fall har även riskparametrar enligt vattenförvaltningens behov provtagits och analyserats.

Enligt avtal har SGU även främjat samordning och informationsutbyte mellan nationella och regionala myndigheter med koppling till statligt finansierad grundvattenövervakning, genom att deltagande i och arrangerande av bland annat Länsstyrelsens möten för gemensamma delprogram för grundvattenkvalitet, SGU:s årliga grundvattenseminarium, möten med koordineringsgruppen för grundvattenövervakning, Miljöövervakningsdagarna, samt utförarmötet för den nationella miljöövervakningen inom Sötvattenprogrammet.

Nukleär beredskap

Som en del av Sveriges beredskap för nukleära och radiologiska händelser deltar SGU i regelbundna

övningar och står till förfogande som mätresurs vid en skarp händelse. Uppdraget är att från flygplan mäta gammastrålning och därigenom kartlägga radioaktivt nedfall samt lokalisera strålkällor. Flygets förmåga att effektivt mäta över stora ytor gör att det förhållandevis snabbt går att ta fram en övergripande bild av förekomst och intensitet av gammastrålning inom ett område.

Årets aktiviteter har bestått av funktionstester av beredskapssystemen på våren och hösten. Funktionstestet på hösten utfördes med ett komplett mät-system monterat i flygplanet samt en kortare flygmätning. En representant från SGU tillsammans med två representanter från Strålsäkerhetsmyndigheten har deltagit på 11th Airborne Radiometry Technical Exchange i Schweiz i syfte att utbyta erfarenheter med andra aktörer samt för omvärldsbevakning. I november deltog SGU med två representanter på Strålsäkerhetsmyndighetens årliga beredskapslaboratoriemöte i Linköping.

TJÄNSTEEXPORT

Den tjänsteexport som SGU bedriver är insatser som direkt kan kopplas till myndighetens verksamhetsområden och de uppdrag som anges i SGU:s instruktion. Genom tjänsteexporten medverkar SGU till Sveriges politik för global utveckling (PGU) som beslutades av riksdagen 2003.

Tjänsteexporten omsatte cirka 9,9 miljoner kronor under år 2023 (tabell 33) och det totala antalet arbetstimmar inom de olika projekten uppgick till 6 385 (4 881, 4 327).

International Training Programme (R4)

Det SGU ledda internationella träningsprogrammet ITP 308: Mine water and mine waste management riktar sig till myndighetspersonal som arbetar med gruv-

	2023	2022	2021
Verksamhetens intäkter	9 919	6 708	4 276
Verksamhetens kostnader	-9 536	-6 772	-4 190
Årets kapitalförändring	384	-64	86

näring i fem afrikanska låg- och medelinkomstländer: Tanzania, Liberia, Kenya, Zambia och Rwanda. Under 2023 har ett flertal delevent genomförts inom programmet. Cirka 50 deltagare avslutade programmet under två regionala konferenser och ungefär lika många startade sin medverkan vid två kurstillfällen online.

De två slutkonferenserna hade tema hållbar gruvnäring och ägde rum i Zambia respektive Rwanda. Under de regionala konferenserna ingår både projektpresentationer av varje lands förändringsarbete och flera dagars fältbesök. Mötet i Zambia invigdes av Sveriges ambassadör i Zambia, och i Rwanda medverkade den svenska ambassaden tillsammans med ett flertal myndighetschefer, organisationer och universitet.

Programmet väcker allt större intresse i de länder som deltar och på ambassaderna, och därför behöver de informeras om både arbetet med ITP:n, och den pågående råmaterialdialogen i Europa och EU:s lagförslag om kritiska råvaror (CRMA). Hittills har programmet utbildat nästan 200 personer sedan starten 2018. Genom förändring inom myndigheterna samt i det egna arbetet har deltagarna exempelvis medverkat till att etablera och förbättra stängningsproceduren av gruvor i Tanzania och Kenya, påbörjat processer och riktlinjer för att förbättra småskalig gruvdrift i Etiopien, Liberia och Zambia samt påbörjat utformning av geotekniska riktlinjer för hantering av gruvavfall i Rwanda och Liberia.

Tabell 34 Resultat i förhållande till avgiftsbudget, uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr).

Regleringsbrev – beräknat belopp			
	Uppdrags- verksamhet	Tjänsteexport	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	2 702	910	3 612
Intäkter år 2023	25 100	8 200	33 300
Kostnader år 2023	-25 650	-8 400	-34 050
Årets överskott (+) / underskott (-)	-550	-200	-750
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	2 152	710	2 862
Utfall år 2023			
	Uppdrags- verksamhet	Tjänsteexport	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	1 213	786	1 999
Intäkter år 2023	17 733	9 919	27 652
Kostnader år 2023	-17 715	-9 536	-27 251
Årets överskott (+) / underskott (-)	18	384	402
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	1 231	1 170	2 401

Akkumulerat överskott i uppdragsverksamheten vid utgången av år 2023 uppgår till 2 401 tkr vilket motsvarar cirka 8,7 % av omsättningen under året.

Provtagning av grundvatten i skånska källor inom den nationella miljöövervakningen (NMÖ). Här provtas vattnet i Rövarekulans naturreservat i Höörs kommun. Foto: Joel Häggqvist

Regerings- uppdrag

SGU:s regleringsbrev innehåller mål, återrapporteringskrav och uppdrag som ska avrapporteras på olika sätt. Utanför regleringsbrevet har det dessutom under året inkommit ytterligare uppdrag. Därutöver finns uppdrag givna i regleringsbrev från tidigare år som avrapporterats under året samt uppdrag om hur SGU ska bistå andra myndigheter.

Tabell 35 visar en uppräknig av de uppdrag som avrapporterats under året.

Uppdrag som avrapporterats löpande under året kommenteras inom sina respektive verksamhetsområden där det har bedömts vara relevant.

Tabell 35. Regeringsuppdrag avrapporterade under 2023.

Beskrivning	Rapporterat datum
<p>Remisser</p> <p>SGU ska till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) löpande redovisa ärenden av större betydelse, såväl samhällsekonomiskt som rättsligt, som handläggs inom remissverksamheten.</p>	Löpande
<p>Internationellt arbete</p> <p>SGU ska analysera de viktigaste initiativen inom EU-arbetet på myndighetens verksamhetsområden och de områden som kan påverka sektorn enligt 3 § förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning, och löpande redovisa detta samt vid behov förse med skriftligt underlag till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet). SGU ska också redovisa motsvarande om sitt deltagande i internationellt arbete i övrigt.</p> <p>SGU ska bistå Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) med information och analyser av relevanta EU-förslag exempelvis Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnande åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) samt det aviserade EU-initiativet inom råmaterialområdet.</p>	Löpande
<p>Informationssäkerhet</p> <p>SGU ska övergripande redogöra för hur myndigheten arbetat för att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet och för hur den planerar för att möta framtida behov. SGU ska särskilt redogöra för följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder för att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet inkl. myndighetsledningens roll i detta. • Huruvida myndigheten gjort en utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Infosäkkollen, samt huruvida åtgärder vidtagits med anledning av resultatet. • Huruvida en analys gjorts av hur arbetet på distans påverkar informationssäkerheten och om åtgärder för att hantera identifierade risker vidtagits. • Huruvida en analys gjorts av kopplingar till och beroenden av externa parter, exempelvis it-tjänsteleverantörer och andra myndigheter, samt om åtgärder vidtagits eller planerats för att minska eventuella identifierade risker med anledning av detta. • Huruvida åtgärder vidtagits för att öka förmågan att identifiera och rapportera it-incidenter, samt för att skyndsamt kunna vidta nödvändiga åtgärder. • Huruvida en analys gjorts av om hot och sårbarheter för myndigheten förändrats i och med det rådande omvärldsläget, samt om åtgärder vidtagits eller planerats för att minska eventuella identifierade risker med anledning av detta. <p>Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 1 oktober 2023.</p>	2023-10-01

Tabell 35. Fortsättning.

Beskrivning	Rapporterat datum
<p>Geologisk lagring av koldioxid</p> <p>SGU ska undersöka och utreda lämpliga platser för permanent lagring av koldioxid i Sverige samt analysera förutsättningarna för driften av lagringsplatserna. Myndigheten ska årligen under 2023–2025 inom sitt ansvarsområde fortsätta arbetet med omvärldsbevakning och interna kompetenshöjande insatser för hantering, bearbetning och tolkning av seismiska djupdata avseende koldioxidlagring med hänsyn till relevanta delar i Klimatpolitiska vägvalsutredningen (SOU2020:4) och SGU:s publikationer: Rapporter och Meddelanden 131 (M2011/01361), Rapporter och Meddelanden 142 (N2017/06161) respektive Rapportering av regeringsuppdrag RR 2021:04 (N2022/02208). SGU ska aktivt delta i nationell och internationell samverkan och särskilt bevaka CCS-aktiviteter för att bibehålla och utveckla svensk förmåga avseende geologisk lagring av koldioxid. Vid genomförandet av uppdraget ska SGU föra en dialog med Statens energimyndighet. SGU ska delredovisa uppdragets genomförandet och fortskridande till Regeringskansliet Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 15 december 2023 respektive 15 september 2024. SGU ska slutredovisa resultatet av uppdraget senast den 15 mars 2026.</p>	Delredovisning: 2023-12-15
<p>Utveckla samverkan för Sveriges delar av en hållbar europeisk batterivärdekedja</p> <p>SGU ska tillsammans med Statens energimyndighet (Energimyndigheten) och Naturvårdsverket fortsätta att utveckla samverkan för Sveriges delar av en hållbar europeisk batterivärdekedja. Myndigheterna ska fortsatt utveckla en bred dialog och samverkan kring batterirelaterade förutsättningar, tillsammans med relevanta aktörer från hela batterivärdekedjan. Myndigheterna ska även föreslå ändamålsenliga indikatorer för utvecklingen av en hållbar batterivärdekedja samt föreslå en tillhörande plan för uppföljning och utvärdering av utvecklingen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast 1 december 2023 och Energimyndigheten har det sammanhållande ansvaret för redovisningen.</p>	2023-12-01
<p>Näringslivsfrämjande</p> <p>SGU ska vidareutveckla arbetssätt för att systematiskt samla in och fördjupa myndighetens kunskap avseende hinder för etablering och hållbar tillväxt av företag inom myndighetens ansvarsområde enligt det arbetssätt som togs fram efter uppdrag i regleringsbrevet för 2022 (N2021/03053). Särskilt fokus ska läggas på det institutionella ramverket som påverkar sektorn. Myndigheten ska senast 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) redovisa vilka insatser myndigheten har genomfört med anledning av uppdraget. Myndigheten ska senast den 1 oktober 2023 redovisa planerade insatser 2024. Vid förfrågan från Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) ska SGU även kunna redovisa förslag inom myndighetens ansvarsområde med syfte att förbättra förutsättningarna för hållbar tillväxt och företagande inom sektorn.</p>	2023-10-01
<p>Alternativa bindemedel</p> <p>SGU ska identifiera och föreslå åtgärder som kan öka tillgången på och underlätta tillhandahållandet av alternativa bindemedel till betong. Uppdraget innefattar bland annat insatser för att, tillsammans med berörda myndigheter, verka för en hållbar och långsiktigt stabil materialförsörjning till byggsektorn med minskad miljö- och klimatpåverkan. Syftet är att, genom bättre kunskap om ersättningsmaterial, förbättra förutsättningar för en cirkulär ekonomi och därigenom minska behov och sårbarhet kopplad till icke förnybara råvaror och /eller import av sådana. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast 1 mars 2023.</p>	2023-03-01
Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021 och 2023 m.m.	2023-04-01
Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021 och 2023 m.m.	2023-04-01
Uppdrag om förbättrad kunskap för hantering av förorenade sediment	2023-01-05
<p>Bistå regeringen i genomförande av de fyra samverkansprogrammen 2019–2022</p> <p>Genom samverkan med Verket för innovationssystemet (Uppdraget till verket för innovationssystem att stödja genomförandet av regeringens samverkansprogram samt att ge stöd till offentliga aktörers arbete med regel- och policyutveckling, N2019/03094/EIN) och andra berörda myndigheter ska SGU, utifrån sina ansvarsområden, bistå Regeringskansliet i genomförandet av regeringens fyra samverkansprogram, särskilt avseende samverkansprogrammet Näringslivets klimatomställning. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 1 juni 2020 och därefter senast 1 mars 2021 t o m 2023. Dnr 21-2815/2019</p>	2023-03-01 Ingen samverkan har skett och därmed har rapporteringen endast varit muntlig.
Uppdrag att öka möjligheterna till hållbar utvinning och återvinning av mineral och metall från sekundära resurser	2023-02-15
<p>Uppdrag att inrätta ett rådgivande organ för att främja innovativ och klimatfokuserad standardisering</p> <p>Inrätta ett rådgivande organ där SGU:s myndighetschef ingår. Ansvarig myndighet Kommerskollegium. Rådet ska vara verksamt från 1 september 2021 till 31 december 2022.</p>	2023-05-01 via Kammarkollegiet

Kommunikation och bilden av SGU

Med ett ökat politiskt fokus på SGU:s frågor och myndighetens proaktiva satsningar på extern kommunikation har 2023 präglats av ett markant ökat intresse från media att få intervjua SGU:s experter i olika sakfrågor. Förra årets satsningar på budskaps- och medieträning av experter och chefer har gett effekt med mer sammanhållna och tydliga budskap från myndigheten. Nya satsningar har därför gjorts under 2023 så att fler experter och ämnen kan lyftas fram i den externa kommunikationen.

MYNDIGHETENS ANSEENDE

SGU deltog för andra året i rad i Kantar Sifos årliga undersökning kring myndigheternas anseende hos allmänheten. SGU befäster sin position på topplistan för anseendet bland myndigheter med ett resultat på 55 (index 54 år 2022) och en fortsatt sjunde plats av 46 deltagande. Undersökningen visar även i år att nyheter i media är den vanligaste kontaktytan, vilket är normalt för de flesta myndigheter, och att den upplevda mediebilden är övervägande positiv. Den visar dock också att kännedomen om myndigheten är fortsatt mycket låg, framför allt bland unga. Ökade insatser behövs för att öka kännedomen om myndigheten och vilken samhällsnytta SGU bidrar med för att kunna locka och bibehålla rätt kompetens och för att kunna fullgöra myndighetens uppdrag.

MEDIEBILDEN

SGU har ökat sin synlighet i media under 2023. Både genom att följa nyheterna och titta på statistiken i mediebevakningen så kan myndigheten konstatera att det mediala intresset för SGU:s frågor har ökat kraftigt. När myndigheten förekommer i media är det ofta i rollen av expert. Detta antingen genom att SGU:s

talespersoner citeras direkt i olika sakfrågor eller då det indirekt refereras till myndighetens rapporter eller SGU anges som källa i till exempel faktarutor.

Under året har antalet artiklar i tryck och på webben, samt inslag i tv och radio, ökat med 35 procent jämfört med 2022. När det gäller SGU:s potentiella räckvidd i media – alltså antalet läsare, tittare och lyssnare som har kunnat nås av artiklar och inslag – så har den ökat med 50 procent. SGU:s bedömning är att detta är en kombination av ökat politiskt intresse för myndighetens frågor och ökat proaktivt kommunikationsarbete från myndighetens sida.

Myndigheten har skickat dubbelt så många pressmeddelanden 2023 jämfört med föregående år. Proaktiva insatser genom pressmeddelanden, till exempel vad gäller regeringsuppdraget om koldioxidlagring, har ofta givit bra gensvar och fördelaktig publicitet. I princip har all mediepublicitet för SGU varit neutral eller positiv under 2023. SGU:s främsta exponering har varit i lokala och regionala medier, precis som under 2022. Men förekomsten i storstads- och riksmidier har ökat något. Nämnas kan att myndigheten under det gångna året till exempel deltagit med experter i live-sändning i rikstäckande tv och radio samt i flera TT-artiklar som generat stor redaktionell spridning. All medverkan i nationell media ger stor påverkan på synligheten av SGU:s varumärke.

SGU I SOCIALA MEDIER

I sociala medier har antalet följare i samtliga kanaler som SGU är aktiva i fortsatt att öka under året. Störst har ökningen varit i antalet följare på SGU:s LinkedIn-sida. Detta är positivt då LinkedIn är SGU:s viktigaste sociala kanal, främst på grund av själva antalet som följer inläggen men också för att myndigheten där

Energi- och klimatminister Ebba Busch besökte SGU i början av året. Grundvattnet i ett förändrat klimat, koldioxidlagring och kritiska råvaror var några av de ämnen som hon fick veta mer om. Foto: Cecilia Irefalk Lif

när rätt målgrupper. LinkedIn är också den kanal där SGU fått flest visningar. Visningarna ökade med 11 procent jämfört med 2022. Även för Twitter var det en liten ökning i räckvidd, medan Facebook minskade. Sammantaget följer utvecklingen i de sociala medierna i stort de insatser som myndigheten gör i de olika kanalerna. Störst satsning görs på LinkedIn, och där syns också en positiv utveckling. Övriga sociala medier har prioriterats ned i det löpande arbetet, främst på grund av resursbrist under året, vilket också visar sig i statistiken.

WEBBPLATSER

SGU:s externa webbplats är myndighetens främsta egna kommunikationsplattform. SGU strävar efter att hålla samtliga delar av webbplatsen ständigt uppdaterade, aktuella och relevanta för målgrupperna. Startsidan utformas efter vilken särskild information

som efterfrågas, myndighetens uppdrag samt aktuella händelser i samhället. Under året inleddes en större översyn av struktur, funktion och innehåll på webbplatsen vilket har medfört förbättringar på startsidan och några av huvudingångarna. Dessutom har utökad information arbetats fram inom ett flertal områden, bland annat för kritiska råvaror, våtmarker, sanering av förorenade områden, mineralnäring, produkter och tjänster. Även webbplatsens tjänster har utökats med två nya inrapporterings tjänster för det nationella datavärdskapet samt ett par nya kartvisare.

Ett löpande arbete görs för att webbplatsen ska leva upp till reglerna i tillgänglighetsdirektivet, lagen om elektronisk kommunikation och språklagen. På samma sätt sker ett arbete med att förbättra webbplatsens sökmotoroptimering. Förutom redaktionella insatser använder SGU externa verktyg för detta.

SGU mäter statistik för webbplatsen inklusive tjänster och nedladdning av geologiska data och publikationer. Vid årsskiftet började ett nytt verktyg för mätning och analys av statistik (Matomo) att användas. Under året genomfördes ett antal anpassningar av verktyget och på sikt kommer det att implementeras i samtliga av webbplatsens tjänster samt för nedladdning av geologiska data. Statistiken för året är ännu inte heltäckande men ger ändå en del resultat. Under 2023 hade webbplatsens huvuddel (exklusive användandet av tjänster och nedladdningar) 2 044 984 sidvisningar. De mest besökta delarna handlar om grundvatten, brunnar, allmän geologi och kartvisare. Webbplatsens användare kommer nästan uteslutande från Sverige (93 %), är aktiva både på kontorstid och kvällar, tillbringar relativt lång tid på sidorna samt når webbplatsen främst efter sökningar på Google (67 %).

Webbplatsen fick 23,1 miljoner visningar i Google Search under 2023. Visningarna talar om hur många gånger en användare såg en länk till myndighetens webbplats i sökresultatet. Av dessa ledde 943 153 till klick in på SGU:s webbplats. Överlägset populärast var sökningarna in till sidor med aktuella grundvattennivåer och därefter SGU:s startsida samt sidan med Brunnsarkivet.

NYHETSREVIJ VIA PRENUMERATIONSTJÄNST

SGU skickar ut aviseringar om nyheter publicerade på webbplatsen inom ett antal tematiska områden: grundvatten, mineralnäring, samhällsplanering samt SGU:s produkter. Här ingår också prenumeranter till Exploration newsletter. Antalet prenumeranter som får dessa har ökat något under året och uppgår nu till 10 772.

MARKNADSFUNKTION

Myndigheten har för avsikt att arbeta systematiskt med att fånga, värdera och följa upp användarnas behov för att möjliggöra en god prioritering i utvecklingen av produkter och tjänster. SGU har därför under slutet av året inlett arbetet med att etablera en marknadsfunktion som kan leda och driva arbetet med att ta fram underlag och analyser tillsammans med sakverksamheten utifrån prioriterade produkter, tjänster och leveranser. Marknadsfunktionen är placerad hos Kommunikation och marknad eftersom insikterna om våra användare, intressenter och målgrupper också starkt hör samman med hur myndighetens kommunikation ska anpassas till de olika målgruppernas intressen och behov.

Tabell 36. Externa kommunikationskanaler.

	2023	2022	2021
Antal artiklar i svenska medier	3 314	2 461	2 403
Antal sidvisningar på SGU:s webbplats	2 044 984*	**	2 471 751
Antal visningar på LinkedIn	498 055	447 416	351 923
Antal visningar på Facebook	99 643	202 315	70 268
Antal visningar på Twitter	54 905	28 201	44 715

* Nytt statistikverktyg samt att besök från egna organisationen är exkluderade kan ge siffror som inte är fullt jämförbara med tidigare år.

** Ingen webbstatistik tillgänglig för 2022 då myndigheten saknade statistikverktyg.

INTERN KOMMUNIKATION

Den 1 mars 2023 fick myndigheten ett nytt intranät – Medarbetarwebben – som ger bättre förutsättningar att planera det interna kommunikationsflödet samt att kunna strukturera och söka efter intern information. För att öka transparensen mellan arbetsgivare, ledningsgrupp och medarbetare har stor vikt lagts vid att synliggöra beslut samt öka den interna kommunikationen från ledningen, men också från projektledare. Utöver den planerade internkommunikationen via intranätet genomförs fortsatt informationsträffar med myndighetens ledningsgrupp med olika teman och frågor där medarbetarna har möjlighet att föra dialog och ställa frågor till medlemmarna i ledningsgruppen. Träffarna sker digitalt för att ge alla medarbetare förutsättningar att vara med oavsett var man befinner sig. Därtill har två analoga träffar genomförts med hela myndigheten för att öka vi-känslan i organisationen och för att ge större möjlighet till interaktion och dialog.

Under året har en ny kommunikationspolicy har fastställts och kommunicerats till chefer och medarbetare. Syftet med policyn är att säkerställa att SGU kommunicerar på ett enhetligt och effektivt sätt som stödjer myndighetens uppdrag, strategi och mål. Grunden i policyn tar avstamp i den statliga värdegrunden och SGU:s värdeord – öppna, innovativa och samhällsnyttiga. Ett viktigt synsätt som kommunikationspolicyn lyfter fram är att myndigheten utgår från målgruppernas behov för att vi kunna bidra med största möjliga samhällsnytta.

Intern styrning och kontroll

VERKSAMHETSUTVECKLING GENOM DIGITALISERING

För att förändra, förbättra och utveckla SGU:s förmåga till att utvärdera bland annat klimatförändringar så har en ny utvecklings- och produktionsmiljö för analys och bearbetning av SGU:s data tagits fram. Detta är en avgörande komponent för många olika produktionsprocesser. Dessa underlag kan i sin tur förädlas till andra produkter som aktuella, historiska och framtida grundvattennivåer samt risk för vattenbrist.

Utöver detta så har en ny visningstjänst för grundvattenmagasin tagits fram för att förenkla för användare att, i sina egna GIS-applikationer, betrakta grundvattenmagasinen tillsammans med annan information.

Under året som har gått så har SGU:s marina insamlingsplattformar (Ocean Surveyor och Ugglan) åter tagits i full drift efter en tids renovering och modernisering. Fartygen har under det gångna året utrustats med helt nya IT-plattformar med stort fokus på säkerhet och funktionalitet. Det har varit en förutsättning för att SGU har kunnat leverera både på uppdragen om koldioxidlagring och marin kartläggning i linje med regeringens inriktning, vilket också skett under året.

Även en ny plattform för internkommunikation har tagits fram för att minska administrationen och underlätta för medarbetarna. I samband med detta så har SGU:s tidigare IT-plattform inom området avvecklats.

För att snabba upp och underlätta tillståndsgivning enligt kontinentalsockellagen så har SGU utvecklat och implementerat ett handläggarsstöd i form av en kartvisare.

En av grundbultarna i SGU:s verksamhet är att kartlägga berggrund. Under 2022 togs ett förändrat arbetssätt med tillhörande systemstöd (insamlingsapplikation) fram och under 2023 har det testats i fält och

buggar har rättats till. Det kommer i sin tur innebära att det nu finns ett helt färdigt insamlingsystem för berggrundskartering inför fältsäsongen 2024, som kan nyttjas för att nå målen inom främjandeuppdraget/CRMA.

Under 2023 har myndigheten färdigställt en digitalisering av myndighetens publikationer. Cirka 90 procent av SGU:s publikationer i serier har skannats om i högre kvalitet, granskats och fått sin beskrivande information uppdaterad. Text i publikationer har också lästs av maskinellt och inkluderats i materialet, vilket gör det möjligt att söka efter innehållet i sökmotorer (t.ex. Google). Det nya digitala materialet finns tillgängligt via myndighetens söktjänst GeoLagret, där det kan användas både av myndighetens anställda och allmänheten.

IT-STYRNING

SGU har under det senaste året fortsatt att utveckla de styrmodeller för IT-styrning som tagits fram. Den största förflyttningen handlar om en kulturförändring som innebär att samsyn kring arbetssätt och styrprinciper nu finns i hela myndigheten. Det i sin tur har inneburit att det nu finns ett förslag på reviderad förvaltningsmodell som är organisationsoberoende och kopplad till produktionsprocesser.

EKONOMIMODELL

SGU har under året arbetat med att förbättra myndighetens planering och uppföljning genom en ny ekonomimodell och process för ekonomisk planering och uppföljning. SGU har även implementerat ett systemstöd som skapar förutsättningar för en mer ändamålsenlig styrning under kommande år. I samband med detta så har flera av SGU:s lönetjänster standardiserats

och en övergång till Statens servicecenter har skett, vilket också kan ses som både en effektivisering och en förbättring av kvalitet samt en kontinuitetsökning.

SÄKERHETSARBETE

SGU fick i regleringsbrevet för 2023 uppdraget att övergripande redogöra för hur myndigheten arbetat med att stärka sin informationssäkerhet och för hur den planerar för att möta framtida behov. Uppdraget avrapporterades i september.

SGU har även genomfört och rapporterat MSB:s ”infosäkkollen”.

Myndigheten bedömer att 90 procent av myndighetens medarbetare har genomfört en grundläggande informationssäkerhetsutbildning. Myndigheten har använt MSB:s webbaserade utbildning DISA, Digital informationssäkerhetsutbildning för alla.

LOKALFÖRSÖRJNING

SGU har ett projekt att se över myndighetens lokalförhyrning i syfte att uppfylla myndighetens behov, effektivisera genom att inte ha många ytor som uppfyller samma behov eller ytor som sällan används. Lokalerna ska stödja ett ökat samarbete och lärande och bidra till SGU som en attraktiv arbetsgivare.

Under året har SGU sagt upp förvaringsytor i Knivsta för att samlokalisera myndighetens samlingar av geologiskt provmaterial i myndighetens borrhärnearkiv i Malå. Arbetet inom projektet har också fastställt lokalbehovet för kontoren i Uppsala och Lund, och det pågår ett arbete att hitta lokaler som uppfyller detta behov. Målet är att i Lund vara klara under 2024 samt att Uppsala är klara under 2025.

Kompetensförsörjning och arbetsmiljö

För att säkerställa att SGU har rätt kompetens för att klara verksamhetens uppdrag behöver myndigheten förmå att attrahera nya kompetenser och vara en attraktiv arbetsgivare som bibehåller, utvecklar och tillvaratar befintlig kompetens.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Ungefär 50 medarbetare har under året rekryterats till SGU, både i form av ersättningsrekryteringar och utökningar för att möta nya uppdrag. Genom att i större utsträckning öppna upp för placering på samtliga orter där myndigheten har kontor har fler kandidater visat intresse för myndigheten. Även möjligheten till distansarbete bedöms bidra till en ökad attraktivitet.

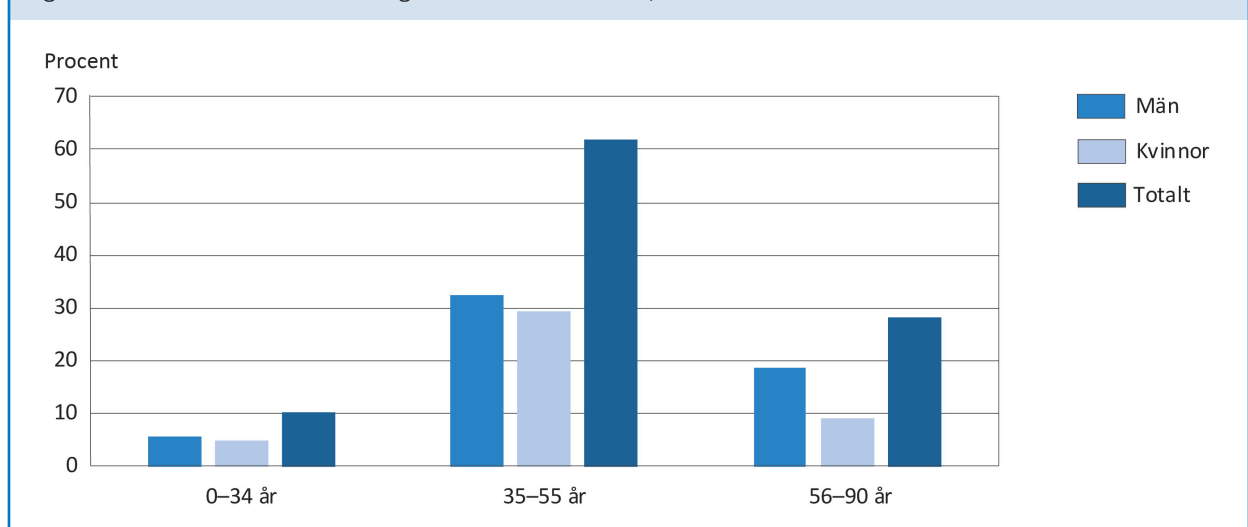
Under året har SGU deltagit på arbetsmarknads- och mässor vilket är ett bra sätt att visa upp myndigheten och knyta kontakt med studenter inom relevanta

områden. SGU avser att öka myndighetens deltagande på liknande evenemang kommande år och fokusera på insatser för att synliggöra och stärka arbetsgivarvarumärket.

För att möta konkurrensen om arbetskraften krävs ett systematiskt och långsiktigt arbete med att utveckla SGU som attraktiv arbetsgivare. Ett viktigt led är genomförande av medarbetarundersökning där resultatet blir ett underlag för att förbättra verksamheten och stärka vår attraktivitet som arbetsgivare. Myndigheten har under 2023 arbetat med förberedelser för att kunna genomföra en medarbetarundersökning under första kvartalet 2024.

Den verksamhetsnära kompetensutvecklingen som exempelvis sker inom ramen för ett projekt eller uppdrag är viktig för såväl utveckling av nya kompetenser som kompetensöverföring mellan medarbetare. Utöver

Figur 3. Ålders- och könsfördelning för anställda vid SGU, 2023-12-31.

den verksamhetsnära kompetensutvecklingen redovisas så kallade utbildningsdagar, vilket exempelvis kan vara kurser eller föredrag. Under 2023 ökade det genomsnittliga antalet utbildningsdagar med en halv dag per medarbetare jämfört med föregående år

För att stärka chefers möjlighet att utöva ett gott ledarskap har flera utbildningstillfällen kring olika teman arrangerats under året, exempelvis inom arbetstidsfrågor och arbetslivsriktad anpassning. Genom regelbundna chefsmöten ges förutsättningar för dialog och samsyn kring såväl verksamhetsfrågor som områden direkt kopplade till ledarskapet.

ARBETSMILJÖ

Arbetsmiljöpolicyn utgör en grund för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Myndighetens arbetsmiljökommitté har under året arbetat fram en arbetsmiljöpolicy med tillhörande arbetsmiljömål för kommande år.

Den fysiska arbetsmiljön i våra speciallokaler har varit i fokus under 2023 där en översyn av lokalerna har genomförts med stöd av företagshälsovården. En rad åtgärder har vidtagits och arbetet med kommer att fortlöpa under 2024.

Då myndighetens uppdrag spänner över ett brett fält ställs krav på genomförande av flera typer av hälsoundersökningar av medarbetare. Det handlar exempelvis om sjöintyg, tjänstbarhetsintyg samt biologiska exponeringskontroller som avser bly, kadmium och kvicksilver. Utöver de lagstadgade hälsoundersökningarna genomförs även hälsoundersökningar för fältarbetande personal som är 55 år och äldre i syfte att få ett medicinskt underlag för bedömning av medarbetarens hälsotillstånd inför fältarbetet.

På grund av den cyberattack som påverkat Tietoenvrys tjänster till Statens servicecenter har SGU som kundmyndighet inte kunnat få ut årets statistik till tabell 38.

	2023	2022	2021
Antal anställda vid årets slut (tillsvidare och visstid)	293	300	293
– varav visstidsanställda	4	32	41
– varav andel kvinnor	43 %	42 %	42 %
Andel kvinnor i chefspositioner	52 %	58 %	60 %
Medelantal anställda	287	280	278
– varav män	164	165	163
– varav kvinnor	123	115	115
Medelålder	51 år man 49 år kvinna	49 år	49 år
Antal utbildningsdagar per anställd	3,5	3,0	3,2
Externa utbildningskostnader (miljoner kronor)	2,7	1,6	1,4
Andel anställda med akademisk utbildning	81 %	81 %	82 %
Andel anställda med lic- eller doktorsexamen	23 %	22 %	29 %
Pensioneringar	2	10	6
Antal beviljade delpensioner	4	3	3
Personalomsättning	10,7 %	12,6 %	7,3 %

	2023*	2022	2021
Total sjukfrånvaro av de anställdas sammanlagda ordinare arbetstid	-	4,0 %	3,0 %
Andelen av total sjukfrånvaro som har varit sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	-	46,0 %	54,8 %
Sjukfrånvaro för kvinnor av kvinnors sammanlagda ordinare arbetstid	-	6,5 %	4,2 %
Sjukfrånvaro för män av mäns sammanlagda ordinare arbetstid	-	2,3 %	2,2 %
Motsvarande värden fördelat på åldersgrupp är:			
upp till 29 år	-	3,6 %	5,7 %
30–49 år	-	3,3 %	3,2 %
50 år och uppåt	-	4,6 %	2,7 %

*Statistik saknas på grund av den cyberattack som påverkat Tietoenvrys tjänster till Statens servicecenter.

Insynsråd och ledande befattningshavare

SGU är en enrådighetsmyndighet vilket innebär att myndigheten leds av en chef som inför regeringen bär ansvaret för myndighetens verksamhet. Vid sidan av myndighetens chef har regeringen utsett en bergmästare samt ett insynsråd. Bergmästaren fattar självständigt myndighetens samtliga beslut i frågor enligt minerallagen. Insynsrådet ska ha insyn i myndighetens verksamhet och ge myndighetschefen råd. Myndighetschefen är rådets ordförande. Insynsrådets förordnande gäller från 1 maj 2023.

INSYNSRÅD

Anneli Wirtén, generaldirektör, Sveriges geologiska undersökning, ordförande sedan 2020-03-01.

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Myndighetschefens deltagande i SamTox och Miljömålsrådet, ersättare i Domarnämnden.

Elisabeth Björnsdotter Rahm, Riksdagsledamot Moderaterna fram till valet. Därefter Moderaterna i Västerbotten. Ledamot 2022-04-15–2023-04-30.

Ersättning från SGU: 1 900 kronor

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Ledamot Näringsutskottet fram till valet, ersättare. Arbetsmarknadsutskottet fram till valet, Ledamot i insynsrådet MYNAK.

Jenny Drugge, VD Jenny Drugge Consulting AB, Projektledare i Jenny Drugge Consulting AB, ledamot 2022-04-15–2023-04-30.

Ersättning från SGU: 1 900 kronor

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Styrelse-ordförande Falu Energi och Vatten AB, Distriktsordförande Centerpartiet Dalarna.

Mattias Jonsson, Riksdagsledamot, ledamot 2022-04-15–2023-04-30.

Ersättning från SGU: 0 kronor

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Ledamot i Lindholmen Science park, ledamot Järntorgskvarteret AB, Ordförande för Socialdemokraterna i Göteborg, ledamot i Europarådet.

Lars Lustig, Länsråd Länsstyrelsen i Västerbottens län, ledamot sedan 2022-04-15.

Ersättning: 3 800 kronor

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Ledamot (vice ordförande) i styrelsen för Umeå universitet.

Lennart Renbjör, pensionerad f.d. rättschef i Näringsdepartementet, ledamot sedan 2022-04-15.

Ersättning: 5 700 kronor

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Ledamot (vice ordförande) i Regelrådet, styrelseledamot i Renbjör Fine Spirits AB, styrelseledamot i Renbjör Konsult AB.

Pär Weihed, prorektor och professor i malmgeologi, Luleå tekniska universitet, ledamot sedan 2022-04-15.

Ersättning: 3 800 kronor

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Ledamot i Stiftelsen Björn Wahlströms fond, Stiftelsen för hållbar omställning av gruv- och mineralnäringen, Stiftelsen LKAB Excellence Centre, Stiftelsen Elsa och Sven Thysell, Skellefte Science City AB och Botnia Exploration Holding AB samt ledamot och vice VD för Tellurit AB. Ordförande för Stiftelsen Teknikens Hus. Ledamot i insynsrådet för Institutet för rymdfysik.

Isak From, Riksdagsledamot för Socialdemokraterna, ledamot sedan 2023-05-01
Ersättning: 3 800 kronor
Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: styrelseledamot VF intressenter AB

Mats Green, Riksdagsledamot för Moderaterna, ledamot sedan 2023-05-01
Ersättning: 3 800 kronor
Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Ledamot insynsråd för Energimyndigheten, ledamot insynsråd för Energimarknadsinspektionen.

Anders Sellström, Anställd på Region Västerbotten som strateg på enheten Externa relationer, ledamot sedan 2023-05-01
Ersättning: 3 800 kronor
Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot: Vice ordförande i AB Bostaden i Umeå, ledamot ALMI Nord, ledamot kommunfullmäktige Umeå

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

Ledande befattningshavare:

Anneli Wirtén, generaldirektör

Ersättning från SGU: 1 385 072 kronor

Förmån från SGU: 116 654 kronor

Helena Kjellson, bergmästare

Ersättning från SGU: 1 077 852 kronor

Förmån från SGU: 273 kronor

Resultaträkning (tkr)

	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	369 905	349 442
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	37 686	45 484
Intäkter av bidrag	3	172 368	130 585
Finansiella intäkter	4	1 639	210
Summa		581 598	525 721
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-235 346	-223 520
Kostnader för lokaler	6	-31 693	-29 287
Övriga driftkostnader	7	-294 774	-232 430
Finansiella kostnader	8	-4 132	-1 369
Avskrivningar och nedskrivningar	9	-17 864	-10 361
Summa		-583 809	-496 968
Verksamhetsutfall		-2 211	28 753
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	10	26 302	11 930
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-26 302	-11 930
Saldo uppbördsverksamhet		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	11	47 511	11 798
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		22 836	0
Lämnade bidrag		-70 347	-11 798
Saldo transfereringsverksamhet		0	0
Årets kapitalförändring	12	-2 211	28 753

Balansräkning (tkr)

	Not	2023	2022
Tillgångar		307 583	286 143
Immateriella anläggningstillgångar	13	15 108	15 409
Balanserade utgifter för utveckling		15 016	15 356
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		92	53
Materiella anläggningstillgångar	14	134 166	136 120
Byggnader, mark och annan fast egendom		258	258
Förbättringsutgifter på annans fastighet		276	732
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		129 082	126 614
Pågående nyanläggningar		4 550	8 516
Varulager m.m.		976	643
Pågående arbeten	15	723	643
Förskott till leverantörer	16	253	0
Kortfristiga fordringar		28 055	25 407
Kundfordringar		2 149	2 299
Fordringar hos andra myndigheter	17	25 710	23 102
Övriga kortfristiga fordringar	18	197	6
Periodavgränsningsposter	19	35 508	34 841
Förutbetalda kostnader		17 271	14 453
Upplupna bidragsintäkter		17 604	20 234
Övriga upplupna intäkter		633	154
Avräkning med statsverket	20	43 373	48 511
Avräkning med statsverket		43 373	48 511
Kassa och bank	21	50 397	25 212
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		50 397	25 212
Kapital och skulder		307 583	286 143
Myndighetskapital	22	-3 080	-1 007
Statskapital		4 721	5 041
Balanserad kapitalförändring		-5 589	-34 802
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	12	-2 211	28 753
Avsättningar		14 642	12 237
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	23	1 430	1 565
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	24	9 706	7 589
Övriga avsättningar	25	3 505	3 084
Skulder m.m.		234 428	207 123
Lån i Riksgäldskontoret	26	144 021	145 106
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	27	15 046	11 256
Leverantörsskulder	28	56 627	35 577
Övriga kortfristiga skulder	29	11 285	7 614
Depositioner	30	7 450	7 570
Periodavgränsningsposter	31	61 593	67 790
Upplupna kostnader		21 537	20 750
Oförbrukade bidrag		39 503	44 275
Övriga förutbetalda intäkter		553	2 766
Ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador	32	1 177 752	566 974

Anslagsredovisning (tkr)

Redovisning mot anslag 2023

Anslag	Benämning		Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regleringsbrev	Omdisponerat anslag	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
		Not							
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik									
18 1:6	Ramanslag	33							
	Lantmäteriet, För arbete inom ramen för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen								
ap 2	För arbete inom ramen för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen		78	4 000			4 078	-4 039	39
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård									
20 1:4	Ramanslag	34							
	Sanering och återställning av förorenade områden								
ap 3	Sanering o återställ del till SGU		-939	85 000	25 000		109 061	-88 984	20 077
Utgiftsområde 24 Näringsliv									
24 1:8	Ramanslag	35							
	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.								
ap 1	Geologisk undersökningsverksamhet m.m.		-7 285	303 249			295 964	-303 398	-7 433
24 1:9	Ramanslag	36							
	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning								
ap 1	Geovetenskaplig forskning			5 923			5 923	-5 923	0
24 1:10	Ramanslag	37							
	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.								
ap 1	Oljelagringsanläggningar m.m. samt Adakfältet		981	14 000			14 981	-15 341	-360
Summa			-7 165	412 172	25 000	0	430 007	-417 685	12 322

Redovisning mot inkomsttitel 2023

Inkomst-titel	Benämning	Not	Beräknat belopp	Inkomster
2528 001	Avgifter enligt minerallagen	38	21 000	20 226
2528 002	Ersättningar enligt minerallagen	39	5 700	6 076
2811 309	Övriga inkomster	40	0	0
Summa			26 700	26 302

Redovisning av bemyndiganden 2023

Anslag	Benämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandens fördelning per år			
					2024	2025	2026	
		Not						
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård								
20 1:4	Ramanslag	41						
	Sanering och återställning av förorenade områden							
ap 3	Sanering o återställ del till SGU		40 000	8 061	6 872	5 860	1 012	0
Utgiftsområde 24 Näringsliv								
24 1:9	Ramanslag	42						
	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning							
ap 1	Geovetenskaplig forskning		5 000	4 580	4 500	2 980	1 520	0
Summa			45 000	12 641	11 372	8 840	2 532	0

Tilläggsupplysningar

REDOVISNINGSPRINCIPER

Tillämpade redovisningsprinciper

SGU:s redovisning följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

Fakturor med belopp understigande 50 tkr exkl. moms har inte redovisats som periodavgränsningsposter.

Vid fastighetsförsäljningar redovisas erhållen handpenning samt direkta försäljningskostnader som förskott respektive förutbetalda kostnader i de fall köparens tillträdesdag infaller efter balansdagen.

Intäkter av anslag

Regeringen har meddelat villkor för anslag 20 1:4 ap3 *Sanering o återställ – del till SGU* i regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Naturvårdsverket. Enligt villkoren ska avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till. De villkoren överensstämmer med 12§ Anslagsförordningen gällande utgifter vid avhjälpande av miljöskador.

Detta innebär att förändringar av avsättning och eventuella upplupna kostnader för sanering och återställningsarbeten i åtgärdsfas kommer att ge upphov till en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader. Periodiseringsdifferensen för anslag 20 1:4 ap3 uppgår år 2023 till 2 118 tkr och specificeras i not 12 – Årets kapitalförändring.

Uppbörd

SGU redovisar uppbörd i enlighet med mineralagen (1991:45); avgifter respektive ersättningar. Medlen disponeras inte av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel, vilket specificeras i not 10 – Uppbördsverksamhet.

Avgifter, vilka betalas in i förskott av sökanden, handläggs. När en ansökan har beviljats och avgiften fastställts, gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 001. Fram till dess är medlen bokförda

som förskott under balansposten *Övriga kortfristiga skulder*. Eventuell återbetalning av avgift görs från förskottskontot.

Ersättningar beslutas av SGU och beloppet tillställs den ersättningskyldige. Beloppet bokförs som en uppbördsfordran och samtidigt gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 002. Värdering av utestående uppbördsfordringar sker vid bokslut. Eventuell värdegröning görs mot inkomsttiteln.

VÄRDERINGSPRINCIPER

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 25 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Tillämpade avskrivningstider redovisas i not 13 och 14.

Under år 2022 färdigställdes byggnationen av forskningsfartyget Ocean Surveyor. Anläggningstillgången är sammansatt av nio separata komponenter fördelade utifrån sin förväntade nyttjandeperiod.

Komponentindelningen av forskningsfartyget Ocean Surveyor:

Huvudkomponent	25 år
Propellrar och drivlina	20 år
Motorer	20 år
Manuvreringsutrustning DP-system	15 år
Seismic equipment	15 år
Navigationsutrustning	10 år
Kommunikationsutrustning	10 år
Brand och övervakningssystem m.m.	10 år
IT	3 år

I samband med byggnationen av fartyget har en bankgaranti utställt på upp till 4 694 tkr för att säkerställa att samtliga åtaganden uppfylls enligt kontraktet. Bankgarantin upphörde att gälla februari 2023.

Kundfordringar och pågående arbeten

Kundfordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Kundfordringar i utländsk valuta har värderats till gällande köpkurs per balansdagen.

I den avgiftsfinansierade verksamheten (uppdragsverksamheten) har pågående arbeten värderats till upparbetade direkta kostnader jämte indirekta kostnader. I den mån förskottsbetalningar erhållits har upparbetade kostnader avräknats löpande och motsvarande belopp intäktsredovisats. Förluster har kostnadsförts så snart dessa konstaterats, i övrigt har resultatföring skett i samband med respektive uppdrags avslut.

Avsättningar och ansvarsförbindelser

SGU företräder staten i fråga om sanering av mark som förorenats av statlig verksamhetsutövare som inte längre finns kvar. Arbetet bedrivs enligt en processbaserad metodik vilken inleds med utredningar av statens ansvar och behovet av åtgärder för respektive objekt. När processteget åtgärdsförberedande utredningar är avslutat för ett objekt finns underlag utifrån de fakta som erhållits om objektet i det förberedande arbetet för att möjliggöra en uppskattning om framtida utgifter för sanering och återställning med tillräcklig tillförlitlighet. För sådana objekt redovisas en avsättning. För de objekt som ännu inte uppnått stadiet åtgärdsförberett objekt föreligger betydande osäkerhet kring framtida utgifter för sanering och återställning. I sådana fall redovisas i stället ett uppskattat belopp för framtida utgifter i form av en ansvarsförbindelse. För ytterligare information, se resultatredovisningens avsnitt om förorenade områden, sidan 48–55.

Pensionsförpliktelser tas upp som avsättning till den del det bedöms som sannolikt att myndigheten kommer att stå för förpliktelsen. Avsättningar för lokalt omställningsarbete redovisas under övriga avsättningar mot bakgrund av ett avtal träffat år 2021 för lokalt aktivt omställningsarbete.

Skulder

I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter känt när bokslutet upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Leverantörsskulder i utländsk valuta har värderats till gällande valutakurser per balansdagen.

I samband med ansökan om tillstånd enligt minerallagen (1991:45) ska sökanden betala avgift i förskott.

Erhållna förskott för ännu ej beviljade ansökningar skuldförs och ingår i balansposten övriga skulder.

UPPLYSNINGAR OM AVVIKELSER

Avvikelse från Kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)

Regeringen har beviljat SGU dispens från skyldighet att finansiera investeringar i anläggningstillgångar, hänförliga till sanerings- och miljösäkringsarbete, med lån i Riksgälden. Utgiften för investeringarna avräknas anslag 24 1:10 och ianspråktagna medel redovisas som statskapital.

BRYTDAG

Brytdagen, den dag då den löpande bokföringen för räkenskapsåret 2023 avslutas, har i enlighet med ESV:s föreskrifter bestämts till 2024-01-05.

LIKVIDA MEDEL/BETALNINGAR

SGU har två betalningsflöden. Betalningar avseende anslagspost 24 1:8 ap 1 *Geologisk undersökningsverksamhet m.m.* och anslagspost 18 1:6 ap 2 *För arbete inom ramen för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen* samt avgifts- och bidragsfinansierad verksamhet hanteras i räntebärande betalningsflöde (med undantag för vissa bidragsfinansierade projekt inkl. förskott från EU för vidare bidragsförmedling). Betalningar avseende inkomsttitlar samt anslagsposterna 24 1:9 ap 1 *Geovetenskaplig forskning*, 24 1:10 ap 1 *Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.* och 20 1:4 ap 3 *Sanering och återställ – del till SGU* hanteras i icke-räntebärande betalningsflöde.

ANSTÄLLDAS FRÅNVARO PÅ GRUND AV SJUKDOM UNDER RÄKENSKAPSÅRET

På grund av den cyberattack som påverkat Tietoevrys tjänster till Statens servicecenter har SGU som kundmyndighet inte kunnat få ut årets statistik gällande anställdas sjukfrånvaro. Uppgifter om tidigare års sjukfrånvaro avseende personal redovisas i tabell 38 på sida 70 i resultatredovisningen.

SGU:s INSYNSRÅD OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Uppgifter enligt 7 kap. 2 § FÅB om ersättningar m.m. till ledamöter i myndighetens insynsråd och ledande befattningshavare utsedda av regeringen redovisas på sidan 71.

Noter

Not 1		
Intäkter av anslag	2023	2022
– 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	303 202	262 235
– 24 1:10 ap 1 Miljöskydd av oljelagringsanläggningar m.m.	15 269	12 345
– 20:1:4 ap 3 Sanering och återställning av förorenade områden	47 396	70 939
– 18:1:6 ap 2 För arbete inom ramen för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen	4 039	3 922
Saldo	369 905	349 442

Not 2		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen*	5 670	6 349
Intäkter från uppdragsverksamhet**	27 635	33 087
Intäkter av icke-statliga medel (6kap.1§ kapitalförsörjningsförordn.)***	4 104	1 062
Övriga intäkter	265	892
Intäkter av skadestånd- och försäkringsersättningar****	12	4 091
Reavinster	0	4
Saldo	37 686	45 484
*) Varav avgiftsintäkter från tjänsteexport *****	9 902	6 708

* Förändringen av posten intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen beror bl.a. på minskade intäkter av konferensavgifter under år 2023.

** Minskningen av intäkten från uppdragsverksamhet år 2023 beror bl.a. på projekten Kartering Nämndö nationalpark och Nationell modellering av bentiska miljöer.

*** Ersättning från Lantmäteriet avseende geodatasamverkan har flyttats från inom- till utomstatlig intäkt på inrån av ESV för att undvika motpartsifferens.

**** I projektet Livstidsförlängningen av fartyget Ocean Surveyor betalades maximalt vite ut till SGU år 2022, på grund av förseningar i projektet, av Oskarshamnsvaret enligt villkoren i kontraktet.

***** Ökningen av intäkter från tjänsteexport beror på att antalet utbildningar inom ITP-uppdraget (SIDA) på plats i Afrika har intensifierats under 2023 samt ökad aktivitet i projekteten Zamnax och Havsplanering Västra Indiska Oceanen ITP.

Not 3		
Intäkter av bidrag	2023	2022
Bidragsintäkterna fördelar sig på följande kategorier av bidragsgivare respektive huvudsakliga ändamål:		
Länsstyrelser: sanering av förorenade områden	87 968	90 999
Havs- och vattenmyndigheten: arbete med den svenska vattenförvaltningen samt projekt analyser av organiska föroreningar	8 928	9 006
Naturvårdsverket: Regeringsuppdrag *	49 860	18 811

Trafikverket: Ostlänken samverkansprojekt, Masshantering i Ostlänken	753	1 163
Övriga bidrag från statliga myndigheter **	18 258	5 793
Bidrag från övriga företag och organisationer ***	6 601	4 812
Saldo	172 368	130 585

* Ökningen av bidragsintäkter från Naturvårdsverket beror till största del av nystartade projektet PFAS-Pilotförsök och övriga PFAS-projekt i arbetet med förorenade områden.

** Ökningen av övriga bidragsintäkter från statliga myndigheter beror framför allt på projekten Förorenade sediment i Vättern och Bergrundskartläggning Arsenik.

*** Ökningen av intäkter beror särskilt på projekten inom Horizon Europe: EIS och FUTURAM.

Not 4		
Finansiella intäkter	2023	2022
– Ränteintäkter på räntekonto i Riksgälden*	1 634	213
– Ränteintäkter avseende lån i Riksgälden	5	19
– Tillfört depositioner**	-264	-56
– Valutakursvinst samt övriga ränteintäkter ***	265	34
Saldo	1 639	210

* Ränteintäkt från räntekontot i Riksgälden har ökat, föregående år var räntan lägre.

** Utbetalning av ränta på säkerheter enligt minerallagen har skett under år 2022. Föregående år var räntan lägre.

*** Ökar mot föregående år p.g.a. förändringar i räntor och valutakurser.

Not 5		
Kostnader för personal	2023	2022
– Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal) *	-154 330	-147 271
– Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-80 266	-77 214
– Utbildningskostnader**	-2 593	-1 588
– Övriga personalkostnader	-3 957	-3 363
– Aktivering av lönekostnader för utveckling av anläggningstillgångar***	5 799	5 916
Saldo	-235 346	-223 520

* I posten Lönekostnader avser 47 tkr (1 540 tkr) arvode till styrelse, kommittéer eller ej anställd personal (uppdragstagare). Skillnaden mellan åren beror på att grundvattenobservatorer, pumpare och geofysikmätare bytt från uppdragsavtal till timanställning.

** Antal anställda har ökat i myndigheten och därmed även kostnader för utbildning och konferenser.

*** Aktivering av lönekostnader för utveckling av anläggningstillgångar har bl. a. skett i projekten Effekt och Röd IT-miljö.

Not 6		
Kostnader för lokaler	2023	2022
– Lokalhyror och andra lokalkostnader*	-27 705	-25 066
– Reparationer och övriga lokalkostnader	-3 989	-4 221
Saldo	-31 693	-29 287

*Ökning av hyreskostnader för år 2023 jämfört med 2022.

Not 7		
Övriga driftkostnader	2023	2022
Entreprenad- och konsulttjänster exklusive förändring av avsättning	-191 958	-187 055
Förändring av avsättning för sanering och återställning, avseende entreprenad- och konsulttjänster*	-2 118	30 566
Övrigt**	-100 698	-75 940
Saldo	-294 774	-232 430

*Se not 12 och not 24.

**Kostnader kopplat till datakonsulter och IT ökar ca 7 mnkr.

Vidare ökar analyskostnader bland projekten i arbetet med PFAS och framför allt projektet PFAS-pilotförsök, totalt ca 8 mnkr.

Övriga kostnader kopplat till resor och transport ökar ca 2 mnkr.

Varutransporter ökar 1,7 mnkr varav ca 1 mnkr är kopplat till projektet Samlingar hos Mineralresurser. Överlag är det en mix av ökningarna om ca 5 mnkr bland övriga kostnader.

Not 8		
Finansiella kostnader	2023	2022
– Räntekostnader avseende lån i Riksgälden*	-3 993	-1 155
– Övriga räntekostnader och finansiella kostnader**	-139	-214
Saldo	-4 132	-1 369

*Anläggningslånen har ökat under år 2023 i jmf med år 2022 i kombination med höjning av styrräntan.

**Valutaeffekt p.g.a. svagare krona vilket har medfört valutakursförluster.

Not 9		
Avskrivningar och nedskrivningar	2023	2022
Ökningen av avskrivningskostnaderna beror bland annat på att avskrivningskostnaderna har ökat på SGU:s fartyg Ocan Surveyor, anläggningsgrupp maskiner samt driftsättning av Röd IT OS K1018.01	-17 864	-10 361

Not 10		
Uppbördsverksamhet		
Inom uppbördsverksamheten redovisas: Ansökningsavgifter och beslutade undersöknings-, förlängnings-, koncessions- och markanvisningsavgifter samt återbetalningar av undersökningsavgifter. Medlen får inte disponeras av SGU. När ansökan beviljats och avgiften fastställts gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 001: Avgifter enligt minerallagen. Uppgifter om undersökningsavgifter m.m. redovisas på sidorna 34–40 i resultatredovisningens avsnitt om Bergsstaten.		

	2023	2022
– Beslutade och inkomstförda avgifter	21 009	6 986
– Återbetalda undersökningsavgifter	-782	-291
Medel som tillförts statsbudgeten	20 226	6 694

Influten mineralersättning till staten enligt minerallagen (1991:45). Medlen får inte disponeras av SGU och gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 002: Ersättningar enligt minerallagen.

	2023	2022
– Beslutad och inkomstförd mineralersättning	6 067	5 163
– Ränteintäkter i uppbördsverksamheten	8	
Medel som tillförts statsbudgeten	6 076	5 163

Beslutade avgifter enligt 5§ kontinentalsockelförordningen (1966:315). Medlen får inte disponeras av SGU och gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2811 309: Övriga inkomster av statens verksamhet

	2023	2022
– Beslutade och inkomstförda avgifter	0	73
Medel som tillförts statsbudgeten	0	73
Medel som tillförts statsbudgeten, totalt	26 302	11 930

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras – Uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr.)

Regleringsbrev – beräknat belopp					
	Avgifter enl. mineral-lagen	Mineral-ersätt-ning	Försäljn. av oljelag-ringsanl.	Avg. enl 5§ kontinen-talsockel-förordn.	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	0	0	0	0	0
Intäkter år 2023	21 000	5 700	0	0	26 700
Kostnader år 2023	0	0	0	0	0
Årets överskott(+)/underskott (-)	21 000	5 700	0	0	26 700
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	21 000	5 700	0	0	26 700
Utfall år 2023					
	Avgifter enl. mineral-lagen	Mineral-ersätt-ning	Försäljn. av oljelag-ringsanl.	Avg. enl 5§ kontinen-talsockel-förordn.	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	0	0	0	0	0
Intäkter år 2023	20 226	6 076	0	0	26 302
Kostnader år 2023	0	0	0	0	0
Årets överskott(+)/underskott (-)	20 226	6 076	0	0	26 302
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	20 226	6 076	0	0	26 302

Antalet ansökningar om undersökningstillstånd har mer än fördubblats år 2023 jämfört med 2022. Den totala ytan för dessa är också stor vilket innebär högre avgifter.

Den totala ytan för gällande undersökningstillstånd vid årets utgång 2023 var 16 801 km² jämfört med 12 124 km² vid utgången av 2022.

Not 11		
Transfereringar	2023	2022
Finansiering:		
– Anslag 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	0	5 875
– Anslag 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	5 923	5 923
– Anslag 20 1:4 ap 3. Sanering och återställning	41 588	0
-- Länsstyrelsen i Jönköpings län (BFO)	20 440	0
– Övrigt	2 396	0
Summa finansiering	70 347	11 798
Med transfereringar avses lämnade bidrag till:		
– Geovetenskaplig forskning	-5 923	-5 923
– Naturvårdsverket	0	-4 000
– Skogsstyrelsen	0	-1 875
– Bodens Kommun sanering Bodentvätten*	-36 000	0
– Jönköpings kommun sanering fd. Färgarens kemiska tvätt (BFO)**	-20 440	0
– Åkers Krutbruk Fastigheter AB. Sanering fd. Åkers krutbruk***	-5 505	0
– Övrigt	-2 479	0
Summa transfereringar	-70 347	-11 798

* Lämnade bidrag till Bodens kommun avseende saneringsåtgärder Pilen 6 enligt avtal Dnr 34114-1126-2023.

** Lämnade bidrag till Jönköpings kommun för rivning av fastigheter inom beståndet Obygden enligt avtal Dnr 34261-2334-2022

*** Lämnade bidrag till Åkers krutbruk Fastigheter AB för sanering av Åkers krutbruk enligt avtal Dnr 34118-2261-2021.

Information om lämnade bidrag redovisas på sidorna 40–47 i resultatredovisningens avsnitt om Stöd till geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten.

Not 12		
Årets kapitalförändring	2023	2022
Årets kapitalförändring består av överskott i uppdragsverksamhet, samt en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader för anslagsfinansierad verksamhet. Resultattransaktioner som inte genererat intäkt av anslag:		
Kapitalförändring motsvarande avskrivningar på anläggningstillgångar finansierade med statskapital.	-495	-459
Förändring av avsättning för sanering och återställning.	-2 118	30 566
Årets kapitalförändring (anslagsfinansierad verksamhet)	-2 613	30 107
– Överskott från nationella uppdrag	18	-1 289
– Överskott från internationella uppdrag	384	-64
Årets kapitalförändring (uppdragsverksamhet)	402	-1 353
Årets kapitalförändring – totalt	-2 211	28 753

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras – Uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr)	Regleringsbrev – beräknat belopp			Utfall år 2023		
	Uppdragsverksamhet	Tjänsteexport	Summa	Uppdragsverksamhet	Tjänsteexport	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	2 702	910	3 612	1 213	786	1 999
Intäkter år 2023	25 100	8 200	33 300	17 733	9 919	27 652
Kostnader år 2023	-25 650	-8 400	-34 050	-17 715	-9 536	-27 251
Årets överskott(+)/underskott (-)	-550	-200	-750	18	384	402
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	2 152	710	2 862	1 231	1 170	2 401

Akkumulerat överskott i uppdragsverksamheten vid utgången av år 2023 uppgår till 2 401 tkr vilket motsvarar ca 8,7 % av omsättningen under året.

Not 13		
Immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	17 714	6 302
Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 358	-589
Ingående bokfört värde	15 356	5 713
– Årets avskrivningar	-2 401	-1 769
– Årets anskaffningar	2 061	11 412
– Årets avgående tillgångar	0	0
– Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	0
– Överfört anskaffningsvärde till rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0
Årets förändring	-341	9 643
Utgående bokfört värde	15 016	15 356
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	11 862	11 862
Ingående ackumulerade avskrivningar	-11 809	-11 441
Ingående bokfört värde	53	421
– Årets avskrivningar	-55	-368
– Årets anskaffningar	95	0
– Årets avgående tillgångar	0	0
– Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	0
– Överfört anskaffningsvärde från balanserade utgifter för utveckling	0	0
Årets förändring	39	-368
Utgående bokfört värde	92	53

Utfallet gällande immateriella anläggningstillgångar beror främst på den digitala satsningen Effekt samt arbetet med en ny IDP-plattform.

Tillämpade avskrivningstider: Linjär avskrivning har tillämpats med följande avskrivningstider: balanserade utgifter för utveckling 3–5 år, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar 3 år.

Not 14		
Materiella anläggningstillgångar		
Byggnader, mark och annan fast egendom	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	174 711	174 711
Ingående ackumulerade avskrivningar	-174 454	-174 454
Ingående bokfört värde	258	258
– Årets avskrivningar	0	0
– Årets anskaffningar	0	0
– Årets avgående tillgångar	0	0
– Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Årets förändring	0	0
Utgående bokfört värde	258	258
Förbättringsutgifter på annans fastighet	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	8 775	8 775
Ingående ackumulerade avskrivningar	-8 044	-7 543
Ingående bokfört värde	732	1 233
– Årets avskrivningar	-456	-501
– Årets anskaffningar	0	0
– Årets avgående tillgångar	0	0
– Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Årets förändring	-456	-501
Utgående bokfört värde	276	732
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	227 515	109 445
Ingående ackumulerade avskrivningar	-100 900	-96 582
Ingående bokfört värde	126 614	12 863
– Årets avskrivningar	-14 952	-7 723
– Årets nedskrivningar	0	0
– Årets anskaffningar	13 454	31 473
– Överfört anskaffningsvärde från pågående nyanläggningar	3 966	90 001
– Årets avgående tillgångar	0	-3 405
– Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	3 405
Årets förändring	2 468	113 752
Utgående bokfört värde	129 082	126 614
Pågående nyanläggningar	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	8 516	93 749
– Årets nedskrivningar	0	0
– Årets aktiveringar	0	0
– Årets anskaffningar	0	4 769
– Överföring till maskiner, inventarier, installationer m.m.	-3 966	-90 001
Årets förändring	-3 966	-85 233
Utgående anskaffningsvärde	4 550	8 516

Tillämpade avskrivningstider m.m.:

Linjär avskrivning har tillämpats med följande avskrivningstider; bilar 5 år, maskiner och datorer 3–5 år, övriga inventarier 3–8 år, fartyg 20 år och dess utrustning 3–10 år, förbättringsutgifter på annans fastighet 3-5 år, mätutrustning 3–10 år, markinventarier 10–20 år, byggnader 10 år samt markanläggningar 20 år. Konst och markegendom skrivs inte av. Taxeringsvärdet för markegendom uppgår till 1 610 tkr.

Not 15		
Pågående arbeten	2023-12-31	2022-12-31
– Pågående arbeten	723	643

Årets ökning på 80 tkr beror på marginella kostnadsökningar. Det är fortsatt uppdragsarbete av Sida-projektet ITP.

Not 16		
Förskott till leverantör	2023-12-31	2022-12-31
– Förskott till leverantör*	253	0

*Förskottet avser hotellkostnad i Nairobi för träningsomgång 7 i det från SIDA finansierade uppdragsprojektet ITP. Träningsomgången blev inställd och kreditfaktura väntas från leverantören.

Not 17		
Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
– Fordran ingående mervärdesskatt*	15 928	16 562
– Kundfordringar hos andra myndigheter	9 782	6 540
Summa fordringar hos andra myndigheter	25 710	23 102

*Ökningen av posten kundfordringar hos andra myndigheter beror bland annat på en större faktura till Naturvårdsverket inom projektet Datavårdskap miljögifter samt fakturor till Havs- och vattenmyndigheten inom området grundvatten.

Not 18		
Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
– Fordringar hos anställda	72	6
– Oskarshamnsväret Sweden AB-Tvistig faktura	125	0
Summa övriga kortfristiga fordringar	197	6

Not 19		
Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda hyreskostnader		
– till Akademiska hus	4 031	4 048
– till statliga myndigheter	91	86
– till övriga	2 797	2 702
Övriga förutbetalda kostnader		
– till statliga myndigheter; avseende försäkringspremier och övriga tjänster	116	116
– avseende programlicenser, support och informationstjänster m.m.*	10 236	7 501
Summa förutbetalda kostnader	17 271	14 453

*Posten programlicenser, support och informationstjänster m.m. har ökat bland annat på grund av satsningar inom IT-säkerhet.

Upplupna bidragsintäkter		
– från statliga myndigheter avseende sanering av förorenade områden *	13 432	16 613
– från statliga myndigheter avseende övriga verksamheter	3 929	2 322
– från utomstatliga bidragsgivare	243	1 299
Summa upplupna bidragsintäkter	17 604	20 234
* Minskningen av upplupna bidragsintäkter beror huvudsakligen på saneringsprojektet Blaikengruvan, Björkä och Järpens sulfitmassefabrik. Merparten av åtgärderna för dessa projekt genomfördes år 2022. Bland övriga projekt förekommer variationer i kostnaderna med kombination av ökning och minskningar.		
** Ökningen beror främst på en bredare ökning av bidrag till flera projekt motsvarande ca 0,9 mnkr. Även projektet SeaMoreEco om ca 0,7 mnkr påverkar den totala ökningen.		
*** Bidragen minskar framför allt på grund av färre utomstatliga projekt. År 2022 fanns fler projekt och bl.a. finansierades projekt som Kliva, GEO-Bio Hazards och BeFo Arlanda.		
Övriga upplupna intäkter		
– Intäkter av utbildning Uppsala universitet	0	154
– Region Västernorrlands andel av kostnaden för saneringen av Långsele tvätterier 2:105	633	0
Summa övriga upplupna intäkter	633	154
Not 20		
Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomsttitel (–)	-26 302	-11 930
Uppbördsmedel som betalats i icke-räntebärande flöde (+)	26 302	11 930
Fordringar avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	13 411	37 677
Redovisat mot anslag (+)	110 248	89 881
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats i icke-räntebärande flöde (–)	-101 599	-114 147
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	22 060	13 411
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	7 207	-5 989
Redovisat mot anslag (+)	307 437	272 506
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (–)	-307 249	-259 310
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	7 395	7 207
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	1 531	2 005
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-196	-474
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 336	1 531

Övriga fordringar på statens centralkonto		
Ingående balans	26 362	19 869
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	82 324	62 566
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (–)	-171 400	-158 290
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/–)	75 296	102 217
Övriga fordringar på statens centralkonto	12 582	26 362
Summa avräkning med statsverket	43 373	48 511

Not 21

Kassa och bank	2023-12-31	2022-12-31
Beviljad räntekontokredit	20 000	20 000
Maximalt utnyttjad räntekontokredit	0	0

Not 22

Förändring av myndighetskapital

	Statskapital utan avkastningskrav	Balanserad kapitalförändring Avgiftsfinansierad verksamhet, Nationell verksamhet	Balanserad kapitalförändring Avgiftsfinansierad verksamhet, Internationell verksamhet	Balanserad kapitalförändring, Anslag 20 1:4 ap 3*	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2022	5 041	2 503	850	-38 154	28 753	-1 007
A Ingående balans 2023	5 041	2 503	850	-38 154	28 753	-1 007
Föregående års kapitalförändring	-459	-1 289	-64	30 566	-28 753	0
Investeringar finansierade med statskapital*	73					73
Konst tillhörande Statens konstråd	66					66
Årets kapitalförändring					-2 211	-2 211
B Summa årets förändring	-320	-1 289	-64	30 566	-30 964	-2 072
C Utgående balans 2023	4 721	1 213	786	-7 589	-2 211	-3 080

* Motsvarar årets investeringsutgifter för anläggningstillgångar som får finansieras från anslag 24 1:10 ap.1 enligt villkor i regleringsbrev för SGU år 2023. Beloppet avräknas anslaget och redovisas direkt i balansräkningen mot statskapital.

* Enligt villkor för anslag 20 1:4 ap3 Sanering o återställ- del till SGU samt 12§ anslagsförordningen ska avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till. Detta innebär att förändringar av avsättning och eventuella upplupna kostnader för sanering och återställningsarbeten i åtgärdsfas kommer att ge upphov till en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader.

Not 23

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2023-12-31	2022-12-31
Medel har avsatts för framtida pensionsförpliktelser som SGU svarar för.		
Ingående avsättning	1 565	2 185
– Årets pensionskostnad	338	146
– Årets pensionsutbetalningar	-472	-766
Utgående avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	1 430	1 565

Not 24		
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	2023-12-31	2022-12-31
Avsättning för avhjälpande av miljöskador		
Ingående avsättning	7 589	38 154
– Avräknat under året	-7 589	-38 154
– Utökning av avsättning	9 706	7 589
Utgående avsättning för avhjälpande av miljöskador	9 706	7 589
Del av avsättningen som kommer att regleras under år 2024 bedöms uppgå till 9 706 tkr.		

Not 25		
Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående avsättning	3 084	2 664
– Avräknat under året	-40	-22
– Utökning av avsättning	462	443
Utgående avsättning för lokalt omställningsarbete	3 505	3 084
Del av avsättningen som kommer att regleras under år 2024 bedöms uppgå till 200 tkr.		
Summa avsättningar	14 642	12 237

Not 26		
Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Ingående skuld	145 106	108 437
– Under året nyupptagna lån	15 837	46 306
– Årets amorteringar	-16 922	-9 637
Utgående skuld	144 021	145 106
Nyupptagna lån under året 2023 har minskat jämfört med år 2022 på grund av att ombyggnationen av forskningsfartyget Ocean Surveyor färdigställdes år 2022. Differens mellan bokfört värde anläggningstillgångar (149 274 tkr) och lån i Riksgälden (144 021 tkr) beror på tillgångar finansierade via statskapitalet (4 225 tkr), bidragsprojekt (936 tkr) samt sent inkomna fakturor (92 tkr) som saknades vid låneupptaget i december 2023. Anläggningarna som avser de sent inkomna fakturorna kommer att ingå i låneupptaget 202406. SGU disponerar en låneram på 175 000 tkr (195 000 tkr år 2022) i Riksgäldskontoret för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar.		

Not 27		
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Div kortfristiga skulder till statliga myndigheter inkl. leverantörsskulder*	8 780	2 768
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	4 065	3 971
Mervärdesskatt**	2 201	4 517
Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter	15 046	11 256

* Att div kortfristiga skulder är mindre vid årsskiftet 2022 än 2023 beror på att SGU betalat ett antal leverantörsfakturor innan förfallodatum i december 2022. Anledningen var att inga utbetalningar var möjliga i början av januari 2023 p.g.a byte av affärssystem.

** Den huvudsakliga orsaken till avvikelserna för år 2023 gäller rättning av den utgående momsen efter ett omprövningsbeslut från Skatteverket. Ersättning till Åkers krutbruk som betalats ut under år 2021 och 2022 har bedömts att vara en bidragsutbetalning och ej köp av tjänst.

Not 28		
Leverantörsskulder	2023-12-31	2022-12-31
Leverantörsskulder*	56 394	34 880
Leverantörsskulder, utländska leverantörer	233	689
Leverantörsskulder, val kursdiff utländska lev	0	8
Summa leverantörsskulder	56 627	35 577

** Den största ökningen av posten leverantörsskulder härrör från att SGU betalade ett antal leverantörsfakturor i förskott, december 2022. Anledningen var att inga utbetalningar var möjliga i början av januari 2023 p.g.a byte av affärssystem. Ytterligare en orsak är att leverantörsfakturor ökade 2023 jämfört med 2022.

Not 29		
Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
– Förskott på avgifter enligt Minerallagen (1991:45)*	7 721	4 043
– Personalens källskatt	3 564	3 617
– EU – medel, övrigt m.m.	0	-46
Summa övriga kortfristiga skulder	11 285	7 614

* Antalet ansökningar om undersökningstillstånd mer än fördubblades 2023 jämfört med 2022. Detta leder till att den totala summan avgifter blir större och så även de som betalas in i förskott.

Not 30		
Depositioner	2023-12-31	2022-12-31
Ingående deponerade säkerheter enligt Minerallagen (1991:45)	7 570	7 275
– Inbetalda säkerheter under året	358	280
– Under året uttagna säkerheter	-742	-41
– Årets ränta	264	56
Utgående deponerade säkerheter enligt Minerallagen (1991:45)	7 450	7 570
Av deponerade säkerheter bedöms 7 157 tkr komma att regleras efter mer än tolv månader.		
Summa depositioner	7 450	7 570

Not 31		
Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna kostnader		
– upplupna lönekostnader inkl. sociala avgifter	1 147	1 003
– upplupna semesterlöner inkl. sociala avgifter	14 503	14 863
– upplupna kostnader avseende sanering och återställning*	4 579	2 991
– övriga upplupna kostnader	1 307	1 893
Summa upplupna kostnader	21 537	20 750

* Upplupna kostnader avseende sanering och återställning har ökat bland annat på grund av sen fakturering i projektet Södervägs brädgård.

Oförbrukade bidrag		
– från statliga myndigheter avseende sanering av förorenade områden *	18 795	9 206
– från statliga myndigheter avseende övriga verksamheter **	11 317	31 297
– från utomstatliga bidragsgivare ***	9 391	3 772
Summa oförbrukade bidrag	39 503	44 275

* Ökningen beror huvudsakligen på Fredriksbergs fabriksområde (+3,9 Mnkr), Färgaren (+4,5 Mnkr) och Lacko (+1 Mnkr) samt f.d. kemtvätt Sibbar 2:20, Osby (+0,8 Mnkr). Ökningen bromsas ner en aning med minskningar bland övriga projekt.

** Minskning beror framför allt på PFAS-Pilotförsök (-14,4 mnkr) och Kartläggning arsenik (-4,5 Mnkr). I övrigt är det en mix av minskningar och höjningar bland projekten som påverkar totalen.

*** Ökningen beror till stor del på EU-projektet EIS (+1 Mnkr), CIRAN (+1,3 mnkr), MAG-SWE-DAN (+0,9 Mnkr) och GSEU-projekten (+1,8 Mnkr). Sedan en mix av höjningar och minskningar bland projekten (+0,6 Mnkr)

Övriga förutbetalda intäkter		
– från Naturvårdsverket	0	0
– från SIDA *	321	769
– från övriga statliga myndigheter **	119	1 990
– från utomstatliga ***	113	7
Summa övriga förutbetalda intäkter	553	2 766

* Minskningen av övriga förutbetalda intäkter avser ITP-projektet som nästintill halverats jämfört med föregående år.

** Minskning beror huvudsakligen på projekt finansierade av HAV, bl.a. projekten Kartering Nämndö nationalpark och Nationell modellering av bentiska miljöer (-1,9 Mnkr).

*** Ökningen beror på nytillkommet projekt Gamle Blå (+0,1 mnkr).

Oförbrukade bidrag från statliga myndigheter förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:

– inom tre månader *	6 646	13 240
– mer än tre månader till ett år **	14 271	24 813
– mer än ett år till tre år ***	9 195	2 259
– mer än tre år	0	193
Summa oförbrukade bidrag från statliga myndigheter	30 112	40 503

* Förändringen består till störst del av förutbetalt intäkt för regeringsuppdragen PFAS-pilotförsök (-4,5 mnkr) och Förorenade sediment (-2,1 mnkr). I övrigt är det en mix av minskningar och höjningar bland olika projekt.

** Förändringen består till störst del av förutbetalt intäkt för regeringsuppdragen PFAS-pilotförsök (-13,5 mnkr) som bromsas upp av BFO-projektet Fredriksberg fabriksområde (+3,1 mnkr). I övrigt är det en mix av minskningar och höjningar bland olika projekt.

*** Ökningen mot föregående år beror till störst del av Färgaren (+3 mnkr), PFAS-pilotförsök (+2,8 mnkr) och SESAM sedimentsamverkan (+1,2 mnkr). I övrigt är det en mix av minskningar och höjningar bland olika projekt.

Not 32

Ansvarsförbindelser

SGU företräder staten i fråga om sanering av mark som förorenats av statlig verksamhetsutövare som inte längre finns kvar. Ansvarsförbindelsen avser framtida utgifter för sanering och återställning av objekt som är under pågående åtgärdsutredning. För dessa objekt föreligger varierande grad av osäkerhet kring framtida utgifter och saneringsbehov. En riskklassning genomförs enligt en nationell metodik där indelning i olika riskklasser påverkar storleken på och förändring av ansvarsförbindelsen. Bedömningen är att utgifterna, enligt schablonberäkning, uppgår till 1 177 752 tkr

Osäkerheten i bedömningen av ansvarsförbindelsen är fortsatt stor. SGU bedömer att spannet är mellan 300 000 tkr och 1 177 752 tkr. Tiden för utflöden beror på tilldelat anslags storlek. Med nuvarande tilldelning bedöms utflödet huvudsakligen ske under de kommande 10 åren. Differens i bedömning från tidigare år beror på att ett genomsnittsbelopp beräknades förra året medan i år är det redovisat ett högsta belopp som kan utfalla när ansvarsförbindelsen infrias. För ytterligare information, se resultatredovisningens avsnitt om förorenade områden, sid. 48–55.

Not 33

Anslag 18 1:6 ap 2 För arbete inom ramen för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen

1. Anslagsposten får användas för arbete med att tillgängliggöra geotekniskt planeringsunderlag i den nationella geodata-plattformen.

Anslagskredit	2023	2022
– Beviljad anslagskredit	0	0
– Utnyttjad anslagskredit	0	0
Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
– Intäkt av anslag	4 039	3 922
Summa	4 039	3 922

Not 34

Anslag 20 1:4 ap 3 Sanering o återställ – del till SGU

1. Anslagsposten får användas för att inventera samt, i enlighet med den gällande prioritetsordningen, genomföra ansvarsutredningar, nödvändiga undersökningar, åtgärder och efterföljande miljökontroll på områden där staten har ett visst ansvar för avhjälpande och där ingen annan myndighet kan svara för avhjälpandet.

2. Avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden ska redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till.

Via ändringsbeslut 2023-05-11 utökades SGU:s anslagspost, ap.3, från 85 mnkr till 110 mnkr. Bakgrunden var framför allt förväntad stor entreprenadkostnad i Bodentvätten, parallellt med uppstart av entreprenader vid Åsbro f.d. impregnering respektive Långseltvätten. Entreprenadkostnaden i Bodentvätten blev mindre i omfattning än förväntat samtidigt som entreprenadstart i de andra projekten försenades. Därav nyttjades inte anslaget fullt ut.

Anslagskredit	2023	2022
– Beviljad anslagskredit	3 000	2 000
– Utnyttjad anslagskredit	0	939

Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
- Intäkt av anslag	47 396	70 939
- Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	41 588	0
Summa	88 984	70 939

Not 35

Anslag 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

- Anslaget får användas för SGU:s förvaltningsutgifter.
- SGU får besluta om medlemskap i KIC Raw materials under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och besluta om årlig medlemsavgift på högst 375 tkr. Under år 2023 har SGU betalat 326 tkr.
- Av anslagsposten ska minst 10 000 tkr användas till att förstärka arbetet för en trygg och hållbar mineralförädlings genom att främja investeringar i prospektering i Sverige. Under år 2023 har 9 346 tkr använts inom uppdraget.
- Av anslagsposten får högst 59 000 tkr användas för att utreda lämpliga platser för koldioxidlagring i Sverige samt analysera förutsättningarna för driften av lagringsplatser, varav minst 19 000 tkr ska användas till maringeologisk kartläggning kopplad till detta uppdrag. Under år 2023 har 48 706 tkr använts varav 18 857 tkr använts till maringeologisk kartläggning.
- Av anslagsposten får minst 2 000 tkr användas för arbete med de för SGU tillkommande uppgifter som följer av Sveriges genomförande av det omarbetade EU parlamentets och rådets direktiv 2020/2184 om kvaliteten på dricksvatten. Under år 2023 har 2 967 tkr använts inom uppdraget.
- Av anslagsposten får högst 2 000 tkr användas för SGU:s arbete enligt förordning 2022:1395 om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Under år 2023 har 444 tkr använts inom uppdraget.
- Av anslagsposten får minst 5 000 tkr användas till SGU:s arbete för en snabbare tillståndsprövning enligt lagen om kontinentalsockeln. Under år 2023 har 3 850 tkr använts inom uppdraget.

Under år 2023 har tilldelat anslag nyttjats till fullo efter reglering av tidigare anslagskreditutnyttjande. Även årets beviljade anslagskredit har nyttjats till stor del. Det är fortsatt IT-relaterade tjänster som driver det mesta av kostnaden då myndighetens behov av uppgradering fortsatt är stor. En ökning ses även av transportkostnader till följd av myndighetens lokal- och städprojekt.

Anslagskredit	2023	2022
– Beviljad anslagskredit	9 127	7 659
– Utnyttjad anslagskredit	7 433	7 285
Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
– Intäkt av anslag	303 202	262 235
– Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	5 875
– Minskning av fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag.*	196	474
Summa	303 398	268 584

*Jfr not 20 – Avräkning med statsverket

Not 36

Anslag 24 1:9 ap 1. Geovetenskaplig forskning

Anslaget får användas för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning.

Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
– Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	5 923	5 923

Not 37

24 1:10 ap 1 Oljelagringsanläggningar m.m. samt Adakfältet

Anslaget får användas för att täcka statliga kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun, inklusive miljö- och funktionskontroll, förvaltning och nödvändiga underhålls- och miljösäkrande åtgärder vid efterbehandlade anläggningar. Anläggningstillgångar som hänförs till sanerings- och miljösäkringsarbetet får finansieras från anslagsposten.

Anslagskredit	2023	2022
– Beviljad anslagskredit	420	0
– Utnyttjad anslagskredit	0	0
Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
– Intäkt av anslag	15 269	12 345
– Tillfört statskapital	72	674
Summa	15 341	13 019

Not 38

Inkomsttitel 2528 001 Avgifter vid Bergsstaten – Avgifter enligt minerallagen

Avgifter som uppbärs av SGU enligt minerallagen (1991:45) redovisas mot inkomsttiteln.

Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	20 226	6 694

Antalet ansökningar om undersökningstillstånd har mer än fördubblats 2023 jämfört med 2022. Den totala ytan för dessa är också stor vilket innebär högre avgifter. Den totala ytan för gällande undersökningstillstånd vid årets utgång 2023 var 16 801 km² jämfört med 12 124 km² vid utgången av 2022.

Not 39

Inkomsttitel 2528 002 Avgifter vid Bergsstaten – Ersättningar enligt minerallagen

Influten mineralersättning till staten enligt minerallagen (1991:45) redovisas mot inkomsttiteln.

Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
Mineralersättning: Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	6 076	5 163

De budgeterade intäkterna enligt regleringsbrev överensstämmer i stort med verkligt utfall. Intäkterna och besluten om mineralersättningar för 2023 är något högre än för år 2022.

Not 40

Inkomsttitel 2811 309 Övriga inkomster

Beslutade avgifter enligt 5§ kontinentalsockelförordningen (1966:315). Medlen får inte disponeras av SGU och gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2811 309: Övriga inkomster av statens verksamhet.

Avräknade medel redovisas som:	2023	2022
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	0	73

Not 41

Bemyndigande:

Anslag 20 1:4 ap 3 Sanering o återställ – del till SGU

Av bemyndiganderamen 40 000 tkr, enligt regleringsbrev, 20 000 tkr infrias år 2024, 10 000 tkr infrias år 2025 och 10 000 tkr infrias år 2026. Slutår för bemyndigandet är år 2026. Beloppen avseende infriade åtaganden är indikativa. SGU redovisar det utestående bemyndigandet till 6 872 tkr år 2023. Detta ligger inom tilldelad ram.

Bemyndiganderamen utökades år 2023 jämfört med föregående år. Detta för att SGU skulle kunna ingå fler avtal under 2023–2025, bland annat avtal i Åsbro f.d. impregnering respektive Långseletvätten. Avtalen har försenats och därmed har inte ramen kunnat nyttjats som planerat.

Not 42

Bemyndigande:

Anslag 24 1:9 ap 1. Geovetenskaplig forskning

Av bemyndiganderamen 5 000 tkr beräknas, enligt regleringsbrev, 3 000 tkr infrias år 2024 och 2 000 tkr infrias år 2025. Slutår för beställningsbemyndigandet är år 2025. Beloppen avseende infriade åtaganden är indikativa. SGU beräknar det utestående bemyndigandet till 4 500 tkr år 2023. Myndighetens arbete med balansering för jämnare anslagsbelastning mellan år har gett resultat vilket förenklar upplägg av framtida satsningar.

Sammanställning väsentliga uppgifter

Belopp i tkr					
Lån i Riksgälden	2023	2022	2021	2020	2019
– Beviljad låneram	175 000	195 000	135 000	105 000	27 000
– Utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut	144 021	145 106	108 437	46 763	15 380
Kontokredit i Riksgälden					
– Beviljad kontokredit	20 000	20 000	20 000	25 000	5 000
– Maximalt utnyttjad kontokredit	0	0	0	10 852	3 649
Räntekonto i Riksgälden					
– Räntekostnader	0	0	0	-3	-97
– Ränteintäkter	1634	213	0	0	0
Avgiftsintäkter					
– Avgiftsintäkter som disponeras	37 686	45 484	43 626	49 179	33 715
– Avgiftsintäkter som disponeras, enligt budget	33 300	33 300	36 550	25 200	23 700
– Avgiftsintäkter som ej disponeras	26 302	11 930	17 226	22 888	9 124
– Avgiftsintäkter som ej disponeras, enligt budget	26 700	18 300	17 573	15 110	26 000
Anslagskredit					
Summa beviljad kredit	12 547	9 659	7 766	7 609	7 673
– 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	9 127	7 659	7346	7189	7253
– 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	420	0	420	420	420
– 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	3 000	2 000			
Summa utnyttjad kredit	7 793	8 224	0	0	0
– 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	7433	7285	0	0	0
– 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	360	0	0	0	0
– 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	0	939	0	0	0
Anslag					
Summa utgående överföringsbelopp	12 322	-7 165	20 443	47 569	5 271
– 18 1:6 ap 2 Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen	39	78	11 433	35 681	2 453
– 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	20 077	-939	11 433	35 681	2 453
– 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	-7 433	-7 285	5 989	7 215	631
– 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	0	0	0	42	0
– 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	-360	981	3 021	4 631	2 186
Bemyndiganden					
Summa tilldelade bemyndiganden	45 000	35 000	35 000	35 000	35 000
– 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	40 000	30 000	30 000	30 000	30 000
– 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	0	0	0	0	0
– 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Summa utestående åtaganden	11 372	12 641	30 620	10 125	19 260
– 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	6 872	8 061	27 022	7 972	15 935
– 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	0	0	0	0	0
– 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	4 500	4 580	3 598	2 153	3 325
Personal					
– Antal årsarbetskrafter	265	265	261	269	270
– Medelantal anställda	287	280	278	283	275
– Driftkostnad per årsarbetskraft	-2120	-1 831	-2 078	-1 869	-1 744
Myndighetskapital					
– Statskapital	4 721	5 041	4 754	5 210	5 530
– Balanserad kapitalförändring	-5 589	-34 802	-8 045	-26	-8 677
– Årets kapitalförändring	-2 211	28 753	-27 143	-8 475	8 275

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Anneli Wirtén
Uppsala 2024-02-22

Flygplanet SE-MFN speglar sig i sin vänstra propellerspinner under SGU:s funktionstest för nukleär beredskap. Fotograf: Lars Beckel

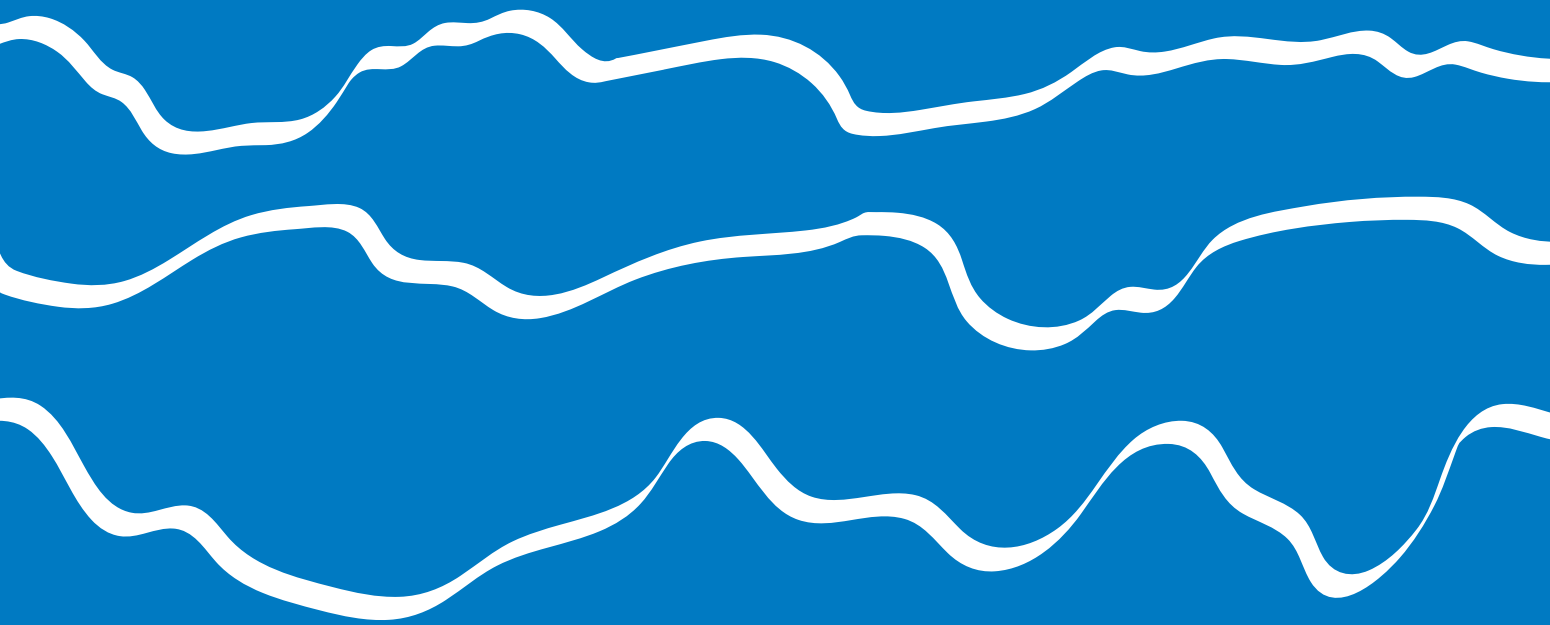
Omslagsbild: SGU:s undersökningsfartyg Ocean Surveyor utförde under 2023 seismiska undersökningar utanför Skånes kust. Bakom fartyget syns den seismiska utrustningen. Undersökningen utfördes inom regeringsuppdraget *Koldioxidlagring till havs*.

Foto: Björn Bergman

Projektledning: Jesper Karlheden

Layout: Lina Rönnåsen

Februari 2024

Sveriges geologiska undersökning

Box 670

751 28 Uppsala

018-17 90 00

sgu@sgu.se

www.sgu.se